

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА КЪМ ДЕСЕТОТО УНГАРСКО ИЗДАНИЕ-1936г.

Шест седмици след първото излизане от печат на настоящата книга, наложи се и второто ѝ издание. Следъ други два месеца — третото. Необикновен успех за подобен род книга. Това показва, колко са нужни за младежта сериозните съвети.

Всички досегашни издания бяха посрещнати с голям ентузиазъм. Министерството на Просветата и Вероизповеданията я препоръча за всички средни училища с заповед № 21,511/1922 г., Общият съюз на скаутите специално я препоръча за пособие при държане на водачески изпит (Шик: Книга на унгарските скаути, Будапеща 1922, 333 стр.). Държавният младежки литературен съвет пък направи задължително набавянето ѝ за всички училищни библиотеки в страната. Преведена е на няколко европейски езици. Нещо повече. Преписана е и на Braille — писмо за библиотеката на Института за слепи в Будапеща.

На автора, обаче, най-голямо удоволствие доставят многобройните писма, които постоянно получава от непознати младежи из цялата страна.

„Благословията на Твореца да се излее над вас толкова пъти — пише един младеж — колкото букви има в тая книга- Не! — Толкова пъти, колкото въздишки изтръгва из сърцата на младежите. Това ви желае един младеж, който съжالياва, че не е имал книгата ви преди десет години“.

Днес, когато в икономическо, политическо и културно отношение целият свят е раздрусан и отива към разгром, само моралната въздържаност и чистият идеален живот могат да спомогнат за новото му прераждане.

Сега пускам десетото издание не да изтръгна въздишки из сърцата, а да засиля в душите им стремежа към чист, морален живот.

ДВЕТЕ ЕЗЕРА

Някога, през ученическите ми години, често се разхождах до едно планинско езеро. По прелестно кристалната му повърхност весело танцуваха слънчевите лъчи. През чистата, прозрачна вода ясно се виждаше, как по пясъчното дъно весело играеха обитателите на езерото. Малки игриви рибки се мятаха насам-нататък и едвам се владееха от щастие през този гальовно слънчев ден.

На брега мечтаеха синеоки незабравки, а водни лилии твърдо стояха на пост със саблеобразните си листа. Над чистата като огледало вода с някакво достойнство се навеждаха върбите и замечтани се възхищаваха на усмихнатият ясен Небосвод, който се отразяваше върху повърхността. Пресен, животворен ветреца весело шумеше из клоните. Шепнейки, люлееха се главите на тръстиките. Това планинско езеро беше като щастлива детска душа, усмихната и препълнена с живот, като широко разтворен блестящ детски поглед. . .

Неотдавна — след дълги години — пак отидох там.

Ужасен видях какво е станало с моето МИЛО езеро! Навсякъде жабурняк и жълто-зелен мочур. Водата му мътна, нечиста. Що имаше на дъното му не можеше да се види, но отвратителния мирис, който се излъчваше от него, ми подсказваше, че вътре се развива процесът на гниенето. Сънливо крякане на жаби се чуваше из дълбочините на мочура, а когато странник се приближи към него, отвратителните животни скачат с уплашен плясък в зелената нечиста вода. Къде са гордите саблеобразни лилии?

Къде загинаха трептящите клони на върбите?

Къде се изгуби отразяващото се от повърхността усмихнато синьо небе?

Всичко, всичко бе изчезнало. Само безполезна тръстика беше обрасла по брега и безхарактерно се свиваше при всеки слаб ветреца. Навсякъде цареше гниене, опустошение и отвратителност...

Сърцето ми се свиваше от мъка. Това ли беше моето някога прелестно, кристално езеро от ученическите ми години?

Погледът на всеки младеж е като незабравка, а душата като прелестно, кристално, планинско езеро.

О, на колко младежи душите по-късно стават жабурняк, заразен мочур!

За да остане душата ти винаги чиста, синко, написах тази книга!

I глава. ПЛАНЪТ НА ТВОРЕЦА

*„И сътвори Бог човека по свой образ;
мъж и жена ги сътвори.
И благослови ги Бог, като им рече;
«Плодете се и множете се,
пълнете земята» (Битие. 1:27.28).*

От хиляди години земята вече обикаляше около слънцето. Във вътрешността ѝ кипеше огнена лава. С ужасен трясък пропукваше току-що втърдилият се пласт и така процеса на изстиването все продължаваше. . .

Навред по земното кълбо вече се зеленееха гъсти гори. В омайващо величие цъфтеше всяка пролет. Весела птича песен се носеше в обятията на прохладния ветрец. Навсякъде беше само живот, само сила, само кипяща енергия...

Едно нещо още липсваше...

Нещо, или по-добре-някой.

Нямаше на кого да пее косът. Нямаше за кого да цъфти цветето. Нямаше за кого, да дават плодове дърветата. Липсваше съзнателно същество, което да погълне в жадната си душа цялото това море от хубости, което, да бъде не само съставна част от грамадния механизъм на природата, но съзнателно да чувства, да преживява, да се възхищава от песента на птичките, от игриността на планинския поток, от благоуханието на цветята, от шума на гората, от бучението на вятъра, от величието на белите планински гиганти от бръмчението на пчелите; да повдигне опиянената си от величествената природа душа и да издигне с крилете на признателност и обич своята любов към Създателя на всичко.

ПЪРВИТЕ МЪЖ И ЖЕНА

Тогава Бог сътвори първата човешка двойка : един мъж и една жена. Мъжът и жената са два пола — двата напълно завършени в себе си същества. Но все пак те се допълват един друг. В двата пола заедно Творецът напълно осъществи идеята „човек". Тия два пола имат отделни свойства, но мъжът и жената само като се допълват един друг, дават понятието: „човек”.

Типични качества на мъжът са: смелостта и непоколебимостта да бъде творец. Той е със силна воля, твърд характер, издържлив в решенията си. Той е щастлив, ако може с широкото си чело, здраво, като гранит, победоносно да противостои на хилядите изпитания в бурния живот.

Постоянната житейска борба би съкрушила жената. Най-удобна почва за нейното виреене е тихото семейно огнище, където тя с безгранична любов и

непрекъснато самопожертвувание помага, грижи се за своя мъж, за децата си и с усмивка на устни гали загрижените бръчки по челото на мъжът, завърнал се от тежка работа. Творческата ѝ способност не е като на мъжа, но търпението и издържливостта ѝ са по-големи.

Най-хубавите мисли за човечеството Бог осъществи, като създаде двата пола. Неизчерпаемият чар на семейния живот, съпругеската и детска любов, нещо повече, носталгията, а от части и патриотизмът са основани върху различието на половете.

И така на света трябва мъж и жена. Край силата на мъжа трябва слабостта на жената. До огненото творчество на мъжа, трябва любовта, красотата и по-дълбоката чувственост у жената. Двата пола неразделно са създадени един за друг. Затова Творецът постави първата жена до първия мъж. И затова веднага с първите стъпки на човечеството, основа първото семейство.

ПЛАНЪТ НА ТВОРЕЦА

Със създаването на двата пола Бог е имал по-дълбок и по-свят план. Чрез тях той даде творческа сила на човеците. Той искаше в неговата творческа работа да вземат участие и те и оная част, която смъртта взема измежду хората, да се допълва със създаването на нови и нови поколения. Този е бил безкрайно величествения и тайнствен план на Твореца при основаването на брака. Според намеренията на Бога, значи на непоқварени, чисти и пълни със сили момък и девойка трябва да гледаме като на божествена творческа мисъл, облечена в тяло.

Всички сме учили по вероучение, че самия Бог е създал първите два човека: Адам и Ева. Но рано или късно всеки младеж си задава големия въпрос: кой създаде другите хора? Щом като самия Господ не ги е създал както първата човешка двойка, то как дойдоха те на земята? Как дойдох аз на земята? И въобще, как идват на земята малките деца?

Наистина това е много сериозен въпрос и рано или късно желанието за знание ужасно тревожи всеки младеж. По-добре аз да те осветля по тоя въпрос, отколкото да става нужда да запитваш други по него.

И така, драги младежо, внимавай! Ти много добре знаеш, че световните учени разделят всички създания на две главни групи: органическа и не органическа. Съдържащите се в първата група същества, (растения, животни, човеци) не само са създадени от Бога, но са и облечени с една част от Неговата творческа сила. Така тия същества, с помощта на половата сила, могат да дават живот на нови, себеподобни, малки същества. Растението създава нови млади растения, животното донася нови малки на белия свят, на човека се раждат малки деца.

На неорганическите тела (слънце, звезди, минерали, планини, морета и др.) Бог не е дал творческа сила. Защо ? Защото те не умират така лесно както органичните същества и затова те нямат нужда от създаването на нови малки. Творческата сила е необходима при органическите същества. Рибата и птица, дърво и растение, животно и човек, всички растат, умират и отминават. От година в година с хиляди и милиони. Ако това отминаване би било постоянно и старите не се заместват с нови, тогава би спрял живота на земята. Бог би могъл да направи и това, като на мястото на всяко умряло живо същество Той самия би създал ново. Обаче Неговата тайна света воля осъществи още по величествена работа: на всички живи същества Той даде сила те самички да могат да дават живот на други и то по такъв тайствен път, тайните на който до сега не можеха да разгадаят и най-учените хора на света.

Виждал ли си, чадо мое, по клоните на дърветата спящи в зимна тишина едвам забележими пъпки? Всяка една пъпка е ново зачеване на нов цвят, нов плод и гнездо на ново малко дръвче. Те се пробуждат от целувката на първия пролетен слънчев лъч, започват да растят, да се разтварят, да цъфтят. Така цъфнали те очакват милувката на свежия майски ветреца или посещението на пчелите, които със себе си носят мъжкия цветен плоден прашец и го посипват върху венчето на женските цветове. С право можем да кажем, когато плодния прашец докосне венчето, в тая минута двете цветя се съединяват едно с друго чрез гореща любов. Оплоденото венче започва да расте и зрее. Става все по-голямо, по-развито, докато най-после — след някоя седмица или месец — пред краката ни пада узрял плод и в него ново семе. Зародиш на ново дърво, на нов живот. Така Бог създаде природата, сама от себе си да се подновява.

ИЗВОРЪТ НА ЖИВОТА

Така Бог искаше да се грижи за запазването и подновяването на човечеството. Дал е полова творческа сила на хората. Някаква тайнствена сила, — или казано по-изразително — божествена мощ с която да издигнат в света нов живот, нов човек. Дал е на мъжа творческа сила, животворно семе, а в жената човешки яйца поместени така, че от съединението на двете да се образува нов живот, нов човек. Тази творческа сила, това животворно семе години наред несъзнателно се крие у децата като пъпките на дърветата през студената зима. Но когато настъпи пролетта на живота, когато от детето се развие младеж и когато малкото момиче стане възрастна девойка, тогава изгрява усмихнатия животворен лъч. В младежа се разпалва любов към девойката, взима я за жена и в горещината на любовта се съединяват две души, две тела. Това телесно съединение допълня любовта на мъжа към жената и изпълня не само с наслади и двамата, но действа и на скритото до

сега яйце у жената. От тоя момент малкото човешко яйце започва да живее. Тази малка човешка пъпка започва да набъбва, да расте, да се развива и когато, след девет месеца е достатъчно силна, подобно на плод е готова да падне от дървото — откъсва се от утробата на майката и тогава казваме: на света се роди нов човек. Ново дете, нов малък живот, който не е нито майката, нито бащата, а е връзка между тях, един трети човек, животът на който е в зависимост от досегашния честен или грешен живот на родителите. Но затова пък няма по-голяма любов на света от тая на родителите към децата, които в истинския смисъл на думата са плът от плътта и кръв от кръвта им.

МАЙКА И СИН

Виж само какъв интимен разговор водеше едно малко момче с умната си майка, която сама искаше искрено да отговори на въпросите на детето си, вместо то да иска осветление от нечистите уста на другарчетата си.

— Сладка майко, запитал майка си един ученик от първи клас — колко малък съм бил, когато съвсем мъничък бях?

— Когато съвсем мъничък беше? О, ти беше колкото една точка! По-малък от върха на игла. Можеше да се видиш само с увеличително стъкло.

— Боже мой! — казало момчето. — Та тогава всеки би могъл да ме смачка!

— Истина, така е! — отговорила майката.—Всяко живо същество в началото е малко като точка, малък зародиш, семе, което трябва да бъде скрито, както пшеничното семе под земята, за да бъде запазено докато почне да се развива. Виждаш, че докато беше малък, добрия Бог се грижеше за тебе, нищо лошо да не ти се случи. Под сърдцето ми е направил едно малко място за тебе, топло, меко, запазено място, където спокойно можеше да растеш, да се развиваш.

— Но можех ли аз се храня там, мила майко, и да дишам?

— Аз правех всичко това вместо тебе, През това време вземах повече храна, за да бъда по-силна, та и ти да получиш от майчината сила. Храната ми даваше повече кръв, която течеше към тебе и те хранеше.

— Но ти знаеше ли, че аз съм там на запазеното място?

— Дали съм знаела? О, сине мой, и как знаех! Понякога ти започваше да мърдаш и тогава аз ти приказвах: Добро утро, малкото ми! Буден ли си? Майка ти бди и мисли за тебе. Само расти, развивай се и като станеш достатъчно силен, можеш да излезеш от запазеното място и аз ще бъда много щастлива.

Ти сега така втрещено ме гледаш, като че ли всичко това не си знаел. Пък знаеше. Само не разбираше още. Всеки ден заедно се молехме в храма „Св. Богородица... „благословен е плода на твоята утроба. Виждаш ли? Както ябълката е плод на ябълковото дърво, така и детето е плод на майката.

Обаче детето е по-ценно от ябълката и затова Бог по-добре се е погрижил за него. Затова дълго го крие на онова топло, меко, запазено място, там под сърцето на майката.

— И колко време живях там, майчице?

И това знаеш вече. Кога е празника Благовещение, този празник, когато Ангел Господен се явил на св. Дева Мария и ѝ съобщил благата вест, че ще роди Син ? Нали е 25 март /07 април ст. ст./? А кога празнуваме Рождеството на Иисуса? На 25 декември /07. януари ст. ст./. Колко време има между двете дати ? Девет месеца. До сега всичко това си слушал, но не си мислил върху него, нито пък аз съм ти приказвала, докато не стана такова голямо момче. Ти сега знаеш това, сине мой. Но никога да не приказваш на другите момчета. Даже без повод и с по-възрастните да не приказваш по този въпрос. Защо не? Защото това е предмет свят и възвишен и ако не се пази, достатъчно лесно може да бъде осквернен.

През тия девет месеца аз често се молах, защото исках и от тебе да създам ревностно и боголюбиво дете. Винаги бях весела и засмяна, защото исках и ти да бъдеш такъв. Така от ден на ден ти заякваше и растеше. След това, когато ти стана достатъчно силен, вратата на затвореното място се отвори и ти излезе от там, роди се. Наистина, аз прекарах ужасни мъки, но какво от това! Когато излезе на бял свят, ти започна високо да викаш, да плачеш и риташ. Дадоха те в ръцете ми, притиснах те силно до сърцето и заплаках от радост. Целувах те и целувах непрестанно. Сега вече знаеш, момчето ми, защо толкова много те обичам.

— Да, майчице, зная още и това защо обичам майка си повече от всичко друго на тоя свят — казало момчето и с просълзени очи прегърнало майка си.

СВЯТА СТРОГОСТ

Трябва само малко да се замислим върху възвишения божествен промисъл и ние сме завладени от голямо очудване. Колко величествен е планът на Бога, който не е искал да създаде човеците в съвсем развито състояние като Адам и Ева! Какъв друг, какъв чужд, студен и пуст би бил света, ако това станеше така! За семейство и дума не би ставало, защото майката, бащата и децата образуват семейството. Така, обаче, нямаше да има нито бащи, нито майки и разбира се нито братя, нито роднини. Всеки щеше да е сам на света. Разбира се, тогава нямаше да има обич между хората, нямаше да има с кого човек да споделя радости и скърби. Нямаше да има малки деца. Това е чудно да се помисли дори. Всеки строг, възрастен и мустакат чичо или възрастна леля не биха били и нито къщата би ехтяла от смеховете на игращите деца. Не би имало детски години на безгрижие и сладки радости. Ето колко безгранична е любовта на Бога, който е избрал точно този начин за устройството на човечеството. Той създаде непосредствено само първата

човешка двойка: един мъж и една жена. И на тях и на всички останали чрез тях даде малка частица от Своята творческа сила. Така че по-после всеки мъж и жена да могат да дават живот на други нови човеци.

Ето колко чуден, колко свят и величествен е планът на Бога Творец! Колко безкрайна е милостта на Създателя, че в постоянната си работа за обновление на човечеството - в истинската си творческа работа - отделя част и за човека! Но заедно с това, колко задължителна е Неговата строга заповед: ония телесни органи с които е дарил човека за размножаване и непрестанно подновяване, да се употребяват само за единствената света цел за която са предназначени; (чрез взаимна любов между мъжа и жената да се роди нов човек). И то само в границите, които Той още от начало е установил чрез създаването на един здрав съюз - брак!

Най-величествена и най-света сила в цялата природа е оная, която дава живот. И човекът заедно с природата е надарен със способността да дава живот, но както душата го издига високо над всички създадени същества, точно така той трябва да удовлетворява нравствените закони, което нещо ще го издигне от материалния в духовния свят. Ако не бихме могли добросъвестно да одухотворим поне една единствена частица от телесния живот и да я издигнем над чисто животинските чувства, бихме се отрекли от най-хубавото човешко отличие - „своя природен разум

И така, сине мой, само с най-света сериозност мисли за тия органи. Никога не слушай двусмислени разговори за тях, а и сам не приказвай, не ги гледай без причина, не се интересувай от тях и остани за винаги чист! Както не е свободно да докосваш дробовете, мозъка и сърцето си (дори и да е възможно това), така също не е свободно, без причина за игра или от лекомислие, да докосваш или дразниш тия органи.

Защото планът на Твореца е всеки без изключение да запази тялото и душата си чисти, неосквернени до женитбата. Ако ли пък в интереса на някаква по-висша цел — като например монаха за спасение на душата си, или някой голям учен за усъвършенстване на специалността си — не се ожени, такъв живее чист живот до смъртта. И така, Бог е позволил съединението на половете и то изключително само в рамките на закона, създаден от Него. Като е създал един неразвержим съюз до края на живота и то само с целта и човек да вземе участие в творческата работа на Бога. Оня, който по какъвто и да било начин (било със себе си, било с други), употребява този телесен орган с цел да си създава удоволствия и наслади, прави тежък грях против себе си, против обществото, против природата на човека и против волята на Твореца.

Някои младежи биха се запитали: как е възможно половият живот в брака да е свята и добра работа, а извън брака лоша и голям грях? Как е възможно това?—мъдруват някои. Едно нещо или винаги е грях, или никога? А много

лесно сам може да намери отговор. Да, Бог е създал и половите органи и половите влечения, също и половият живот, както така и влеченията са свети и не тяхното употребление е лошо. (Каквото Бог е създал, не може да бъде лошо), а лош е човекът, който върши това тогава и при такива условия, при каквито Бог не позволява. Ясно е като бял ден, че желанието на Бога е, удовлетворението на половия инстинкт да става само в брака. Но и там само по такъв начин, че да могат да се раждат деца.

Защо така е наредил Бог?—ще запита някой. Защо? И на тоя въпрос ще отговоря: Бог е абсолютен Господар и не е длъжен да дава отчет за Своите закони. Който е направил някоя машина, сам знае най-добре що е потребно за да работи добре и да не се разваля. Бог измисли и създаде човека и той знае най-добре как трябва да живее човечеството, за да не се поквари.

Ако малко се замислим, ще разберем какъв голям интерес представлява за човека тази строга божествена заповед, щото такъв живот е позволен само в брака. Само в брака може да се живее полово, без човешкото достойнство да бъде унижено. Само в брака половия живот е „свят“, защото само тогава остава невредима най-благородната част в човека: душата. Само в брака задоволяването на половия инстинкт няма да е празно удоволствие, а ще бъде начало на нов малък човек, създаване живот на нови деца, за възпитанието на които може да се грижи пак само здравия брачен съюз. Значи държавата и обществото не биха съществували, ако задоволяването на половите влечения Бог не би свързал изключително в брака.

И така, който задоволява половите си инстинкти извън брака, било чрез докосване на собственото си тяло, за да пробуди в себе си изкуствени наслади, било чрез общуване с жена, преди да е свързан с нея пред олтара за цял живот, той е палач върху честта и щастието, както на себе си, така а на другите.

ГРЕШНА СПЕКУЛАЦИЯ

С безкрайна скръб можем да кажем, че човечеството може би нито един от Божиите планове не е извратило от първоначалното устройство така, както зачитането на душевната чистота и отношението на мъжа към жената.

Започването на нов живот навсякъде се придружава с голяма радост. Погледни само пролетта при новото раждане на природата: как пее славея, как свири вятъра, как бръмчи пчелата, как всичко, всичко се радва на новия живот! И половото съвкупление от което трябва да започне нов живот, Творецът придружи с прелестни наслади само за това защото човекът сам трябва да се нагърби с отговорността за възпитанието на детето и с многото жертви за запазване на рода.

Планът на Бога стои ясно пред нас: съединението на мъж и жена в брак с тази цел, щото човечеството да придобива ново потомство. За съжаление

днес, пиеси, кина, картини, фотографии, романи, вестникарски статии, книги, хиляди и десетки-хиляди лъжепророци известяват на обществото, че мъжът и жената преди семейния живот, още и в неразвита възраст и по-късно, без да са основали семейство, било сами със себе си, било заедно с други, имат право да си създават, тази телесна наслада, която според плана на Твореца само в светостта на семейния живот е позволена.

Чудо мое, пред тези примамливи гласове и ти не можеш да отминеш глух. Презъ 13-14 годишната ти възраст детското тяло се развива бързо и ти от ден на ден ще резбереш колко са заразени от развратно схващане за живота проявите на нашето общество.

Над път и под път, на улицата, в театъра, в книгите, в компания с другари, навсякъде пред тебе изпква тъжното изопачаване плана на Твореца. Готов си да паднеш в обятията на страшния змей на безнравствеността и душевна поквара. В ръцете ти попадат такива книги, водят те на такива представления в театъра и те вмъкват в компании, които улесняват падението ти. Нещо повече — треперейки пиша тези редове -колко много деца в най-младата възраст, може би още в основното училище, покварени другарчета са увлекли в такива неща, на които мислите и растящият организъм само след години биха ги научили. По този начин много деца стават жертва на измамата на другарите си.

При тебе ще дойдат такива приятели, които с нечисти думи ще ти приказват за изкуствено извикване на телесни наслади, за образуването на живота, за раждането на децата; приятели, които са ужасно проклятие на днешната заражена епоха, проклятие, което унижава величавият план на Твореца до страшно, нечисто средство.

СВЯТА ТАЙНА

Но ти знаеш вече, сине мой, колко твоите приятели са достойни за съжаление! Защото ако познаваха тази свята задача, тази благородна цел, която Бог е поставил пред половия инстинкт, не биха приказвали с такава дързост, която кара човека да се черви.

Отсъди ти сам, сине мой, каква просташка мисъл, колко дълбоко паднала душа трябва да има този, който приказва цинични духовитости и се гаври с едно от най-светите и най-величествени свойства, с които Творецът е надарил човека.

„Или не знаете, че тялото ви е храм на Духа Светаго, който живее във вас?“ — пише апостол Павел (I. коринт, 6, 19). В храма, а също така и в нашето тяло всяко кътче е свято, защото произхожда от Бога. Но във всеки храм има едно особено свето място-олтар, където сам Господ живее в Светите Дарове и където само с наведена глава, коленопреклонно и с дълбока почит е свободно приближаването. И в човешкото тяло също има една особено

тайнствена част - не сърцето, не и мозъка - но този орган, в който живее една малка ядка от силата на Всемогъщия Творец и за който дори и да се мисли е позволено само с най-голяма почит!

С колкото по-голямо благоговение мислиш за развиващата се у тебе свята творческа сила, за половата сила; колкото по ясно разбираш, че в тялото ти по чудната Божия воля се крие живота на цели поколения, тяхното щастие и бъдещето на родината(толкова по-малко ще се гавриш, по-малко ще се подиграваш и няма да приказваш за нея.

Вярно, започването на живота в цялата природа е тайна. Дълбока, свята тайна! Там където започва нов живот, Твореца-Бог го забулва от нас. Копринената буба се обвива в пашкул и никой не вижда как се развива. А виждал ли е някой някога, по какъв начин пониква семето? Никой! Дълбоко, скрито в обятията на земята, започва нов живот. Кой е виждал някога, как кристализират синият аметист и огнено-червения рубин в спокойната тишина и тайнствената дълбочина на скалите? Никой! Началото, ражданието, започването на живота, навсякъде е скрита тайна. Напразно човек търси началото на живота, дори и най-ученият изследовател в края на краищата чувства, че пада пред прага на затворено светилище. Още една крачка.. и Бог е пред него.

И ето, тази величествена тайна, този инстинкт, чието призвание е поддържане на човешкия род, при който по-свята, по-тайнствено-величествена мисъл може би и Твореца не би могъл да има, сега приятелите ти я разкриват със своите кални езици и я правят предмет на лекомислени игри, ламтеж за наслади и просташки вицове.

Но ти вече знаеш какво предназначение имаш за в бъдеще. Знаеш, че никога ти — ако според Божия план встъпиш в брак-ще бъдеш будител на човешката пъпка. Ти чувстваш тази грамадна отговорност, която лежи върху раменете ти и заповядва: до тази свещена минута да пазиш физическите й сили непрахосани и своя организъм неопетнен. Ти знаеш, че за да задоволяваш половите си инстинкти извън брака, значи да оскверниш човешкото достойнство у себе си. Знаеш, че у всеки момък и у всяка девойка се крият бъдещи баща и майка и който не е могъл да живее чист преди брака, той не може да остане морален и верен и през време на брака. Съдбата на бъдещето поколение зависи от това, дали чист и здрав ще се наредиш между редовете на работниците-творци. Корените на дървото са скрити в тихата дълбочина на земята и от там дават животворна сила на стъблото и короната. Ако извадим на слънце корените на дървото, те изсъхват. Възмъжаването, процесът на половото зреене също в такава тайнствена тишина и свещен мир трябва да се извърши, скрит от всякакви мисли и любопитни погледи. Ти никога няма да приказваш за тия работи на приятелите си, защото това, което Божията мъдрост е скрила от нас,

човешкото любопитство не трябва да изнася на бял свят. Затова ти много по-добре ще почиташ казаният орган без да направиш каквато и да било злоупотреба, противна на плана на Твореца, за удовлетворение на твоята частна наслада. Вярно е, че в младежките години не само градиш или рушиш собственото си тяло и душа, но градиш или рушиш и съдбата на идващото поколение. Няма да обръщаш внимание на изкушението, в каквато и да било литературна или художествена форма да е то, защото, добре да знаеш: горко на този странник, който тръгне по пътя на светлина, която се излъчва от гниещ мочур — безвъзвратно затъва в тинята. Развиването на това семе на живота, което сега още зрее в тебе, обноските, умерената и нравствена чистота на младите ти години могат да го разпространят в добра или лоша посока и от това зависи дали ще бъдеш благословен или проклет от бъдещето ти семейство.

Не забравяй, че безбройната армия от нервно слаби, болнави, слепи по рождение, идиоти, хроми, злощастни деца, проклинат греховете и развратния живот на родителите си в младите им години!

Сегашната ти благородна воля, трезвия ти възглед, за съжаление, ще бъдат поставяни твърде често на изпитание през младежките ти години сред хилядите изкушения на света. Книги, картини, представления, филми, известия, цветни картички, писма, кабаретни песни, витрините на някои книжарници, вестници и др. с хиляди ще те нападнат и ще крещат в ушите ти: „не бъди религиозен”, „не бъди изостанал”, „средновековно схващане”, „не бъди дете”, „не чакай до брака”, или: „в брака не бъди верен, но търси телесни наслади и чувствени дразнения, толкова колкото можеш”!

В днешния развратен свят друго няма да чуеш, освен че любовта и насладата са единствената цел в живота.

И ти със замаяна глава стоиш в извращения пазарски шум.

Не знаеш какво да правиш, не знаеш какво трябва да бъде схващането ти, какво да бъде твоето държание.

Заставаш на кръстопът, който ще реши съдбата ти през целия живот. И пред теб се явява въпроса, важния въпрос, който чака бърз отговор: Накъде да вървя?

II глава

НАКЪДЕ ДА ОТИДА?

Бъди господар на Волята и слуга на съвестта си.

(M. v. Ebner-Eschenbach).

Мами се този, който мисли че ако в младата си възраст се покаже слаб, по-сетне като мъж, ще стане по-силен и ще промени характера си.

Барон Eotvos Jozsef

Познаваш ли историята на Херкулес, известния герой на гръцкия легендарен свят?

Той е бил истински пример на мъжествена сила и храброст. Неприятелят му още в люлката искал да го унищожи, като поставил до него две змии, но силното дете ги удушило. Животът му е пълен с кой от кой по-хубави геройски подвизи. Той убил лерненската хидра, той укротил критския бик, той разрушил обора на Авгия, той взел златната ябълка на Хесперидите... Но все пак този баснословен герой не е могъл да се спаси от изпитанието, което никой човешки син не може да избегне. И той попаднал на кръстопът, когато безвъзвратно и решително е трябвало да се определи: къде, накъде да отиде, по кой път да тръгне?

НА КРЪСТОПЪТ

Това се случило в младите му години, когато почнал да се формира от дете в младеж. Веднъж, когато бил сам, неочаквано пред него се появили две женски фигури. Едната почнала да му приказва:

- Виждам, Херкулесе, двоумиш се по какъв път да тръгнеш в живота? Ако мене избереш за своя приятелка, ще те водя по приятен път, където ще срещаш само чаровност, но не мъчнотии. Ще имаш грижа само какво да ядеш, какво да пиеш и какво да възбужда чувствата ти... Ако бъдеш мой, ще получиш всякаква радост, без труд и умора...

Херкулес я запитал:

- Жено, как ти е името?

- Приятелите ми ме наричат „Щастие“ - отговорила, жената, - а неприятелите - „Грях“.

Тогава там дошла и другата жена.

- Аз не искам да те омайвам - започнала тя. - Ще ти кажа само, че боговете не дават никакво величие и добро без труд и умора. Ако ме последваш, много ще работиш. Ако искаш цяла Гърция да те хвали за твоите добродетели, старай се да вършиш добро на цяла Гърция. Ако искаш щедър плод да дава земята ти, работи я. Ако искаш да се прославиш в сраженията, научи военното изкуство от способни хора. Ако искаш да се сдобиеш с физическа сила, приучи тялото си да се подчинява на разума и да понася тежкия труд и умора.

Тук Грехът се обадил:

- Чуваш ли, Херкулесе, по какъв труден път иска да те води тази жена?... А аз колко лесно ще те заведа до щастието!

- Мизерница! - се провикнала Благодетелката. - Какво ли добро би могла да дадеш ти? Има ли и може ли да има у тебе дори и най-малко щастие, когато нищо не правиш в негов интерес? Ядеш, преди да изгладнееш, пиеш преди да ожаднееш. През лятото копнееш подир снега и леда. Ти желаеш съня не

защото си много работила, а защото нищо не си сторила. Възбуждаш последователите си към любов, преди тяхната природа да е пожелала това и посредством злоупотребяването с двата пола, унижаваш прородата. Привикваш твоите съмишленици на безчинства през нощта, а през деня на леност. Твоите млади приятели отслабват физически, а старите умствено затъпяват. През младините си в наслажденията отиват до порочност, а сега, през пълнолетието, пъшкат, едва се влачат. Срамуват се от по-раншните си дела, а сега пък преситеност тежи на душите им. Аз, напротив, живея с боговете и добрите хора. Без мене благородно дело не се върши на този свят. Боговете и хората ме почитат. Художниците ме обичат като тяхна помощница, а бащите - като пазителка на семействата им. На моите последователи храната и питиетата са приятни, защото ги употребяват, когато имат нужда от тях. За тях съня е по-сладък, отколкото за мързеливите и при все това не пропускат нито едно свое задължение заради него. Приятелите им ги уважават, отечеството им ги почита. И когато най-после дойде определената от съдбата последна минута, не потъват в мрака на неизвестността, но прославената им памет вечно живее в устата на поколенията. Херкулесе, дете на славни родители, ако така живееш, ще достигнеш вечна слава!

Ето така съм чел историята на Херкулеса от един древен гръцки писател, Ксенофонт, в III книга на съчинението: „De Syrie expeditione”. - И сега я преписах за тебе, сине мой, защото и ти някога ще стигнеш на кръстопътя, когато ще се събудиш със съзнанието на вечните максими на Свещеното Писание: „Плътта желае противното на духа”. (Галат. 5, 17) - И ти трябва да определиш. Внимавай!

ОТ ДЕТЕ-МЛАДЕЖ

От както си станал на 14-16 години, може би и преди това, с тебе са станали нови чудни работи. Тялото и душата ти започват да се променят, да кипят. Нови досега, непознати желання, явления и мисли се пробуждат в теб. Приличаш на гроздов сок, който започва да ферментира, за да прекипи в благородно вино. В теб се пробужда периода на преход: от безсъзнателно дете се превръщаш в самосъзнателен младеж.

Тази важна промяна е придружена с такива видоизменения, които засягат и употребяват дори и най-малките частици на живото същество. Спокойно мога да кажа, че отиващото се от тебе дете се замества от новораждащият се младеж. Както пролетно време жизнената сила разпръсква животворен сок из клоните на спящите зимен сън дървета и разпуква пъпките им. Така и в тебе ври огнената кръв на пролетта на живота и пулсира в жилите, разбърква желанията и мислите ти. А ти? Ти полусмутен, свенлив, страхлив

гледаш в душата си, във възлите на новоизбликнали чувства и се чувстваш чужденец пред някогашното си „Аз“. Както при прелетните птици с настъпването на есента, така и у тебе се явява истинска треска и тревога.

РАЗВИТИЕТО НА ОРГАНИЗМА

На първо време тялото ти се променя много, членовете ти порастват. Имаш наистина малко смешен вид. Несвикнал с дългите си ръце ги пъхаш в джобовите си така непохватен. Първият панталон е вече малък. Само през времето на една ваканция си пораснал с 10-15 см и смешно стърчиш в продължение на три-четири години. Не тичаш вече така леко като малките, но не можеш да ходиш и така спокойно като големите. Разширяват се дробовете ти, гръдният ти кош изпъква, костите ти надебеляват. На някогашното красиво, гладко детско лице се очертават първите сериозни мъжествени черти. Твоят звънлив, сопранен глас незабелязано се променя. Много често заставаш пред огледалото, когато си самичък, може ли да се засучат току-що поникналите ти малки мустачки. Кажи, не е ли така?

Всичко това показва, че се намираш в пролетта на живота.

Пролетта е неизмеримо ценно време. От нея зависи плодородието за цялата година. След неблагоприятна пролет лятото е безплодно, а есента страшна.

Пък не само външно се изменяш. Сърцето, дробовете, мозъкът и цялата нервна система започват да растат, да заздравяват, да се приспособяват към порасналия ти организъм и да се подготвят за по-голямата вътрешна работа, която им предстои да извършат.

Този преход от дете в младеж е истинска буря, смущение за тебе. Често страдаш от главоболие, замайване, кръвотечение от носа и сърцето ти започва да тупти уплашено. Не бой се! Това върви заедно с развиващата се природа у тебе. Тогава най-добре трябва да се грижиш за здравето си чрез подходяща храна, спане и с позволени развлечения.

Запомни, че тази възраст е „пубертетната възраст“, най-важното време през целия ти земен живот.

О, колко много са тези, които с незнанието си непоправимо разрушават тази най-важна епоха на развитие в живота си!

КОГАТО „АПРИЛ“ НАСТЪПИ В ТЕБЕ

Душевното ти разположение ще бъде много променливо. Ще станеш капризен, лесно раздразнителен, егоист, твърдоглав, неучтив, високомерен. Ще надценяваш само себе си, ще искаш хората да те уважават и почитат. При такива променливи настроения в тебе ще настъпи „истински април“. Сутрин усмихнато изгрива слънцето. Само след половин час на улицата дъжд те измокря до кости и когато, ядосан, се връщаш вкъщи, слънцето изгрива отново. В такива моментни настроения изпадаш и ти. Сега те завладява въодушевление, което те издига до небесата, след малко отпадаш

със сломени чувства, огорчен. А причината за всичко това не знаеш. Обхваща те желание за скитане, странстване (та малко ли млади момчета бягат от родителите си?), искаш да извършиш нещо велико и жадуваш за слава. През тези месеци и години душата ти е болезнена. Най-малкото течение ѝ се отразява и ти получаваш възпаление. Не възпаление на дробовете (пневмония), а душевно възпаление. Явява се силна треска, мърмориш нещо под носа си, недоволен си, сърдиш се, започваш да се потиш; правиш много глупости и в голяма треска едва можеш да приказваш любезно, а само грубо и с вдигане на рамене. В тая възраст едно особено желание тормози младежа: „само един път и аз да съм възрастен!" Много биха дали всичко, стига да можеха да станат с пет години по-стари! Но не толкова да станат, колкото да могат да подражават. - И чудно! - не подражават на ценните дела и благодетелта на старите, а само на външния им живот: така се обличат, така се движат, така фризират косите си, и много естествено - така пушат и пият.

Които не познават тая възраст, нетактично се подсмиват и те подиграват...

Дори и майка ти не те разбира. Преди си бил така послушен, а сега сърдито ѝ отвърщаш на всичко, нервен си. Малките се страхуват от тебе, а старите ти се сърдят и всичко това много те огорчава. Истината е, че ти и сам за себе си си неясен, те не трябва да те презират, а да ти помогнат.

О, колко щастлив е оня, който в тази възраст попадне на умен наставник, на когото може искрено да открива всичките си мъки! О, колко е нещастен този, който търси обяснение на тая загадка от покварени другари.

НОВИ МИСЛИ, НОВИ ЖЕЛАНИЯ

Но в себе си ти чувстваш и наблюдаваш други неща. В душата ти, която досега е била най-добра, весела, безгрижна детска душа, стават не помаловажни промени. Някакъв особен облак, като че ли невидима мъгла пада над душата ти. Из непознатата мрачина ще се появят такива мисли и желання, за които досега не си имал понятие и които сега те смущават. Трепетно си спомняш за някогашното си спокойствие и хубави настроения, несмущавани от нищо. В забъркаността на сегашните ти нови мисли се питаш: какво е това, може би съм морално покварен?

Но не е така. Мога да те успокоя, сега още няма причина да се страхуваш. Бих искал с нещо да подействам на душата ти. Това е, защото цялото ти бъдеще, правилното формиране на целия ти нравствен живот се решава в тия години, в така наречената „пубертетна възраст". Сега се решава ще бъде ли душата призвана да господства над ниските ти животински инстинкти, ще бъдеш ли благороден, великодушен рицар или ще станеш роб на ниските си страсти! В това и всичко, което пиша по-нататък имам предвид младежи, които са стигнали до „пубертетна възраст" без каквито и

да е било вредни външни влияния. За съжаление много са тези, които са посветени от развалени другари относно работи, върху които развитието на организма едва сега би обърнал вниманието им, които значи бързо са преминали тази промяна-но не безвредно.

В тебе започва да кипи нова сила, сила за която дори и не си знаел, че съществува - така наречената „полова енергия“.

Чуден е Божият план! Малкото дете се ражда немошно на света и бавно, постепенно придобива всички способности, които са му нужни в определена възраст. Най-напред няма зъби, но и няма нужда от тях. След първата година обаче трябва да дъвче - поникват му един-два зъба. После зъбите се увеличават според това каква нужда има малкото. Ядката на всеки зъб я има още при раждането, но търпеливо почива във венците, докато ѝ дойде времето.

Също така и половите сили почиват у младежа до четиринадесет-петнадесетата годишна възраст. Дотогава младежът не е знаел, че съществуват тези полови сили (само ако покварени другари още не са му обяснили това). В тази възраст и тия сили започват да се пробуждат и го изпълват с тревога. Това зреене трае приблизително от 14-15 годишна до 21-годишна възраст. Най-силно обаче е зреенето между 14-18 годишна възраст.

Но какво е това, което ти сега започваш да чувстваш?

Все по-добре разбираш факта, че човечеството е разделено на два пола.

Единият мъж, а другият - жена.

Това и досега си виждал, но не си му обръщал внимание! С момичета може би си имал работа само тогава, когато през време на игри си дърпал косите им.

Но сега това не би направил за нищо на света! Ако играеш или приказваш в компания с момичета, някакво необяснимо захласване, после умиление, радост те завладява. Стараеш се пред тях да се покажеш колкото е възможно по-красив, по-умен, приказваш им за истински или измислени твои добри черти, за способностите си и не мислиш дори за дърпане на косите. - Боже пази! Напротив, самопожертвувателно им предлагаш „кавалерските си услуги“ и ако се случи на някоя да падне ръкавицата на земята с елегантно навеждане я взимаш. В безграничната ти радост и врабчета биха могли да играят с тебе.

Първата любов

И когато вкъщи наистина ти е нужна силна воля и търпение, за да приготвиш уроците си, учиш как трябва да се повдигне квадратният корен на квадрат и как трябва да се вади корен, ... но ... ах., изведнъж забелязваш, че на квадратния корен се явяват очи, уши, уста и как - как, дори сам ти не

знаеш - изведнъж в тетрадката по аритметика се явява една чудно красива женска глава!...

Започваш литература. Готвиш си уроците за утре по поезия, да опитам, може би мога да приложя заучените правила! Захапваш края на молива и зареждаш строфите една след друга върху хартията и ето го първото си стихотворение - любовно, разбира се. Учителят по поезия мисли, че „творбата“ ти едва ли не е от каменния век, римите ѝ са ужасни, а ритъмът страшно скърца, като намазана кола из неравен път. Но ти си убеден, че стихотворението ти струва колкото всички стихове на Петьофи и Томпа заедно.

А това е само началото.

Полекичка усещаш, че в главата ти такива и тем подобни мисли все повече завладяват цялото ти съществуване. Трябва да си признаеш: влюбен си! Невинното ти съзнание уплашено започва да се тревожи и не можеш да си обясниш що става с тебе; тайнствено семе започва да зрее в душата ти, ядката му досега незнайно е дремела дълбоко в тебе и неопитното детско око развълнувано е гадаело: пшеница ли е или къклица?

РАЗВИТИЕТО Е ПЛАН БОЖИ

Синко, пак ти казвам само това: сега няма още нищо страшно. Това е природно явление, т.е. рано или късно у всекиго се явява. Нещо повече - за да приказваме напълно разбрано - всички тия полови раздвижвания и чувства стават по Божия воля!

Бог е наредил всичко, което е необходимо за поддържането на човечеството. Неговият план е, щото един младеж и една зряла девойка чрез взаимна любов да се уединят в свят семеен живот и чрез любовното свързване на две тела и две души, човечеството непрекъснато да се попълва с нови и нови деца. И така, тези нови чувства у тебе зачеват според природния закон. Природните закони пък са свети и остават дотогава, докато човек с грешната си ръка не ги наруши. Свята е душата ни, ако живее според Божия закон; свято е и тялото - чудно пригодно жилище за душата.

Ето, синко, това е Божият план. По негова воля в развиващия се младеж започва да се пробужда интерес и желание към девойките, между които някога и ти ще си избереш другар в живота. Любовта или привличането на противоположните полове един към друг, разбира се, на време и място - не само че не е грях, но обратно, една от най-красивите Божи дарби.

Но същевременно любовта е и тъмна яма!

ЧИСТ ДО ОЛТАРА, ВЕРЕН ДО ГРОБА

Според най-святата воля на Бога тези влечения, които сега за първи път започват да се пробуждат у тебе и които с възрастта ти стават все по-силни, е позволено да се удовлетворяват само в брака или в онова събитие, което Бог е наредил за поддържане на човешкия род. Но нали ти си още далече от брака? Много далече!

Значи, най-святата ти задача е: желанията и инстинктите на сегашната ти възраст да запазиш чисти и непокътнати до деня, в който ще заведеш пред олтара на Господа невинната си годеница. Забранено е преди брака да се вслушваш в гласа на инстинктите и да ги задоволяваш под каквото и да е предлог, било сам, било пък по друг начин.

Всеки, който не е семеен, прави голям грях, когато се занимава с такива мисли и дела, които се отнасят до така наречения „полов живот“.

Бъди буден и никога съзнателно не давай място на такива мисли, погледи, разговори и дела. Ако ли пък развиващият се организъм все пак наблъсква с такива мисли фантазия ти - веднага щом разбереш - изгони ги с други мисли и не изпускай из предвид, че докато не си венчан пред олтара с избраницата си, до тогава не е позволено да задоволиш половите си чувства. Ако така постъпваш, значи по добър път вървиш. Това е най-важното, което, много те моля, да не забравяш.

Особено голяма е опасността през тия години от страна на фантазията ти. На тая възраст всяко момче, повече или по-малко, става мечтателно. Но ти бъди буден, за да не изпаднеш в неприятностите на толкова младежи, които със седмици и месеци мечтаят за героя на някой роман, във фантазиите си преживяват цели романи и докато чертаят фантастични и пъстри планове какво ще стане от тях в бъдеще, занемаряват работите и задълженията си или изостават във всички направления. Пази се мъглата на чувствените мечти да не заседне в душата ти.

Повтарям: тези нови желания, инстинкти и мечти се пробуждат във всяко младо момче без изключение. Половият инстинкт, който чувстваш у себе си е свят, защото е подкрепен от тайната сила на Твореца - Бог. Нека това пробуждане не те смущава. Признаците на това показват, че у тебе вече силно е започнало оформянето на младеж (зреенето) и според Божия план сега у тебе се натрупва оная сила, която ти е необходима като бъдещ баща. Колкото по-късно попаднеш в това състояние на зреене, толкова по-добре.

Значи, радвай се, когато по-дълго си „дете“, защото тогава по-спокойно се развиваш! От рано узрели плодове и младежи полза няма. Това нещо може би и самия ти да си наблюдавал вече. Излизаш в градината, която е пълна с ябълки. Повечето са зелени още, но - аха - тук-там се вижда по някоя червена ябълка. С удоволствие посягаш да откъснеш някоя, защото наглед е такава хубава. Захапваш една и я хвърляш защото е червива и болна.

Когато телесното ти развитие стигне до възрастта на зрелостта, с никакви раздразнителни четива, приказки, зрелища, мисли и дела не възбуждай пробуждащите се инстинкти, не ги усилвай, а се бори за тяхното въздържане, като черпиш сили от съзнанието за задачите, които те очакват, според плана Божи.

ВЪВ ВИХЪР, В ОПАСТНОСТ

Ето, сине мой, и ти попадаш на кръстопът. И пред тебе, както пред Херкулес, се явяват Грехът и Добродетелта и те подканят да тръгнеш по техните пътища. Пред тебе застава съблазнителната фигура на Греха и с пълни шепи ти предлага чувствени наслади. С течение на годините (като ученик от горните класове на гимназията, а по-после като студент), инстинктите ти, все с по-жестоко нахалство, искат да ти заповядват.

Както прегракналите кръсъци на кръвожадни хиени и чакали постоянно смущават нощната почивка на керваните в Сахара, тъкмо така нападението на долните инстинкти те придружава през младите години. В омайни цветове пред тебе се рисуват прелести и наслади, които съблазнително обещава бързото задоволяване на половите инстинкти. Непрестанно ще те мамят съблазни, за да оставиш пътя на моралното целомъдрие. Като че ли някакъв дявол, освободен от вериги, се бунтува в тебе и моли и обещава, подиграва се, отчайва те, само тръгни вече, тръгни, пристъпи между примамливите радости на половите желания!

И сред ужасния шум на тоя вътрешен вихър едва забелязваш благородната фигура на Благодетелта, едва дочуваш думите й: „Чедо, не вярвай на греха! Остани с чиста душа! Нито с една мисъл не грехи против душевната си чистота! Пази непокътнати тялото и душата си според заповедта на Бога, пази ги за бъдещата си годеница. Вярвай, че само така някога ще бъдеш честен и щастлив мъж!...

Бурята пък все по-силно бушува. Най-силно около 18-20-14-та годишна възраст. И ти, сине мой, трябва да останеш със силен дух; да стоиш непоколебимо всред бушуващите гръмливи вълни!"

С години търпеливо трябва да отстояваш в борбата със страстите. Тия години в действителност са „военни“ години, които се „броят двойно“. Сега се решава съдбата на целия ти живот. Като твърди удари на чук удрят думите на езичника Овидий: „Nulla repalabilis arte laesa pudicitia est: depertilla semel.“ (Ov. Her. V. 103. 104). Чистотата си можеш да изгубиш само един път!

Мъж с твърд характер може да стане само оня, която през младите си години здраво е държал юздите на страстите си. Колкото по-лесно е първото падение, толкова по-мъчно е сериозното разкаяние. Колкото е по-лесно падането от седлото, толкова по-мъчно е повторното качване. Сега

още само се бориш - това не е лошо. Пази се след падението си да не оплакваш някога със стихотворението на Crillparzer (Грилпарцер) изгубеното златисто щастие на душата: невинността:

Bosewicht, gib mir zurtick,
Meiner Seele goldnen Frieden,
Mernes Daseins ganzes Cluck,
Meine Unschuld mir zurtick.
(Die Ahnfrau III. 109.)

Чудовище зловещо,
Върни ми златния мир,
Щастието на душата –
Невинността ми.

(Свободен превод)

Сине мой искаш ли да останеш твърд? Можеш ли да разбереш, че във възрастта на развитието ти пробуждащите се инстинкти още нямат право да искат удовлетворение, защото всичко сега е само божествено предупреждение за величествената творческа работа, която Бог ти е подготвил за в бъдеще? Искаш ли да предпазиш от мраз цветната градина на младата си душа? Искаш ли със силна ръка да обуздаеш плътските инстинкти? Искаш ли да въдвориш ред в мислите си? Искаш ли да застанеш твърд като скала и да не те мамят лъжливите светлини? Искаш ли да оковеш животинските инстинкти във веригите на човешкия разум, когато адът на плътския огън разяжда и пламти в жилите ти?

Сине, мили сине, искаш ли през младите си години да останеш с чист живот?

Има, о, много ги има такива, които не се пазят. Които, неподозиращи нищо, пристъпят по наклонената плоскост на падението. Пък горко на онзи, който един път тръгне по наклонената плоскост... Горко на онзи, чиято душа е докосната от мраз през време на младото цъфтене, през една майска нощ.

III глава

МРАЗ ПРЕЗ ЕДНА МАЙСКА НОЩ

Intergitas togum iuvenem tacit esse decorum".

*„ Най-голямото украшение за младежа
е моралното целомъдрие. "*

Някога и ти ще стигнеш на кръстопът. Пази се, синко, и не стъпвай върху съблазнителния път. Който веднъж е попаднал по наклонената плоскост, едва ли ще може да се спре. Ето съдбата на едно момче, което е тръгнало по хлъзгавия път на моралното лекомислие. Както във всекиго, така и в него един ден се пробуждат нови инстинкти и желания. Пробужда се необяснимо любопитство, което търси обяснение за тайните около зачатъка на живота и по възможност иска да е в близки връзки с ония, които обширно знаят да приказват по тия въпроси.

Прочети случая с един ученик:

Беше приблизително на четиринадесет-петнадесет години, когато отиде на кино. Там се играеше някаква пикантна любовна драма. По нощните локали скитаха мъже и жени. Мъжете бяха обладани от желание за наслада, а жените - едва ли не голи. Пиеха се наздравизи, свиреше музика и т.н.

В душата на бедното момче се раздвижи едно непознато досега чувство, мисъл и в същото време като че ли нещо в него се разруши. Какво се разруши? Кой знае? Някаква много важна крепост, един цял свят се разруши в него.

- Слушай, добре би било и ние да опитаме това, нали! - шепнейки с разпален поглед му казва едно по-голямо приятелче, което седеше до него.

„Да!“ - извика нещо в него. - „Не!“ - извика веднага друг един глас. Отново едно „Да!“ и отново едно „Не!“ Но не му каза нищо. И само гледаше екрана с възбуждащата картина. Лицето му пламнало, кръвта кипеше в жилите му, когато в края на представлението излезе на улицата и го облъхна студения въздух, изведнъж незнайна тъга заседна в душата му: „Сега аз направих смъртен грях.“

Отиде си вкъщи. Взе уроците за другия ден. Напразно! Духът му беше смутен, паметта не възприемаше. „Ще отида да се изповядам!“ И се успокои само тогава, когато солидните думи на свещеника погалиха разбунтувалата се душа.

- Пази се по-добре, чедо!

- Обещавам, никога вече...

След няколко месеца отиде на театър. Заглавието беше невинно: „Пробуждането на пролетта“. Кой можеше да знае предварително, че на сцената жени и мъже ще правят такива срамотии? И то така, че ако същото биха направили на улицата, веднага биха ги арестували! Тук пък, срещу скъп вход показваха това. Едва се въздържаше. Очите му бяха буквално приковани на сцената. Сърцето му трескаво биеше. Отивайки за дома, през цялото време нечисти мисли пълнеха главата му. Само когато реши да си легне и започна обикновената си вечерна молитва, в душата му проблесна първата тревога: „Пак паднах в грях!“ Цяла нощ не може да заспи. „Утре ще отида да се изповядам при свещеника“ - успокои се и едва към зори заспа...

На сутринта, когато се пробуди вече, не искаше да отива. Нещо повече - оправдаваше се: „Най-последно аз съм ученик в VI клас! Аз трябва да зная и тия работи! Не съм вече дете! Пък и всичко това само от научна гледна точка ме интересува!“

След няколко седмици един „другар“ от VII клас през междучасието го повика настрани и постави в джоба на палтото му една малка книга: „Давам ти хубав деликатес, прекрасни художествени картини.“ Нашият ученик едва дочака да бие звънеца. Изтича вкъщи и почна да поглъща тия „художествени“ фотографии! През спокойните нощи съвестта му понякога заприказваше, но гласът ѝ беше все по-тих, забраната по-безсилна и най-последно завинаги замря. Тишина настана в душата на момчето... Тишина смъртна, гробна тишина...

Но той тъкмо това желаше; желаше никой да не се изпречва на пътя му, когато той иска да си живее живота.

И момчето си „заживя живота“...

ПО НАКЛОНЕНАТА ПЛОСКОСТ

Полека-лека много неща вече слуша, чете, видя и прави. Стана „опитно момче“! Още в първите месеци започна любовни стихове, които с неуморимо постоянство съчиняваше един след друг. Отначало дращеше само през свободното си време, за

едно ново „Слънце“, за което той е станал „бледата луна“. Но почна вече и буден „за Нея да сънува и от съня си „с Нея“ да се пробужда. С рими си блъскаше главата и през времето, когато трябваше да учи или пък мислеше за вечерната разходка, където момичетата ще останат възхитени от панталона му, ушит по най-последна мода!

И действително нашият ученик никога не изпускаше разходката. Всеки следобед той беше там с чудната си елегантност (поне той мислеше, че е много елегантен), с лачени обувки, с бели ръкавици, а от малкото джобче на палтото му се показваше елегантна, копринена кърпичка - цял кавалер! Край него и уелският принц би приличал на мечка. Някой от учителите му (ако се случи да мине край него), не може да разбере откъде иде тоя упоителен облак от парфюм на улицата. Как би помислил, че това е неговият ученик с винаги незадоволителните отговори? „Нали съм така блестящ!“ - мисли ученикът и забравя, че и гнилото дърво свети в тъмно. „Ходя по завоевателен път“ - мисли момчето. „Празна модна кукла“ - съжеляват го по сериозните минавачи. „Колко съм елегантен! - вярва в себе си. „Виж каква маскара!“ - си казват възрастните. Какво щастие, че още не е изнамерен някакъв бинокъл, с който да се вижда в душата на хората!

О, знаеш ли какво би констатирал този бинокъл? „Aussen fix - innen nix“, отвън добре, отвътре зле.

МЕЖДУ ДРУГАРИ

Така той скита с другарите си и води с тях „възпитателни“ разговори. Горко на оная девойка, която се срещне с тая група! Още от далече стрелят с любопитни и жадни погледи, а когато мине край тях, високо отправят подмятания и се кикотят на духовитостите си, докато не се покаже друга жертва.

Между това някой съобщава, че при антикваря са пристигнали нови тайни работи и цялата група се отправя към книжарницата. Та нали чичо Грюнфелд знае, че те не са деца и спокойно може да им ги даде! С парите, откраднати от дома, заплащат нечистите произведения и за „малко разтуха“ се отправят към „Златния лебед“ в края на града. Тук са спокойни, тук учител не идва.

И ето, изваждат из джобовете цигари, разтварят току-що купените „художествени работи“ и започват „благороден“ разговор, учение и посвещаване. Свинете рядко изхвърлят толкова много нечистотии в смрадливата кочина, колкото тая ученическа компания за половин час измеси с езиците си.

Ето едно често явление през пубертетната възраст. Падението на други младежи пък става по друг път. Има и такива, които сами разбират греха, който в началото мислят само за невинна игра. Но най-много са ония, които чрез „просвещението“ и съблазните на лоши другари, падат по пътя на разврата.

ИЗМЪЧВАНЕ

След всичко това вечер сън не идваше за очите на нашия беден ученик. Не го тревожеше вече мисълта, че за утрешното съчинение по литература е написал само плана. „Ще излъже и всичко ще се нареди!“ Но всичко, което научи от другарите си - как човек може сам да си предизвика наслади се появяваше във фантазията му и не му даваше мира. В главата му се гонеха мисли, само при спомена за които някога, преди години, целият би се възмутил. Сърцето му започваше да бие, кипи, вълнуваше се кръвта в жилите му. И той би искал да опита дали наистина човекът изпитва неземни наслади, когато играе със собствените си полови органи. Мислеше си „Сега съм сам и

без това никой не ме вижда” Върху собственото си тяло да опита да направи толкова отвратително нещо, за което наистина е слушал, че е страшен грях против Бога, против собствената чест и против човешкото достойнство. Но кой да се занимава сега с греха, когато инстинкта заповядва, тоя инстинкт, на който и днес в следобедните разговори, четене и песни отстъпи!...

РАЗРУШАВАНЕТО НА ХРАМА

Първият грях е извършен. Бедният ученик сам се хвърли в заразата. Цялата му „насилада“ трая може би само половин минута. Спящата съвест простена. От това и тя се пробуди. Горчив упрек го измъчваше за стореното. За миг в мисълта му проблесна досегашният чист живот, а сега, след първото падение и хилядите красиви пьстри сънища изпитваше внезапно опустошение.

Така можеше да стои Наполеон със скръстени ръце, загледан из руската снежна пустиня пред запалената Москва. Така може да плаче пророк Иеремия над разрушените черкви в еврейския град. Ако при погребение оплакват тялото, което е изоставено от душата, колко по за оплакване е душата, изоставила Бога) О, може да плаче, с кървави сълзи може да плаче това момче над разрушения храм... Защото живата черква на Бога в една чиста младежка душа е златното слънце, което я огрява и стопля. Затова е мислел и ап. Павел, когато е писал на коринтяните: „Не знаете ли, че вие сте храм Божии и Духът Божи живее във вас? Ако някой разори Божия храм, него Бог ще разори, защото Божия храм е свят, а тоя храм сте вие“ (кор. I. 3. 16, 17).

Но полуопомнянето трае само няколко дни. Не след много пак е в старата компания, пак слуша за нови „събития“, нови работи научава, на нови анекдоти се смее и след една седмица повтаря миналия грях. И това повтаряне започва все по-често. Известно време съвестта му още продължава да се измъчва, но бързо се изморява... и става пак глуха и спокойна. И без това ме не слушаш, защо да ти говоря?

Нещастно, нещастно момче!... В калта тъпчеш голямата енергия, ценната волева сила на младите години! О, ако на петнадесетгодишна възраст предварително би могъл да видиш горчивия поток от сълзи, които на двадесет години ще проливаш! О, ако предварително би могъл да видиш тоя парцал, в който след години грехът ще те превърне! О, ако би знаел!

Жалко за сърцето ми, в което огън пламтеше,

Топлина излъчваше, надалеко светеше.

Жалко за погледа ми, топъл и чист,

В него се отразяваше усмивката на Бога./Radvanyi/

Ако при игра на шах сгреша една стъпка, просто връщаш фигурите с едно „не е добре“. Но сгрешените стъпки в безнравствеността никога повече не можеш да поправиш!

В спомени увяхва всяка мъдрост, слава, дело.

Незабравим остава само часът,

в който се samozабравяме./Vajda Janos/

ИЗВРАТЕНА МЛАДЕЖ

Има ли по-тъжна гледка от тая на едно младо дръвче през пролетта, останало без пъпки, без зелена корона, с изкривено стъбло и наведени към земята клони. Това е душата на младежа, в която опустошителният вихър на рано освободените страсти унищожават изгубената детска невинност. Дори и на най-здравото дърво окапват

листата и то изсъхва ако се нарани стъблото, по което тече жизнения сок. Същите опустошения нанася тайният грях върху този младеж, който му стане роб.

Душевната чистота е като сутрешна роса, която подобна на бисери блести върху пробуждащите се цветове. Това е само една малка водна капка, която блести така чудесно. Но когато човешката неопитност я избърше от цвета, дори от водите на всички океани не може да се направи.

Слушал ли си сине мой за чудната кутия на Пандора, която дала зестра на мъжа си една златна кутия. Но когато той я отворил от нея излезли мизерия, скърби и болести по целия свят. Сине мой и запретените телесни наслади отвън са като тази златна кутия. Но горко на онова момче, което лекомислено отвори златната кутия на Пандора! Сигурно си мислиш, че сега това момче ще има спокойствие и ще е щастливо!. Ни най-малко! Тогава не би търсило все нови и нови наслади. Плътта, на която няколко пъти е давано запретени наслади по един неудържим начин става все по-нахална. Тя трудно се задоволява вече. Краят на сладострастният живот е, че душата се превръща в плът, а младежът става капризен, жесток, коравосърдечен. Душата му става тъмна, разбита. В тялото му пък освободени от веригите демонски страсти се преследват. Какво дълбоко човешко падение! Животното не развратничи, а само човекът, създаден по подобие на Бога, със свободна воля и ум.

Който от лекомислие е капнал на езика си и най-малката капчица от меда на забранените неморални дела, прилича на плъх, който е ял отрова. Ужасен огън гори вътрешността му и в отчаяние тича от едно място на друго за вода, пие, преобръща всичко, каквото се изпречи на пътя му, но ах-огъня не угасва, докато отровеното животно не умре. Такъв горящ огън разпалва с неморалните си дела и това момче! Удоволствието и насладата си играят с тебе, но краят е мизерия и опустошение!

Този грях, според един лекар/D-r Friebe/ е най-сигурния, а в някои случаи най-ужасния път към гроба.

ПО ПЪТЯ НА ПАДЕНИЕТО

След като стигна до тук това момче имаше желание още повече да разбули тайните на природата. Сега би искало да знае всичко, което е във връзка с половия живот и със зачатията на човека. Той вече е от „горните класове”, достатъчно узрял, за да изследва всичко в света! Да изучава такива работи, които светата воля на Твореца е скрила най-дълбоко в семейната святост на брачния съюз. Това той иска сега, преди брака да знае и върши. Същото правят и другарите му вече. С удоволствие го водят из публичните домове, където нещастни, паднали жени го посвещават във всичко тайно, което той иска да знае. Но често пъти дори и няма нужда от покварени приятели. По някои улици на столицата не може да мине младеж без да бъде заобиколен, буквално оплетен и примамен към греховно падение от тези паднали жени.

Навсякъде картината на опустошението е покъртителна. Плачевно е да се види как вихъра разрушава един чудно хубав храм. Но хиляди пъти по-плачевно е как грехът опустошава храма у една млада душа. Сега вече за него няма тайна. Сега вече е чул, видял, опитал, извършил всичко. Сега вече той е щастлив младеж нали?

Или не? Защо в погледа му е заседнала някаква тъга? Каква е тази черна сянка, която помрачава лицето му? Защо погледът му отбягва погледите на честни хора? От какво лицето му е така бледо? Защо изостава в учението? По време на час къде странства мисълта му? Защо се чувства чужд между своите съученици? Та нали той всичко знае?

Да, знае всичко-и затова не е щастлив, защото знае, че щастието, което напразно търсеше с цената на моралната си чистота, на характера си и на честта си-не може да намери. Търси там, където го няма. Ако поставим ухо на черупка от морска раковина дочуваме величествения рев на нейната някогашна родина-морето. Същото е и у това момче, с часове ридае измъчената от някогашни стремежи, желаня и болки душа. Когато с пламноло лице, с разтупкано сърце се спуска подир пъстрата пеперуда на мнимото щастие, тя литва нависоко, а в ръцете на нещастното момче остава само безполезен, тъмен прах. Тая пеперуда отнесе със себе си спокойствието, бъдещето и щастието на един младежки живот и остави след себе си страшна празнота, безнадеждна, нерадостна, нещастна, черна празнота...Черни врани като зли предвестници грачат в този млад дух, в който би трябвало да ехти песента на славеи. Когато заточеният на остров Мадейра унгарски крал Карл IV преди смъртта си отправил молитва за седемте си невръстни деца, казал така: „Господи, по-добре вземи им живота, отколкото да те обидят със смъртен грях!”

Чувал си името Leonardo da Vinci, един от най-известните италиански художници. Сигурно си виждал копие на голямата му картина „Тайната вечеря”, която е нарисувал на стената в обедната на миланския манастир. Обаче не вярвам да си слушал някога каква покъртителна случка е свързана с тая картина. Художникът тъкмо се чудел къде би намерил модел за лицето на Исуса, когато видял лицето на един младеж между хористите на една черква. Pietro Vanbineli - така било името на младежа - с удоволствие позирал, за да нарисуват от него лицето на Исуса. Минават две години и Leonardo разтревожен кръстосвал из улиците, за да търси модел за лицето на Юда. Търсил е лицето, което да излъчва всичко, което хората си представят, когато мислят за Юда. Най-после попаднал на един рано остарял младеж, в чиито груби черти се отразявала покварена душа. Когато той човек застанал пред статива и художникът се готвел да захване рисуването на Юдиното лице, внезапно горчив плач избухнал из душата на чужденеца. Тоя чужденец не е бил никой друг, а Pietro Vanbineli, който се отдал на разврат и за две години грехът обезобразил лика му и го довел до образа на Юда. Пък това е станало само с тялото. Представете си пораженията на душата му?!

О, ако спокойните гробници в гробищата биха заприказвали! Тия неми гробници, в които грехът на разврата преди време е погребал толкова много младежки живот, са пълни с красиви надежди!

Тук за момент затвори книгата, сине мой, и помисли смирено върху вечните думи на Св. Писание: „Ако някой разори Божият храм, него Бог ще разори; защото Божия храм е свят; а тоя храм сте вие” (Кор. I. 3, 17)

ЗАКОНЪТ ЗА СВОБОДНОТО ПАДАНЕ

Физиката познава един закон, според който тяло, което започва да пада, не пада с еднаква скорост към земята, а всеки момент с равно ускорително движение пада към дълбочината, където го привличат тайните сили на земята.

Този закон за свободното падане е от значение не само за материалните тела, а също и за душевния живот. В дълбочините на всяка душа са скрити страшни демонски сили, които - ако веднъж за наше нещастие са ни станали господари - също тъй с непобедима сила влекат душата в тъмната дълбочина на греха. Само едно лекомислие, само едно падение - и законът за свободното падане започва да действа.

Накъдето и да отиде грехът на разврата, навсякъде земята увяхва, клюмват дотогава високо изправени глави, осакатяват стоманени гръбнаци, побледняват розови лица,

пречупват се твърди характери. Увяхва онова, което би трябвало да бъде усмихнато цвете. Изгаря от слънцето онова, което би трябвало да цъфти в свежест.

Мили сине! Гладни псета, кръвопийци чакали се крият в дълбочината на покварените човешки нрави. Не давай храна на тия чакали, не им давай да пият твоята прясна, млада кръв! Не сваляй веригите от ръмжащите псета, защото те ще те ухапят и завинаги ще заразят честотата на душата ти.

„Всеки грях - пише ап. Павел, - който човек прави, е извън тялото. Но който блудства - греша против собственото си тяло.“ (Кор. 1618)

IV глава

В ДЪЛБОЧИНАТА НА ЗАРАЗАТА

„На блудници и магьосници делът им е в езерото, що гори с огън и жупел“ (Св. Йоан, Откр. 21;8).

Няма младеж в ушите на когото рано или късно да не прозвучи съблазнителната песен или похотливата дума на чувствените желания. Трезвият ум, добрата душа, чистото сърце, въодушевените идеали, всички, всички го предпазват, закрилят от падение. Съвестта, като тревожен звън трептейки, звучи в гърдите му: „недей, недей!“ Но все пак в него по-силно ечи убедителната, омайна песен на чувствата и обещавайки му минутни наслади заслепява борещата се душа. Какво ще стане след тия минути, къде ще пропадне, какво ще изгуби при евентуално разстройство на нервите, което води към сигурно опропастване на характера. Всичко това чувствените желания старателно скриват от него. Както в киното, когато светне екрана и ние искаме или не погледът ни се прикова там. Така и желанията за чувствени наслади приковават този младеж и той не мисли, не може да разсъждава, а сляпо тръгва след тях.

Тръгва по наклона...

А горко на оня, който е тръгнал по наклона!

ПРЕЧУПЕН ДЪБ

Няма на света по-кратки наслади и удоволствия от тия, които ни дава разврата. Но същевременно няма по-скъпо нещо, за което човек заплаща с тялото и душата си. Искам да ти опиша съдбата на младеж, отдал се на разврата, такава каквато е в действителност. Може би ще ти се види, че преувеличавам: как е възможно един единствен грях да има такива последствия? Сине мой, това, което ти пише още не е пълната картина на проваляне, на душевно и телесно опустошение. Целият ти живот, дори и живота на поколенията ти ще бъде тормозен от разврата, за дадените от него няколко минути чувствени наслади. Не казвам, че всеки, който е

станал роб на този опасен грях, телесно се разрушава. Има и силни организми, които устояват, но сигурно е обаче, че колкото по-млад и по-страстно се отдаде някой на тоя грях, толкова по-скоро настъпва телесно разпадане.

Но опустошаването на душата е абсолютно сигурно. Душата претърпява неописуеми поражения под действието на греха, дори и у най-силните и физически развити младежи! Сине мой, нека не те блазни силното телосложение на развратника! Лицето му може да е червено и физическите сили наглед запазени, но умствените му способности сигурно са отслабнали, мисълта, затъпена и разсъдъка погребан. В неописуеми страдания и под развалини в него изнемогва създадената за власт царствена душа. Лукав е духа на разврата, който напада из засада. С лукавство ти обещава небето и земята, за да съгресиш и ограбвайки най-светите ценности на душата те изоставя в агонизиращо отчаяние-когато вече си станал негов роб. Най-жалкото е, че този грях е неизлечим.

Душата на оня, който греши от дълго време, така се притъпява към всички морални влияния, че дори умолителните нежни думи на бащата и погледът на учителя по вероучение остават без резултат. Силата на волята на такъв младеж намалява извънредно много. Всяка сутрин с часове се готви да стане от леглото. Ако започне някаква работа, двоуми се и си губи времето въобще да започне ли нещо и какво. Прозявайки се, прелиства книгите една след друга, но нито една не възприема. Не може да се реши на нищо сериозно. Само дълбоко въздиша от време на време: „О, ако така беше станало, ако иначе беше станало!“ Иска да е по-друг, но нищо не прави в това направление! Прилича на изрисуван войник, който е замахнал със сабя за удар, но не удря никога. Понякога - след някакво голямо душевно събитие - внезапно се стресва: „Но сега вече ще се поправя! След всичко това ще се поправя!“ Но и след това не се поправя; ракетата светва за момент и след нея настъпва още по-голяма тъмнина. *Този младеж не може да бъде спасен, защото сам не иска да се спаси.*

„САМО ЕДИН ПЪТ ЛИ?“

В предната глава виждаш младежът по пътя към първия грях. Възможно е само любопитство да е довело този нещастник по този път. Със съблазнителната увереност, че „само един път ще го направя“, само колкото да опита и „научи“ нещо. Не знае, че първият грях е най-мъчният, останалите вече лесно идват и в края на изминатият път колата неудържимо пада в пропастта.

Никога не вярвай, че за да се успокоиш трябва да отстъпиш на изкушенията, които те измъчват и ти пречат. Има младежи, които смятат, че като съгрешат ще се успокоят. Колко жестоко се мамят! Отвратителните

картини на първото полово прегрешение силно завладяват фантазията, която настоятелно иска повторението на този грях. Бедният младеж, едва сега разбира, че положението му е още по-тежко от преди извършването на греха. Страстите му бяха като гледни чакали, но оковани във вериги, обаче първият грях разкъсва веригите им и ги направи нахални заповедници. Малките лъвчета са безопасни, докато не са вкусили кръв, но когато захаят прясно месо свършено е вече, те стават страшни кръвожадни зверове.

Бъди силен в първата минута, защото мами се този, който си мисли, че ако в младата си възраст се покаже слаб, по-нататък като мъж ще стане посилен и ще промени характера си.

Късно е вече да се лекуваш, когато вече си станал роб. Кой знае кога започва есента? Най-напред само едно-две листенца падат от дърветата, а малко по-късно острия зимен вятър ги издухва и клоните стават съвсем голи. Същото е и с греха: падаме бавно, но сигурно. Горко на оня, който лекомислено иска да се наслади на тази телесна прелест, която е отредена само за брака! О, колко много душевно разбити младежи, виждайки до какво положение са стигнали се срамуват от делата си и през сълзи дават обещания, че никога вече няма да вършат този грях! Това тайно обещание е искрено, но щом останат сами отново ги измъчва старото изкушение, а волята им вече е толкова слаба, че почти без усилие наново и безвъзвратно пропадат.

ПЪРВАТА НЕЩАСТНА СТЬПКА

Как стигна до тук този нещастен младеж? Не беше достатъчно силен в първата минута! Не знаеше, че човешкият живот прилича на игра на шах в която с един ход може да бъдеш победен. В началото рядко се случват неморални разговори, четива, дела, а после те зачестяват, докато се превърнат във всекидневен навик.

Душата вече не се бунтува, а той дори и не мисли да се отказва от тия работи. Нещо повече - нека признаем - дори да иска да се освободи от робството на чувствата си, необходима му е грамадна волева сила. Такъв страшен тиранин става за него навикът, че когато вече, изплашен от лекаря, прави усилия да се откаже - не може. Много пъти би трябвало да се връзват ръцете, защото навикът дори и през нощта, в съня го води към греха. Колкото повече извършва този грях, толкова по-често чувства нуждата от него, която става навик, а навикът - необходимост. Най-напред грехът подобно на странник случайно похлопва на неговата врата и търси подслон да пренощува, след това е гост и най-накрая той самия става господар. Колкото повече душата ни е в съприкосновение с калта, с толкова по-голяма сила греховната страст ни завладява. И бедният младеж, когато

изплашен вече иска да се освободи от ужасния товар, остава безсилен да се бори. Плътската „наслада“ всеки ден разкъсва бедната му душа. Подобен младеж прилича на продънен съд, колкото да наливат в него вода никога не се пълни. Той се пристрастява към греха както към алкохола, никотина, или опиума.

Ужасно положение; грехът става житейска необходимост! Пътешественици разправят, че в Южна Африка имало един вид змии, които само с погледите си омайвали птиците. Такава змия само поглежда жертвата си, която отначало тревожно маха с криле, скача от клон на клон, но напразно - не може да устои, трябва постоянно да гледа в очите на змията, чийто поглед я тегли, влече, хипнотизира, отнема ѝ волята и тя трябва да дойде по-близко... по-близко... докато попадне в устата на змията. Тая картина прилича на душата, попаднала в страшните ръце на разврата!

Този нещастен младеж е започнал от незнание и лекомислие! Много още от малки при допир са чувствали някаква наслада и не са смятали това за грях. Но после като узнават, че не е хубаво сам да си доставяш тази „наслада“ е вече късно и не могат да се откажат от този срамен навик. Други са научили за това от свои приятели, но са чувствали, че това е лошо и не трябва да го правят. Било ги е изстрах да не научат родителите им.

Сине мой, ти си учил вече за растенията, които ядат насекоми. Върху някой обрасъл с мъх лист на това растение кацва наивно насекомо, обаче в този момент листът се свива и насекомото остава там. След няколко дни когато той отново се разтвори виждаме, че от нещастното насекомо са останали само жалки останки. Растението е изсмукало от него всичката му животелна сила. Грехът на разврата също така изсмуква всички жизнени сили от невинния младеж, попаднал в ръцето му.

И тъкмо затова в характера му настъпват големи промени и телесното му здраве се влошава, колкото и да ика не може да се скрие от външни свят. Та нали и орелът не може да лети свободно, когато крилете му са изцапани с кал!

DESCENSUS AVERNI

С развратните си дела такъв младеж е изгубил незаменяемите си душевни сили. Сили, които би трябвало да употреби през младежките си години за оформяне на бъдещия си живот и щастие.

В училището учителите и другарите му, въкъщи родителите му, всички виждат голямата промяна; как пъргавият, силен и умен младеж за кратко време душевно - а може би и телесно, много е изостанал. Виждат го и му се чудят. Чудят се, че досега добрият и отличен ученик внезапно става много немарлив. Този, който някога е бил между първите, все пак е добре, ако в V-VI клас не занесе лоши бележки на родителите си. Истина е, че през време на час седи мирно, но ако някой го наблюдава отблизо ще види, че

мислите му блуждаят нейде надалече. С часове погледът му е втренчен, прикован в една точка, без да вижда и без дори да мисли за нещо. Крои планове за следобедните развлечения. Ако го извикат на урок, се изчервява и смущава. Очевидно съзнанието му се връща нейде отдалече. И дори от най-малката работа се изпотява.

Става хладен към някогашните си добри приятели. И на най-наивните им анекдоти се сърди и отговаря грубо. Има само един-двама интимни приятели, които приличат на него. С тях през междучасието кроят тайни планове. Ако случайно между тях попадне някой „непосветен“ ученик, с държанието си веднага му дават да разбере, че трябва да се махне.

За каквото и да приказва учителят, него не го интересува. Класният му наставник, който от години го познава и обича, в недоумение схваща, че някога добрият ученик, сега много лъже. Тоя негов ученик, с когото някога се гордееше; този, на чиято душа тежат големи грехове, защо да се плаши от малките! И окото му не трепва, лицето му не се черви, когато лъже. И той самия чувства колко мръсен е животът му отвътре и затова лъже, непрекъснато лъже, за да може да покаже пред хората поне външните признаци на честен живот. Учителите и другарите си също така безсрамно знае да лъже, както и родителите си вкъщи. *Вярно, че истината е рожба на чистотата, а лъжата сестра на покварата.*

Но заедно с искреността умират и другите добродетели на младостта: услужливост, доверчивост, признателност и въодушевление от благородното и красивото. *Защото тъкмо чистият живот е най-сигурният пробен камък на моралната твърдост.* Без това душата тръгва към разрушение. И колко струва червената ябълка, ако червей я разяжда отвътре, колко струва позлатен ковчег, когато в себе си крие гниене? Целият душевен живот на младежа загрубява, някогашната му мила изтънченост изчезва така, както изчезва благоуханието на роза от грубо смачкания ѝ цвят.

От хиляди години край Рим се простират грамадни мочури. Изпарението им разваля въздуха из цялата околност и трови душите и телата на жителите от околните села. Тези хора със замислени погледи и жълтовосъчни лица омърлушено плуват с лодките си по водите, покрити с жабурняк. Когато някой чужденец приятелски запита: *Come sta?* (Как сте?) в цяла Италия на това отговарят така: *Si vive* (Живеем някак си). Само в тая област отговарят: *Si muore* (Вярвайте, умираме).

Si muore, si muore! - същото биха могли да кажат за себе си и много младежи!

Това е много естествено. Дъбовете не растат в тъмни тунели и рози не цъфтят в плесенявали зимници.

Ето затова посърна детското лице, което доскоро беше усмихнато! Оттук са бръчките по младото чело! О, колко тъжно е да се гледа, когато прелестната небесна дъга започне да се губи.

И паметта на такива младежи отслабва; не могат да се интересуват вече от сериозни работи, не са способни за възприемане на научни познания (като сериозно учение, научен напредък). Чувственият им мир става апатичен, а по-после закърнява. Близо са до отчаянието. В тях се изгубва мъжественото щастие, което дава работата. Творческата им способност намалява, не могат за по-дълго време да съсредоточават мислите си, въобще не показват напредък в никакво направление. Само с нечисти образи се изпълня целият им мисловен мир; те напълно заангажират фантазията им. Енергията им се парализира. Волята им става безсилна. Стават страхливи лъжци, лицемерни, безхарактерни. Където и да ходят, навсякъде все той смрадлив въздух лъха от тях. Навсякъде оставят по стени, книги, обществени места, бани мръсните рисунки на покварените си фантазии. Порочни мисли се пораждат в мозъците им. И по-късно много са, които през целия си живот не могат да набавят това, което в млади години са прахосали в греха на самозаразата.

О, колко правдиви са за тях следните редове на Петьофи:

В главата ми е нощ, на нощите нощта,
и тази нощ с призраци е пълна;

В мозъка ми се раждат мисли,
и като диви зверове се разкъсват една друга.
Кипи кръвта в трескавото ми сърце,
като в гърнето на вещица смрадливата беда.

Разпалената ми фантазия, като метеор
хвърчи по света и мен влече.

Съквартирантът ми е отчаянието,
съсед ми е пък- лудостта.

Петьофи, „Облаци“

Това другояче и не може. Кажи на пламтящия огън да не гори -не може!
Кажи на разбунтуваното море да се успокои - не може! *Крадецът краде от другари, а развратникът сам от себе си краде най-ценни богатства, духовни и телесни сили, ограбва сам себе си.* Descensus Averni - На път към Ада.

„ПОСВЕТЕНИТЕ УЧЕНИЦИ“

След като по такъв начин сам осакатява характера си, започва да губи и други добри качества - стига до пълно морално проваляне, до безверие.

Ако въпросът не би бил така сериозен и съдбоносен, човек би се смял, когато чуе от един гимназист обезверено да говори за морал, за религия, за Бог и за такива факти, към които най-отбраните и най-учени представители на човечеството винаги са се отнасяли с най-голямо почитание. Между гимназистите днес дори и впечатление не прави, ако този или онзи започне да се хвали, че „може да си приказва“ учителят, каквото иска. Той вече е „посветен“, той „много работи е научил“, той знае, че няма небесно царство, няма изкупление, няма Бог, няма безсмъртна душа.

Но какво е това, което това обезверено момче е научило и какво не знаеха най-отбраните представители на естествените науки? Защото нали и интелектуалните водачи на човечеството са учили и знаели нещо?

Хрумна ми старият надгробен надпис, който откривателят на гръмоотвода Франклин сам си е написал. Наистина тоя превод не е много сполучлив, но мислите, които са изказани в тия няколко стиха, са величествени:

Тук почива храната на червеите,
трупът на Вениамин Франклин,
като корицата на книга
чиито листа са извадени.

Но тая книга е с надежда,
че няма да се изгуби завинаги,
а наново прегледана, поправена,
наново изящно издадена,
пак ще се появи.

Нали този, който след смъртта чака по-нов, по-красив живот - той не може да е невярващ.

И след това един Kepler, Newton, Boyle, Linne, Herschel, Leverrier, Fresnel, Fraunhofer, Foucault, Volta, Pasteur и др. (все известни имена) толкова ли са знаели, колкото твойт VI-класен колега? Защо всички тия, а и много други представители на науката са били дълбоко вярващи? И дали науката е захвърлила твой съученик в безверие?

Защо Пастър - само него ще спомена - казал: „Понеже много учих, вярвам така силно, като един британски селянин. А ако още повече бих учил, бих вярвал като една британска селянка“!

Ето как един унгарски поет рисува този твой съученик:

Виж житния клас, гордо към небето се издига,
докато е празен; но щом узрей, към земята глава навежда.

Но ето че не науката е довела твой съученик в безверие! Та и колко ли наука може да има в една 15-годишна глава?

Но ти знаеш, че е имало, а и сега има известни учени, които се обявяват за невярващи! Не отричам, наистина ги има. Но само за едно нещо съм любопитен. Любопитен съм за оня велик съден ден, който ще премахне всяка покривка от тайните ни мисли. Как ще познаем тогава хората, които са били роби на греха и са станали невярващи, само защото учението на религията не е могло да се съгласува с техните „научни заключения“.

Не, сине мой! Самото знание никога не е опасно - само носителите му могат да бъдат такива. *Сериозната наука винаги води към Бога, а поквареното сърце Го отрича.*

Много истински са думите на Св. Писание:

„Чистотата води близо до Бога (Пром. 9. 20) обаче „душевният човек не възприема онова, що е от Божия Дух“ (Кор. 12. 14).

ЗАЩО НЯМА БОГ?

Поквареното сърце е захвърлило в безверие и твоя другар: това постоянно противоречие, което се явява между вярата и живота, този постоянен упрек, който чувства в душата си, този непрекъснат страх от Бога, ако го има - „ами ако някога трябва да отговарям пред Него за всичките си дела и мисли?“ Тогава горко ми! Колко добре би било, ако нямаше Бог... Може би и да няма... Наистина няма... Няма... Няма Бог!

Уверено мога да кажа, че ако не от религията, а от алгебрата или физиката биха последвали сериозни и строги морални заповеди, никой на света не би бил невярващ.

В повечето случаи причина на безверие е моралното падение. Това ясно се потвърждава от факта, че обикновено то се разпространява сред младежта и върви успоредно със страстите, а също така и с тях изчезва. Малкото дете не е безверно, нещо повече, много добре чувства Бога. Също така и старият човек не е безверник, а единствената му надежда са религията и вярата. Между тия две възрасти е бурната епоха на страстите, за която епоха много подхождат думите на Паскал: *Le coeur a des raisons, que la raison ne connait pas*-Сърцето има разбирания, каквито разумът не познава. Да, порочното сърце може да обезвери човека, а сериозно ученият разум - никога. Никой не отрича Бога, освен оня, чийто интерес е да няма Бог.

Младеж, който през време на физическото си развитие е успял да запази душевната си чистота, остава спасен и от съмнения във вярата.

Признавам, че който живее развратно, най-напред не му харесват молитвите, след това религиозните обреди, после цялата религия му става неприятна, а най-накрая изгубва вярата си. Моралното разпадане и развратния начин на живеене той се стреми да оправдае с разни философски разсъждения, с книги, с теории и с незряла наука. В книгите търси допълнително теоретическо оправдание на онова отричане на Бога,

което предварително на практика е извършил с грешния си живот против Него. Чистият живот не е само последствие, но и първо условие на вярата. За да не бъде разумът езичник, необходимо е сърцето да не е било предварително такова. „Пази душата си така, както би трябвало, ако Бог съществува и никога не би се усъмнил в Него." (Русо)

Слушал ли си какво приказват за птицата щраус? Че когато я преследват, от страх зарива главата си в пясъка и понеже не вижда неприятеля, дори смята, че няма такъв. Аз не зная дали тия „безверни" младежи не от страх крият главите си от Бога? Те не Го виждат (не искат да Го видят), но това още не значи, че действително няма Бог. Много младежи буквално налагат на разума си това безверие, само да не става нужда да променят начина си на живот. Защо грешникът не иска да мисли за Бога? Защото знае, че много му дължи, а пък длъжникът заобикаля къщата на кредитора. Великият познавач на човека La Bruyere пише: „Бих искал да намеря поне един трезв, умерен и с чист живот човек, който да отрича съществуването на Бога и безсмъртието на душата. Неговото мнение би било поне приемливо. Но такъв човек няма." (Caracteres 16).

С колко младежи буквално се повтаря следният случай, описан в увода на книгата „La binne souffrance" от известния писател Francois Corpee след отлъчването му от християнството: „Възпитаван съм по християнски и години след първото ми причастие с детски ентузиазъм изпълнявах религиозните си задължения. Открито признавам, че грешките на младостта и страхът от искрено признание ме накараха да се отрека. Има много, които са в подобно положение и ако са искрени ще признаят, че най-напред строгата заповед, която религията предписва против чувствеността, ги е накарала да се отрекат от нея, а по-късно са почувствали, че бягството от моралните закони трябва да украсяват и оправдават с научни системи."

„Блажени са чистите по сърце, защото те ще видят Бога" - казва Господ Иисус. А тия с нечистите сърца? Те в целия свят виждат само нечистото, гнилото и падналото.

„Господа - казал Шатобриан в една отбрана компания, - поставете ръце на сърцата си и признайте: нямаше ли да имате храброст да вярвате, ако бихте имали храбростта да живеете чисто?"

Колко пъти слушам за безверни младежи, за техните „зрели мисли", за техния „просветен разсъдък", толкова пъти в мисълта ми хрумва казаното от св. Августин: „Nemo incredulus, nisi impurus" - никой не е безверен, ако не е нечист. На безверника младеж спокойно мога да дам съвета, който Паскал е написал пръв: „Ако искаш да се убедиш във вечната истина, не събирай доказателства, а укроти страстите си.

"Скъсай с греховете си и утре ще имаш силна Вяра!

ТОВА ЛИ Е РАДОСТ? ТОВА ЛИ Е ЩАСТИЕ?

Млади бедни приятелю, щастлив ли си поне сега? Наистина скъпо си платил, но постигна ли щастието? Кажи? Кажи ми: наистина ли си щастлив?

Казваш: „Да. Поне разбрах нещо от живота!“

Само полека, сине мой, полека! Не вярвам. Не! Само се приспиваш. Не си искрен дори и към себе си. Защото ако си щастлив, защо те спохождат часове, през които някаква неописуема горчивина мъчи душата ти? Часове, когато нищо, нищо не може да те развесели? Нищо на тоя свят? Защо така често седиш пред книгите и с помрачен поглед се заглеждаш в пространството, във великата празнота? Дали съмнения измъчват сърцето ти? С трепереща ръка галиш бледото си чело. Ти сам искаше да живееш „весел живот“. Защо сега стана така тъжен? Каква е тая страшна пропаст в душата ти, тая омърлушеност, тая неприветна тъга? Какво е това тъжно, сърцераздирателно ридание, с което отдалече - о, много отдалече - ридаете в спокойните ти минути едно подплашено, страхливо птиче, мило малко птиче, името на което беше „чист живот“ и което, докато още не беше изгонил от топлото гнездо на душата си, внасяше усмивка и свежест в живота ти! Защо те завладява скръб, „че в миналото ти няма радости, в бъдещето ти няма надежди?“... Защо стана така? Защо покварата дава моментни наслади с едната ръка, но с другата взема хиляди ценности от нас. И какво стана с енергията ти? Творческата енергия, която твърдо шепнеше в ушите ти: „бъди свободен!“ Ето, стана свободен, свободен от законите на Твореца, но изтощен роб на инстинктите си. Слуша как весело се смеят съучениците ти! О, ако би могъл само един път да бъдеш искрен към себе си и искрено да признаеш, *че когато по забранени пътища си гонил щастието, вместо щастие в заслепение си пил от жлъчката на всичко лошо!*

ДЪРВО, КОЕТО РАЗЯЖДАТ ЧЕРВЕИ

Това е само едното наказание от проклятието на разврата! Душевно опустошение, което постига всеки грешник без изключение. Това ужасно наказание - „болест на безхарактерност“, нито един грешник не може да избегне. Случва се обаче грешникът да дочака и другата част на наказанието: телесното наказание. Има младежи със силни организми, здравето на които устоява на този грях. Но има и такива, които с години правят грехопадение и телесно се измъчват. „Защото наградата за греха е смърт“ (Тим, 6, 23), винаги душевна смърт, но понякога и телесна.

Може би си слушал легендата за потъналия чудно красив континент Атлантида? Разправят, че при спокойно време той може да се види на

дъното на океана, където е потънал. Кубета, куполи, фантастични къщи блестят на дъното и създават страх на минаващите оттам моряци, защото из дълбочината на вълните им се разкрива тайнствената красота на целия потънал свят. Колко младежи с преждевременно разбити надежди напразно оплакват своите прекрасни светове, потънали безвъзвратно в дълбочините на греха!

Сине мой, писах вече, че грехът на разврата действително е атентат против плана на Твореца. Който се отдава на такъв грях, той греша против природните закони. *Това пък не остава ненаказано.* Не може да се пренебрегват природните закони без вреда. Затова много добре ни говорят последствията, които се явяват след един такъв нечист живот. *Всеки грях накърнява човешкото достойнство, но грехът на разврата може да разруши и здравословното състояние.* Ето един грях, за който има и земно наказание, което също така е жестоко! Държавните съдилища не преследват този грях, но природата е много по-строга от всеки съдия. Затова хората са били опустошени от ужасния потоп, затова огън изстреби жителите на Содом, затова голям брой хора изтърпяват наказание по-страшно от огъня и водата: разрушаване на младите физически сили.

Какво страшно доказателство затова е животът на достойния за съжаление унгарски поет Ендре Ади, организма на когото твърде рано беше заразен. Ето защо още в млади години из под перото му се явява отчаяние:

„... изоставиха ме силите,
остана само нечистота, отчаяние -
и един болен, изсъхнал гръбнак.

Някога моите две страстни ръце
с разтворени обятия желаеха...
А сега като две удушени змии,
падат немощно на гърдите ми.

Сине мой, ако някога чувстваш съблазните много силно, ако и на пръв поглед, въпреки всички морални разсъждения, оставащ безсилен против вихъра на природните инстинкти, моля те припомни си това, което сега аз с огнени думи бих искал да напиша в паметта ти: *Природата страшно наказва оня, който с развратния си живот застрашава чистотата на човешкия род!* Развратният живот изтощава тялото и най-после го довежда до смърт и то позорна смърт още в цветущата му възраст. - Колко прав е лекарят, който пише: „Самозаразата е забранена не само от религията, но и от медицинската наука, защото чрез нея се явяват много тежки

заболявания, а понякога и смърт." (D-r Surbeld: La Vie de jeune garcon, Paris, 44 стр.).

ТЕЛЕСНО НАКАЗАНИЕ

Който използва плана Божий за греховни наслади, може да заплати много скъпо. Сега ти си млад и заслепен, пиеш от препълнената чаша на насладите и не помисляш, че не след дълго, може би след няколко месеца, ще я изпиеш до дъно и ще ти остане само горчивата отвратителна утайка. Мислиш, че нищо няма да ти навреди и можеш да вършиш всичко! О! Ще се смутиш много, когато природата ти изпрати равносметка.

Не забравяй, че прахосаните сокове, които се образуват от най-ценните съставни части на кръвта, са необходими за храненето на гръбначния мозък и нервите. Не забравяй, че голямата възбуда, която грехът разпалва в организма на младежа и състоянието, в което изпада нервната система в момента на грехопадението причинява голяма вреда на цялата нервна система и тогава ще разбереш защо днес така често виждаме млади хора с жълти отслабнали лица, с големи сенки на очите, с мрачни погледи, с треперещи, студени и изпотени ръце, с превити гръбнаци; младежи, погледите на които са изгубили свежестта и ведрината си, милите външни прояви на душевна чистота; младежи, по лицата на които едва са се очертали линиите на мъжество и вече тъжно е увехнала розата на младостта, мускулите са отпаднали, гласовете им не са някогашните звънливи гласове, очите им хлътнали, върха на носовете им лъскав и потен; младежи, които винаги се чувстват изморени, колкото и да почиват, които се измъчват в постоянно главоболие и безсъние и са застрашени от пълно разрушение на нервната система. Нямаат никаква болест, но при все това лицата им са така бледи, жълти, погледите странни!

Със себе си носят ужасното публично наказание на тайни безименни грехове. За тях се сбъдват думите на Св. Писание: „Когато ядеш от това дърво, бездруго ще умреш." Нищо не подготвя тялото към увяхване така като този грях.

Като ненаситна пиявица той изсмуква от него хубавото настроение, откъсва от лицето му розата на младостта и угасява огъня в пламтящия му поглед.

Защото загубата на материалите, които са изразходвани чрез грехопадението, причиняват отслабване на организма, което е равно на около 20 пъти по толкова загуба на кръв. Тия материали са жизнената сила, която - според всички лекари - е много необходима за изграждането на външните и вътрешни органи, за еластичността на мускулите, за втвърдяването на костите, за блясъка на погледа и за будността на паметта и на умствените способности. Затова такива младежи бавно изостават във

всичко, така както скоростта на локомотива намалява, ако огнярят хвърля въглищата не в пещта, а вън, по релсите.

Според най-новите медицински изследвания, състоянието на душата оказва влияние и върху състоянието на тялото. Един нов начин на лекуване - психотерапията - въз основа на това прави опит за лекуване на болен организъм. Много ясно е, че постоянното душевно неразположение у младежа оказва влияние и върху тялото.

Постоянното напрежение на нервите и изразходването на жизнена сила не могат да останат без тежки последствия. Известно време организмът се стреми да набави изразходваните материали, но по-късно това набавяне става в ущърб на целия организъм. Нито една работа на организма ни не действа на нервната система така, както работата на половите органи.

Тялото ни е „затворена система“ - това значи, че ако при някаква работа изразходваме повече енергия, този „плюс“ енергия не можем да искаме отвън, а от някой друг орган трябва да я вземем. Всеки „плюс“ се равнява на „минус“ в друг орган. Голямото изразходване на сокове, което се придружава с дразненето на половия орган, във всички направления причинява застрашителни „минуси“ и намалява мярката на здравето, свежата памет, острата възприемчивост, жизнерадостта и др.

Постоянната полова възбуда разклаща из основи организма на младежа, намалява съпротивителната му способност, пречи в работата на храносмилателната, дихателна и кръвоносна система. Става блед, малокръвен и до голяма степен предразположен към туберкулозата, която и без това в застрашителни размери събира жертвите си. Някои младежи с години скъсяват живота си, а и това, което им е останало като живот, става мизерно, защото опетнената и покварена природа сама ги напада. Колко е тежко, когато небесната дъга завинаги изчезне!

Повтарям, сине мой, има младежи физически силни, чието здраве не чувства толкова грехопадението. Но и те заплащат за тайните си грехове със следното: съпротивителната сила на организма им намалява, стават предразположени към болестите. В тях лесно започват да действат наследствените болести, изчезва жизнерадостта им и мъчно отстояват в житейските борби. Тия наказания не може да избегне дори и физически най-силният младеж. Има и такива, чието изкупление е още по-тежко: телесно-духовно сътресение, безхарактерност, преумора, песимизъм, евентуално и туберкулозата, изсъхване на гръбначния мозък и лудницата...

Ето ужасното наказание на прекараните в разврат младежки години!

Поглеждам в очите на един такъв нещастен младеж. Боже мой! Та тия хлътнали очи още са детски, тия изкривени черти още са черти на детско лице! Та той предварително е остарял, без да дочака детските му черти да станат твърди и мъжествени! „Такова малко дете, и вече голям грешник!“ -

се провиква св. Августин." „Tantulus puer, et tantus peccator." Та така лесно ли пролетните надежди се обръщат в есенно увяхване?

Мили синко! Когато за пръв път си продал душата си на дявола, мислил ли си с каква неумолима точност сатаната събира от тебе данъка си? Кръв, мозък, чист поглед, нерви и душа му плащаш ти!

Какво е това? Що падна на хартията ми? На писалището ми стои една ваза с цветя и сега, когато пиша тия редове едно малко цветче падна пред мене. За миг спирам работата. Гледам цветето. Защо се отрони? Разбира се, сега виждам: увехнало, изсъхнало, не украсява вече цветята и те го изхвърлиха от себе си. Ти бедно, малко цветче! И бедна, бедна човешка пъпка, която си тръгнала към увяхване, преди да се покриеш с цветове! Животът ще те отхвърли от себе си, защото ти вече не можеш да го красиш!...

Виж, сине мой! Сега спокойно сам си направи равносметка. Постави в едното блюдо оная моментна чувствена наслада, която грехът може да ти даде - в другото пък постави всичко, каквото ще платиш за това: изгубено душевно спокойствие, прахосани години, разбити надежди, разбит характер и може би разрушено здраве.

Да, пригответи само мярката: какво си се „насладил” в греха и какво му даваш в замяна на това!

Пък още не е дошъл краят на ужасното наказание. Всичко това още не е най-дълбоко в заразата... Това е още само твое лично наказание за извършения грях.

ЖИВО РАЗПАДАНЕ

Поддържането на извънбрачно съвкупление с другия пол си има и други свойствени болести. Сине мой, с трепереща ръка пиша за тях, защото тук трябва да описвам фаталната трагедия на голямо число младежи, за която досега може би не си слушал нищо. Аз трябва да ти опиша всичко, за да видиш къде може да те захвърли едно твое необмислено дело. Да не става нужда да проклинаш, както хиляди вече са проклинали минутата, в която из публичните домове, между нещастни паднали момичета, за пръв път си искал да търсиш наслади.

Сине мой, знай че чрез полово съвкупление с тия жени, които са се отдали на такъв жалък живот, можеш да се заразиш от такива болести (за това е достатъчен един случай само), чието разрушително действие ще измъчва тялото ти с болести, от които често пъти през целия си живот не можеш да се излекуваш. Тия болести в действителност заразяват кръвта ти и - ако някога създадеш семейство - като ужасно проклето наследство ще ги предадеш на съпругата си, на децата си, на внучетата си и на много поколения. Ще се заразят и ще проклинат паметта на оня, който им е оставил такова страшно наследство.

И знаеш ли, сине мой, колко много са разпространени между хората тия болести? Според лекарските изследвания, който извърши грях с паднала жена, повече от сигурно е, че ще се зарази от една или друга венерическа болест. Знаеш ли, че трезвото общество уплашено търси вече начина, по който може да се предпази от тая заразителна напасть? Има вече и такъв план, според който всички жители на държавата да се прегледат и у когото се открие такава болест да се отпечата знак - предупредителен знак за запазване на почтените хора, знак, с който да се каже: „хора, бягайте от този белязан човек!“ Има три вида венерически болести. Само сифилисът взима много повече жертви, отколкото чумата, холерата и маларията взети заедно? А с какъв ужас приказваме за чумата и холерата!

Който веднъж е заразен от тая болест, според статистики на застрахователни дружества, дори и да се е излекувал, ще живее с десет години по-малко. Ако болестта е напреднала, появяват се големи рани, които често пъти загиват и всичко това страшно обезобразява лицето на болния. Костите стават чупливи, а когато кръвоносните съдове заболят болният се измъчва много. Болният дори и да мисли, че се е излекувал, след дълги години, когато може би е забравил за старата си болест, тя го хваща отново с голяма сила, защото скритите в организма бацили започват пак да работят. Появява се изсъхване на гръбначния мозък, идиотизиране, парализа и дори ослепяване. Един стар френски лекар, който беше един от най-добрите познавачи на венерическите болести, казва: „който от Бога се не бои, той да се бои от сифилиса“. И че действително сифилисът е голямо зло, знаят ония, които са живели с неговите мизерни последствия, а още по-добре знаят лекарите, които го виждат у много болни, а и в много форми, виждат какъв ужасен и плачевен ход има сифилиса."

Познаваме случаи, когато наследствен сифилис се е таил 30-40 години, като че ли не съществувал и след това се проявява като *tabes* - заболяване на гръбнака или като сифилистично отслабване на ума, което обикновено наричат парализа." О, ако спокойните гробища биха заприказвали! В тях грехът на разврата преди време е запратил толкова много младежки живота, пълни с красиви надежди!

БЕДНИТЕ ТИ ДЕЦА!

И ако, при такава болест, би се осмелил да създадеш семейство! Няма ли да изгори кожата на лицето ти от срам, когато въпреки че си болен, навеки обвързваш към себе си една невинна девойка, една девойка, която през цялата си младост с някакъв свят свян е мечтала за своя бъдещ рицар, за един идеален млад мъж. И ти, ти, човешка дрипо, ти носител на ада, ти навеки ще свържеш със себе си това невинно девойче и него ще заразиш за

през цял живот, когато душевната му чистота също така е заслужавала чист младеж!

Животът ни показва ужасни случаи. Има прекрасни, чисти по душа девойки, които няколко седмици след венчавката изведнъж се заразяват и десетки години се измъчват през най-красивото време на живота си от тая болест, която са получили от мъжете си, живели преди брака развратно.

А по-късно ти се раждат деца! Бедните невинни капчици! По-добре никога да не биха се родили! През втория-третия месец след раждането им вече по тях личат проявите на наследствен сифилис и до половин годишна възраст голяма част от такива деца умират. Или, ако и да останат между 10 и 20-та година, в тях се явяват последиците на болестта, стават слаби, мършави, явяват се повреди в очите им и предават скръбното си наследство също на децата си. Така твоят мизерен живот подобно кърваво проклятие изтезава също и невинните внучета!

Една от венерическите болести, триперът (gonorrhoea) покрай много други проклети последствия лишава човека от най-големите му ценности - зрението. Ако бацилът (gonococcus) попадне в окото (за това е достатъчно заразената ръка на болния само да се допре до него), явява се силно възпаление, а по-късно болният може и да ослепее. Между слепите в Мюнхенския приют 63,8% от ослепяването е причинено от триперно заразяване.

Много пъти съм посещавал приюта на слепите в Будапеща, но винаги, когато се движа между 200-тях слепи деца, които с угаснали очи и с пипане търсят пътя си, оставам покрусен и ми хрумва мисълта: Боже мой, голяма част от тия нещастни нямаше да са слепи, ако родителите им в младини биха живели чист живот!

Обитателите на лудниците, идиотите, сакатите, ужасната тълпа на мизерниците ни дава тъжно доказателство за опустошителния грях между младежта, попаднала във вертепите на разврата.

Колко прав е бил езичникът Демостен, който отказвайки на примамките на едно паднало момиче, казал така: „Tanti roenitere поп ето!“ Не, такава ужасна скръб не купувам за мигновена радост!“

Истина е, че грехът на бащите наказва децата до трето и четвърто поколение и обратно: който е запазил кръвта си чиста, който преди брака никога не се е отдавал на развратен живот, само с това е оставил по-голямо наследство на децата си, отколкото ако за милиарди богатство биха наследили от него.

РАЗБИТИ НАДЕЖДИ

Една сутрин, учуден наблюдавах водите на река Тиса, която беше мътна и носеше със себе си извънредно много смет. Откъде толкова много смет? -

се питах. Нито у нас, нито пък другаде из околността от седмици не беше валяло дъжд! На другия ден четох във вестниците, че около извора на Тиса е имало пороен дъжд и тази смет, и тиня реката е грабнала още като малко поточе „в млади години“. И нищо не ѝ помагаше, остана мътна и надолу в средното и долно течение, макар там и да не се вливаше вече смет! Не се избистри и тук, макар притоците ѝ да вливаха постоянно чиста вода!

Сине мой! Тая картина е много показателна и по отношение замърсения живот през младите години, от проклятието на който дори и възрастните мъже не могат да се освободят. Моля те, запомни: *много по-лесно е завинаги да останеш с чиста душа, отколкото веднъж опетнения живот да изчистиш наново.*

Когато по-първите издания на книгата ми бяха разпространени сред учащата се младеж, получавах все повече и повече писма от младите ми читатели. След прочитане на някои от тях, из ръцете ми падаше писмото и аз няхах сили да го вдигна. Само поглеждах на разпятието върху масата в лицето на Исуса.

„Господи Исусе, помогни на тия бедни, измъчени души!“

Колко мизерия! Колко борба! Колко разбити мечти! И най-много оплакват първата нещастна стъпка - ония първи месеци, през които грехът е извършен и не е имало кой да задържи падащите по наклона!...

По-долу предавам няколко такива писма, а премълчавам само имената. Почерпи поука от тях, сине мой, и нека никога, никога не стане нужда да пишеш такива писма!

„Благоговейни Наставниче!

Аз бях надежда за майка ми, която е вдовица. Когато преди две години напуснах родната си къща, тя ме целуна и се помоли на Бога да ме закриля. Добрият Бог ми помогна. Преди три години всичките ми бележки бяха отлични. А сега? Боже мой, пропаднах по три предмета! И защо стана така? Попаднах във властта на еди грях или проклятие, или не зная още какво, на което дори и името е тъжно. Станах му роб. Ограби силите ми и всичко. През последната ваканция у един другар видях Вашата книга „Чиста младеж“. Почетох я. Какво чувствах тогава? Душата ми кипеше и под действието на тая книга дадох един свят обет. Групата на душевно чистите, може би ще приеме между редовете си и мене, един изгубен. А имах и сили да не греша. Април е вече, а оттогава не съм прегрешил нито веднъж. Оттогава и до днес книгата Ви е в ръцете ми.

Пишете ми, пишете ми макар само две думи. Ще направите щастлива една душа.“

Или прочети следните покъртителни редове, които ми пише един някога отличен мой ученик.

„Уважаеми благоговейни Наставниче!

Вън между клоните на дърветата диво танцува нощен вятър. Плачейки и смеейки се пращи огънят в печката, а аз с пламнал поглед се унасям в миналото... Търся чистата свежест на миналото, търся някогашния ми звънлив глас, усмихнатите образи на другарите, търся цветистото начало на живота.

От кутията ми с писма ме полъхва затвореният въздух на изминалите години. Като цветни образи в калейдоскоп пред мене фантастично се редят един след друг планове, които някога занимаваха мисълта ми.

Едно Ваше писмо попадна в ръцете ми. Това писмо ме накара да Ви пиша. Не мога да устоя против желанието да напиша нещо за моята безкрайна мизерия. О, поне веднага да бях направил това! Но не, пред другиго не смеех да разкрия опетнената си душа. Пък знаех, сигурно знаех, че вие с удоволствие ще ми посочите пътя, който води към нов живот. Но нямах вече сили. Все повече започнах да отбягвам хората, въздуха, светлината. Движех се като човек, който вижда отровната мочурлива растителност като цветя и посяга да ги откъсне, но земята се разтваря под него, растенията се полепват по краката и ръцете му.

През целия си живот съм бил сам. Истина е, че и не съм молил помощ от никого, защото не можах да се освободя от глупавата си гордост. Исках, о, и много пъти исках! Жертвеният дим на моята молитва никога не се отправи към небето. Винаги някаква пречка наново ме потапяше в тинята.

Обръщам се към вас и моля вашия съвет. Моля ви, пишете ми поне няколко реда. Тия няколко реда - вярвам - ще ми дадат нови сили, като чаша прясна вода на жаден странник..."

Ето и трето писмо:

„Благоговейни Наставниче, разрешете ми искрено, безпристорно да открия пред вас всичките нечистотии и истина в живота ми, ако и да чувствам, че всичко това е напразно. Някакъв необясним стремеж ме подтиква да направя още един, последен опит за спасение: да бягам при Вас и да искам помощ.

Спомням си, че когато бях на 9-10 години видях нещо от другарчето ми. Само един път опитах и аз и оттогава вече хиляди пъти повтарям. О, ако тогава имаше някой, който след извършения грях да ме предупреди и със силна ръка би ме задържал, тогава в ушите ми не би звучало винаги като камбана: „в миналото ти няма радост, в бъдещето ти няма надежда“, „късно е вече“, „всичко е свършено“. Тогава споменът за някогашния чист младежки живот не би измъчвал душата ми. Искам отново да живея чисто и щастливо. Колко пъти, подобно електричество, преминава през душата ми лудото чувство, че тоя грозен живот е само сън, от който

като се пробудя пак ще бъда някогашния чист, щастлив младеж, ...но пробуждането ми е горчиво и твърде тъжно. След първото падение, отивам само надолу, надолу по наклона. Отначало съвестта ми плака, противи се, но насладите се показаха добра упойка и гласът на бедния ми дух стана все по-тих, а тялото ставаше все по-голям господар. Нямаше кой да чуе това страшно глухо ридание, нямаше кой да ме задържи от наклона на падението. На родителите си не смеех да кажа, на други нямах доверие и много се срамувах от греха си.

Затъпял, твърде затъпял, а и нервен съм. Нищо не ме интересува. Не мога и да уча. Изгоряла, изживяла, душата ми е празна. Няма спасение. И ако за една-две седмици се въздържах, пак трябваше да падна, защото живота ми се виждаше пуст, твърде обикновен без чувствени наслади. На успехи вече не мога да се радвам, защото душата ми е много, много празна. Насладата уби душата ми. Не мога да вярвам вече. /другаде няма спасение освен в смъртта. Но сега нямам смелостта, дори и за самоубийство. Сега съм жив труп. Също и умствените ми способности са притъпени. Грехът, който през детството най-много ме отвращаваше и който най-много презирах, сега ме уби. Чувствах, че този път ме води към смъртта. Пропадах напълно, душевно, умствено и телесно.

Благоговейни Учителю, много Ви моля, ако мислите, че още може да ми се помогне, извадете ме из дълбочината, помогнете ми!"

Друго писмо:

„ Не намирам думи да изразя чувствата, които ме завладяха, когато прочетох и размислих върху писаното в книгата Ви „ Чиста младеж“. Нещо повече: осмелявам се да Ви пиша това тревожно писмо. О, какво приказвам! Полудявам! Тая добра книга е приготвена за разкаяние и поправка. Нали знаете какво искам да кажа с това?...О, колко младежи са изплаквали отчаянието си през тихи самотни нощи, защото никой не ги е предупредил за ужасните последствия на този грях!... Колко сте прав! И аз страдам. Пъшкам под ярема на мизерния навик, в който ме посвети един развален човек.

О, дайте съвет на един нещастен младеж, който отдавна е търсил пътя към спасението и го намира в книгата Ви!

Просто ме е срам, че аз, който някога бях добър ученик и много работех, сега за една минутна наслада съм способен да занемаря тия така хубави работи!...

Но нали, където страстта бушува, там умът мълчи!

В очакване на отговора Ви е един огорчен и нещастен гимназист."

Ново писмо:

„Духовни Учителю!

Още стените на стаята ехтят от риданията ми. Още страниците на благодатната Ви книга не са изсъхнали от сълзите ми. Още не мога да поема дъх и перото едвам се подчинява на ръката ми, когато опитвам да пиша тия редове. Ако ги намирате за достойни, прочетете ги... Изслушайте ме!

Ох, Учителю! Как мога да пиша, че преди пет години и в моя живот имаше една проклета минута?... Струна се скъса от звучната ми цигулка... Пречупи се многообещаващия гиздав дъб... Започна да се смрачава небето на живота ми... О, поне изведнъж да бе се смрачило!... О, веднага на две да бих се преломил, нямаше да съм така нещастен като сега!...

Най-жалкото е, че знаех, знаех, че върша грях! Знаех, че има кой да ми помогне, че Господ Иисус и за мене протяга спасителната си ръка. ..Но не можех да се освободя. Пък не помня случай, когато да не съм се разкайвал след това, дори и при най-първия казах: това е „последния"! Но... няха сили!

Откато направих този ужасен грях, от тоя миг, към никого не мога да бъда искрен... Избягвам компанията от честни хора. Пък и не се чувствам добре в средата им. Не съм доволен от нищо, а и в учението много изостанах назад. Само една страшна борба е живота ми оттогава и до днес. За да не се обеса, да не турна точка на всичко, причината е, че нейде далече в скъпата Трансилвания имам една любима майка... Една благословена ръка, може би, всеки ден да протяга към Бога с молба да благослови чедото ѝ, да го направлява в добра посока и, ох - (ако би знаела?) Добре, че не знае, защото сърцето ѝ би се разкъсало, когато ѝ пиша „добре съм, но...".

Станах и скаут, за да опитам дали ще намеря помощ там, но не, не се чувствах добре между веселите другари. Не смеех да отида при родителите си, които нетърпеливо ме очакваха... никъде не се чувствах добре и сега далеч от родината, от милата ми родина, падам пред Бога и отправям хвала на светото Му Име, че употреби перото и ръката Ви, за да спасите и мене! Защото пишете: има разкаяние... Господи Иисусе, помогни ми, аз искам да бъда с чиста душа!" .

И още едно писмо

Един младеж пише на приятеля си, който го е съветвал да дойде при мене и да опита, ако още може да му се помогне. Ето потресаващия отговор:

„Драги приятелю!

Зная, че си ме чакал, но аз не дойдох. Не ми се сърди, ако си ме чакал много, защото на моето душевно състояние вече не може да се разчита. Чувствата у мене съвсем са затъпели.

Не дойдох, защото изгубих надежда, че въобще някога мога да се поправа и по-нататък оставям на природния закон. Дните ми вече лесно са преброими и аз не мога да постигна никакво поправяне. Виждам, че тук на земята за мене започва вечно изкупление и аз трябва да бъда готов за смъртта не само телесно, а и душевно. Бих искал да се разкая за греховете си, но нямам достатъчно сили, нямам вяра. Два месеца се лутах по върховете на страданието, но не можах да се поправа.

Понякога проявявах малки промени в духовния си живот, но това беше само от страх. Сега вече за мене целият свят е напълно безразличен и само чакам падането на завесата...

Не се тревожи за мене, защото само Бог може да ми помогне. Поздравява те твой другар (ако още ме имаш за такъв)..."

След няколко месеца този младеж почина.

САМОУБИЙЦИ УЧЕНИЦИ

Ето пред тебе стои едно прекрасно призвание, стъпкано в праха, един орел, създаден да хвърчи из висините - паднал с пребити крила в мочура, един мъжествен характер - разбит и сломен, един младежки живот - разрушен и увехнал. Ето този, който с младежко въодушевление може би е искал да спаси света - сега сам пъшка в робски окови и неизцерима нищета. Този, някога огнено разпален дух, в който са кипели прекрасни планове за бъдещето - сега уморен и омърлушен се гърчи под проклятието на съдбата, защото не е успял да предпази от майския мраз изпълнените с надежди крехки пъпки на пролетта.

Като вземем предвид страшните упреци на съвестта и страхът от моралните физически последици на греха лесно ще разберем защо отчаянието е заседнало в душата. Този нещастен младеж, осакатен телесно и душевно, едва е живял осемнадесет, двадесет години..Има младежи, които като разберат жалките последствия на проклетия навик, волята им е така отслабнала, че дори и най-силното им желание за поправка се разбива във вихъра на навика.

Прочети следното писмо, което един ученик пише на своя приятел:

„ Ти отдавна ме съжеляваше за голямата скръб, която е заседнала на душата ми и винаги ти се виждаше чудно защо никога не мога да се развеселя. Имало е моменти, когато исках да ти кажа, но на устните ми не идваше признание. Но сега изслушай ме и ме презри. Боже, мой, защо трябва да пиша това ? Докато всички ме хвалеха и отрупваха с обичта си, аз тайно се заразих с навика на един презрян грях. Виж това е моята болест. Най-черни, тъжни мисли ме измъчват. Всичките физически болки бих издържал, но най-ужасното е, че и душата ми е болна. Повече не мога и да мисля. Учението ми тежи, мислите ми са объркани, във фантазията

ми се рисуват такива срамни картини, които никога не ме оставят спокоен, колкото и да викам, охкам и да се боря против тях. Докъде паднах! Не мога и да се моля! Нищо не може да ми помогне вече. Много пъти съм определял часа, деня и мястото, където да се самоубия. Но тогава пред мен се явява образът на родителите ми. Добрите ми родители дори и не знаят на какъв недостойник са отдали любовта си. Да им открия ли, че в такава неопикуема мизерия чедото им стана самоубиец? Само това ме въздържа. Ела при мене по-скоро, или по-добре не идвай, защото не заслужавам. Моли Бога да се смили, ако все още има милост за мене!..."

Нали често си чел, че тук или там 16-18 годишни младежки са станали самоубийци, понеже „живота им омръзнал“. На 16 години „живота им омръзнал"! Помисли само върху това. Един младеж, който едва ли е познал живота и когото само по-късно очакват задачи, достойно за един мъж - омръзнал му живота! Най-голямата част на малолетните самоубийства се обяснява с морално падение. Куршумът, който изгърмява из револвера на самоубиеца младеж, поставя тъжния край на един объркан младежки живот.

Ето една действителна случка. Един младеж бил единствената подкрепа на бедната си майка-вдовица. Той бил със сериозен и твърд характер. С подобаваща морална сериозност отказвал на другарите си, които искали да го примамят във вертепите на разврата. За защита му служели думите на учителя по вероучение и думите на неговия жив Бог. Обаче приятелите не го оставяли спокоен...Все повече и повече го съблазнявали. Подигравали се...Окуражавали го... Най-после той се съгласил. Не изминало много време и върху доскоро цветущите тяло и душа на младежа тая тъмна болест оставила страшния си белег. Не можал за дълго да носи това ужасно бреме и намразил живота. Край студения му труп намерили едно писмо-единствено завещание към бедната му майка:"Майко, прости ми и се моли за мене!" Възстанал против законите, които самият Творец е писал в човешките души и против, които никой не може да възстава ненаказано...

Против заповедта на Твореца, която гласи така: "Не блудствай!"

Към небесата издигащ се млад гиздав дъб- на две пречупен, величествено издигаща се небесна дъга- в калта паднала. Чудните красоти на обещаващо бъдеще- навеки забулени. Тъжна съдба, тъжен край...

V глава

ИМА РАЗКАЯНИЕ

От прочетеното дотук в душата ти е пламнала нова светлина, чрез която уплашено разбираш, че ти още като дете (може би още в основното

училище) в компания с другарчетата си вършил такива работи, нечистотата на които тогава едва сега разбираш. Може би отчаяна мисъл се пробужда в главата ти: та тогава аз отдавна съм паднал! Храмът на моята душа вече отдавна се е разрушил! Не, мили синко, няма причини за отчаяние. Всеки е отговорен за делата си само толкова, доколкото е бил на чисто с тях *през време на извършването им*. Само Всемогъщият знае детските грешки грях ли са и за какъв грях трябва да се смятат? Сега ти не живееш с горчивините на някогашни падения, а се готви за нов, идеален живот. Не се измъчвай върху това, което е било досега, а се радвай на оня чист живот, който ще живееш занапред.

Никога не произнасяй тази ужасна дума: късно е", „за мен е вече късно". Не е късно! Нещо повече - колкото повече си закъснял в нещо, толкова по-належащо е то!

Знаеш ли притчата на Исуса Христа за блудния син? Слушал ли си за бащата, от когото синът взел богатото си наследство и заминал от дома и прарасал всичко, каквото имал и бил принуден да се улови за свинар, но там не му давали да яде дори и от помията?... И тогава сред ужасната нищета и хиляди унижения в главата му проблеснала последната надежда: „Ще стана и ще отида при моя баща. Може би той ще се смили над мене."

И виждаш ли, изоставеният баща с разтворени обятия посрещнал и притиснал до развълнуваното си сърце своя завърнал се блуден син...

За постъпката на блудния син са били нужни силна воля и твърдо решение. Защото и него заразата е задържала, силата на навика и върху него е стоварила всичката си тежест. Но подтикван от надеждата за едно по-чисто бъдеще, той тръгва за бащината си къща. Във всеки човек - дори в най-лошия - пламти бледият пламък на доброто. Но това разбира само оня, която го обича и е уверен в него.

Сине мой, колкото и паднал да си, колкото и да си разкъсал хубавата си душа, дори и само развалини да стърчат на мястото на някогашния ти храм, аз те моля само за едно: вярвай в себе си! Непоколебимо вярвай! Поддържай вратата си с думите на мъдрия Сенека „*Pars sanitatis velle sanari fuit*" Който иска да се лекува, отчасти вече е излекуван.

Аз лично познавам много младежи от горните класове на гимназията, които в младата си възраст под влиянието на развалени другари са научили и извършвали този грях. Горките, отначало са мислели всичко за забавна и приятна игра, но когато разбират колко отвратителни са делата им, върху тях вече е тежал навика. Но те се хвърлиха в тежка борба и дълго се бориха! И сега на 17-18-20 годишна възраст, след геройска борба и със славна победа живеят душевно чист живот, за да поправят това, което са прегрешили с детското си незнание. И какво неуписуемо щастие изпълва такива души! „Нито един ден от сегашния ми живот не бих дал за цялото

ми минало!”-ми писа един ученик след разкаянието си. Който навреме се върне към чистия живот, той не трябва да се страхува от тежките телесни последствия на самозаразата. Колкото по-скоро стане разкаянието, толкова по-скоро организмът изхвърля вредните действия! Нито един човек не е паднал толкова дълбоко, че да не може да се поправи!

ОСВОБОДЕНИЯТ ОРЕЛ

Не помня къде съм чел потресаващата история за един орел. Още като малко орле той попаднал в ръцете на лош младеж, който го приковал с верига в една скала. Отначало тая царствена птица пляскала с криле, правила усилия да се свободи, но напразно! Минали дълги години в борба и най-после тя се примирила с пленничеството си. Един ден веригата ръждясала и се скъсала, но бедната птица дори и не подозирала това. И стояла там с поглед, отправен към просторното небе, а в сърцето с убийствен копнеж за свобода. В крилете била силата ѝ. Но всичко било напразно, защото тя не знаела за това. О, ако беше направила само една стъпка напред, само един път да би махнала с крилете си!

Сине мой, аз вярвам, че досега ако и привързан от греха, като прочетеш докрай книгата ми, робските ти вериги ще се разбият. Трябва само да размахаш криле...

Слушал ли си за големия гръцки герой Ахил, когото страхливата майка обличала в женски дрехи и го възпитавала между момичета, за да не го вземат войник? Но когато Одисей заповядал да тръбят бойната тревога, всички момичета се разбягали, а в Ахил избухнала гордата мъжка природа и той грабнал оръжието., Сине мой, когато чувствените влечения лудо те нападнат, не бягай от тях, не им се предавай, а твърдо застани срещу тях и приеми борбата, която ти предлагат. Кажу си:”Готов съм и ще си тлъгна към дома...към изпълненото с красиви обещания по-светло бъдеще на почтената младост и чистия живот! Пред тебе е борбата, пред тебе е бъдещето. Безсилният пропада-силният отстоява. Знаеш ли що е сила, воля! Рано или късно ще бъдеш увенчан с успех!

Много добре зная, че ако отдавна си бил роб на тоя грях, мъчно, може би много мъчно ще се освободиш от него. Колко пъти в душата ти ще засяда горчиво малодушие и ще се разколебява стремежа ти към поправяне. Ще се осуетява твърдото решение, което си взел дълбоко в душата си! Отчаяно ще изнемогваш между хубавите надежди и навика, който те притиска с грамадна сила.

Да, сине мой, силна борба те чака, но пак казвам: „Не се отчайвай!" Ако искаш, можеш да се пречистиш. Всички сили на ада не могат да те хвърлят в грях, ако ти не искаш и ще победиш, ако не се отчайваш, ако още в тебе е благородната енергия на силното желание да победиш! Само за няколко

седмици, за един-два месеца, ако успееш да не грешиш, тогава си спечелил. Защото ще се убедиш, че още имаш воля и това наново ще затвърди решението ти.

Мили синко! Ако душата ти е още неопетнена, коленопреклонно отдай хвала на Твореца и със силен дух пази скъпото си богатство. Ако ли пък си паднал вече, сине мой, със скръстени ръце те моля, подеми борба против седмоглавата ламя на покварата. *От тебе зависи бъдещето на милата ни родина и бодростта на душата ти!*

ЗА БЪДЕЩЕТО НА РОДИНАТА!

Младеж, който е занемарил душевната си чистота, е подъл предател и на бъдещето на отечеството. Бъдещата жизнеспособност на народа ни зависи от това, дали днешната младеж ще се прероди или ще пада по наклона на покварата към сигурен разгром, към който я водят разни разпространители на картички, позиви, брошурки, книги и други? Страшна подмолна работа се върши в кина, във вестници, в книги против чистия живот на нашата младеж и ония, които вършат тая работа много добре знаят, че ако един ден морално -заедно с това - и телесно дегенерира нашата раса, без съпротивление ще могат да разграбят земята ни. Настоящото на младежа е бъдещето на родината.

„Всекидневно явление е, че деца и внуци на богати родители, които са наследили само пари, а не морален живот, за късо време пропадат. Същото става и с цели народи, на които никое правителство не може да спре пропадането поради разврат". (Hilty).

Сега прочети какво пише Тацит на гроба на гордия римски народ, който някога беше завладял целия тогавашен свят, в прослава на победителите германци:

„Жената живее под закрилата на чистия морал и не я развращават съблазнителни драми и възбуждащи чувствата развлечения... Престъпването на съпружеската вярност у тоя многоброен народ е твърде рядко явление. Наказанието е ускорено и е право на мъжа: мъжът съблича гола жена си, отрязва косата ѝ и в присъствие на всичките ѝ роднини я изхвърля от дома си, като я бичува до края на селото. Девойка, която веднъж изгуби девствеността си, за нея няма вече милост; нито красота, нито младост или богатство могат да ѝ помогнат да си намери мъж. Защото, разбира се, там никой не се радваше на греха, а съблазните и падението не наричаха „дух на епохата" (Тацит, Германия, 19)

Почти невероятно ни се вижда, че у езичниците германци е властвало такова сериозно схващане за морала. Но във всеки случай би трябвало ние, цивилизованите християнски народи, виждайки големия разврат, който се

шири между нас, да се червим от срам пред величавата мисъл на един писател-езичник.

Младежи, ако обичате скъпото ни отечество, ако ви интересува неговата съдба, пазете кръвта си чиста и неопетнени младините си! Не взимайте в ръцете си книги, които целят отслабването на нашия народ!

Основният камък на всяка държава е чистият морал.

- По някакъв случай Сатаната правил преглед на привържениците си - четох в едно стихотворение. Всеки дух се хвалел със силата си. Духовете на гнева, на завистта, на пианството, на картоиграчеството и много други зли духове водили спор за първенство: кой вреди най-много на човечеството? Сатаната дал първенството на разврата: *„В него е най-острата сабя и най-смъртоносната отрова, защото има власт да разрушава цели народи“*.

Който е в пролетта на живота, неговата душа трябва да бъде свежа, като утринна роса. Младежи уважавайте пламтящия у вас божествен пламък-душата! Формирането на душата е изкуство по-голямо от което и да било изкуство!

ЗА НЕПОРОЧНАТА ЧЕСТОТА

Младежо, бъди горд и твърд! На всяка греховна подлост кажи така: Ad maiora natus sum! Не се търпи повече, българската младеж на 15-годишна възраст да живее в грях, на 18 г. да бъде остаряла, а вече осакатена на 20-годишна възраст. Защото, ако е така, в огъня на собствения ни срам ще изгори българският трицвет. Искам да мога да кажа за всички ви: „Вие още сте изпълнени с надежди, бодри, непобедими от живота. Към творческа работа ви подбужда още неизразходвана пуберитетна сила. Към вас е отправен замъгленият от сълзи поглед на родината! Научете се да сте прилежни в работата, въодушевени в благодетелта и търпеливи в издръжливостта. От вас зависи съдбата на отечеството ни! Над законите на естетиката стоят законите на етиката. Всичко онова, което подкрепя нравствените сили на хората е родолюбиво дело, а онова, което ги подронва - подло предателство на родината. Седмата Божия заповед е щитът на народите! И за нас е от значение това, което Salvianus казва за римската империя: „Неприятелите не можаха да я победят - а грехът“. Кръвопролитие то през войната беше лошо, но заразата на кръвта е стотици пъти по-лоша. Когато вавилонският цар Балтазар, пирувайки, се подигравал със светите работи, една пишеща ръка се появила на стената. Тая ръка и сега пише световната история.

Виж само 10-та скаутска заповед („Скаутът телесно и душевно е чист“) с каква свята сериозност обяснява: „Чистата кръв е основа на народната сила и величие. Развратът унижава Бога у човека, осакатява тялото, заразява фантазията, затыпява умът, убива характера и може да разложи народите.

Със свято самочувствие пази душата си чиста. Нека не ти харесва нищо, което е нечисто, защото колкото и да блести външността, вътрешността му е пълна със смет и гнилост. С отвращение избягвай компанията на развалени хора, избягвай двусмислени и нечисти приказки, книги, лекции и всичко, което води към разврат. Търси всичко, което дава сили, умереност, сериозна работа, благородни развлечения и мъжествена самоотверженост и други. (Шик: Книга на унгарските скаути-водачи, Будапеща, 1922, 60 стр.!. Младежи! Днес вие сте отечеството! Отецеството не е карта, не е долини и планини. Създаването на бъдещата родина пулсира във вашите жили, въстава на живот и се превръща в жива действителност или пък по причина на вашите заблудени способности - пропада. Целокупността на отечеството може да върне само такава младеж, която може да бъде силна и да се бори за красотата на душата си, за непорочна чистота! Бъдещето на родината ни може да гради само оная младеж, която не гони щастието из вертепите и не прахосва младите си сили по нощни пиршества. Младеж, която въодушевено работи за идеалите си и е строга сама към себе си; младеж, която не превива страхливо врат пред изпитанията на греха, а с открито чело се противопоставя срещу всеки разврат.

ОГНЕНИЯТ МЕЧ НА ПРИРОДАТА

Спасението и щастието на всички идващи поколения зависи от това как гледаме на отношенията между мъжа и жената, дали с по-свято уважение или ще продължаваме да вървим по наклона към пропастта.

Сине мой, не виждаш ли, че тъкмо днес нещастната ни родина има най-голяма нужда от нравствените и физически сили на всички нейни синове. Нашата родина очаква нейните синове да изпълнят дълга си, като запазят душите си чисти и младата си жизнена енергия непрахосана. Гаранцията за свободата на Рим-свещения огън е бил поверен на девствената Веста, гаранцията за свободата на нашата родина пък е в твоята чиста душа.

Доктор Neкам Lajos, професор по медицина в Будапещ пише: "Всеки младеж, който обича родината си и е предвидлив би трябвало да употреби всички усилия да стане телесно и душевно полезен член на обществото. За да стане такъв през времето на развитието си трябва да пази пълно самовъздържание, да калява тялото си, да възпитава волевата си сила и да разширява познанията си. Трябва да може да осигури издръжка на бъдещото си семейство, да възпитава полезни граждани на родината си. Младежи, вие сте бъдещето на родината, вие, които четете тази книга, вие сте само ученици, но утре ще станете водачи на народа, с делата си ще сеете добро или лошо, щастие или нещастие. Ти сега си развиващия се зародиш на родината си, ти можеш да бъдеш достоен гражданин!"

Всеки български младеж трябва да си даде обет, че с чист живот ще се развие в здрав мъж с добър характер и от него ще произхождат здрави наследници. Бъдещето пред което е изправена родината ни изисква морални и здрави мъже. Сине мой, много по-ценно богатство за един народ е неговата душевно чиста, силна, способна да работи младеж, отколкото всички железопътни линии, гори, златни мини и огромна индустрия. Разпокъсването на българската земя не е толкова голямо зло, колкото ако младежта изгуби нравствената си чистота, защото как може от търсещата само удоволствие младеж да се постави твърда основа на каменната крепост на българската нация, която да устои на вълните на бушуващия вятър в световната история.

ЗА ЩАСТИЕТО НА ДУШАТА ТИ

От тъжен опит човечеството разбра, че все пак плановете на Твореца са най-добри. За теб е от голямо значение да живееш според закона на Бог, защото от това зависи бъдещия ти живот на земята и съдбата ти. Съдбата на душата ти зависи от това дали си повел борба със седмоглавата ламя на разврата. Който не се научи на чист живот докато е млад, когато остарее не го оставя порочността. Сине мой, добре те познавам. Твоите идеали са мъжествен характер, храброст, съвършенство, Но те моля, разсъди, че да имаш съвършен мъжки характер е необходима силна воля, такава силна воля, която ни помага да се борим с долните ни страсти. Знаеш, че половите желания се пробуждат рано, много рано преди брака, но ти не ги задоволявай. Не прави това! Ако някога искаш да постигнеш този мъжки характер, който сега още е идеал за теб, добре запомни, че това можеш да заслужиш с тежък труд. Характерът не е подарък за имен ден, който готов поставят на масата, а е богатство придобито чрез съзнателна работа.

Когато се изкачваш по висока планина трябва много да се изпотиш докато стигнеш върха. Колкото е по-висока целта към която се стремиме толкова по-усилена работа е нужна за постигането ѝ. Най-високата цел за един младеж е оформяне на нравствено чист характер.

Затова започвай борба на живот или смърт.

НА ЖИВОТ И СМЪРТ

Тази борба е на живот или смърт. Сериозният въпрос, който очаква всеки младеж е: ще допуснеш ли тялото да стане жесток ездач, който до смърт измъчва, изтощава породистия кон на благородната ти душа; или пък душата ще остане ездача, който лесно спира юздите на неубоздания кон-тялото. Ще успееш ли да изведеш душата си неопетнена и недокосната измежду хилядите опасни подводни скали на младостта, след което те

очаква светлото призвание да достойния живот. Или ще претърпиш морално корабкрушение сред бурното море на младостта. И сега, ако погледна в очите ти ще видя сериозно решение, силна воля, които обещаваат победа. Като че ли чувам отговора ти: ”Готов съм за тежка борба, само нека се запозная с оръжията, с които ще побеждавам в съдбоносното сражение!” Добре сине мой, в идната глава по-обширно ще четеш за тези оръжия. Само едно нещо искам да подчертая: не унивай, ако и след хиляди опити не успееш, продължавай напред докато успееш!”

Запомни добре, че чистотата на душата ти буквално е нападната от седмоглава ламя, която не можеш да унищожиш, докато в жилите ти тече млада кръв. Ако отрежеш едната глава, на мястото ѝ израства друга. Ако днес си победил, не знаеш откъде ще те нападне утре. На 16-20-24 годишна възраст си в постоянна борба. По-късно изпитанието наистина отслабва, но никога не те оставя напълно. Нека винаги пред теб стои святото съзнание, че самоуважението и спокойната съвест при победата над греха струват хиляди пъти повече отколкото минутните наслади, които си преживял в греха. Мисли за тримата младежи, които по причина на силната им вяра, вавилонският крал-езичник хвърлил в гореща пещ. Около тях пламтал огън, а тези герои младежи невредими се разхождали в пламъците и пеели победен химн. Когато и в твоите жили пламне горещия огън на телесни изпитания, винаги мисли за тяхната победа. Винаги може да ти даде сили мисълта: *Изкушения ще имаш през целия си живот, но да се предадеш никой не може да те принуди, ако сам ти не искаш!*

Борбата никога не е безнадеждна. Да се бориш сам срещу себе си е най-тежката борба, но да победиш себе си е най-славната победа!

ПРОТИВОПОСТАВЯЙ СЕ

Твърдото ти решение забелязват и „другарите” ти, които може би са паднали толкова дълбоко, че дори и не им хрумва да направят опит някога да излязат от там. Виждат, че твоите морални схващания много се противопоставят на техните, че ти искаш да промениш досегашното си държание. Те разбират това и започва голяма съпротива. Устройват ти истинска хайка, подиграват те, дразнят те. Тъкмо тук много младежи преживяват корабкрушение, когато са поставени пред огъня на подигравките. О, на колко младежи тогава се пречупват добрите разбирания. Колко младежи тъкмо тогава падат в грях, само за да престанат подигравките на другарите им. Много сериозна е опасността от падение, ако условията ти наложат да живееш неморални другари (например в пансиони, казарми и др.). Защото да останеш добър между добри, не е така мъчно, но да останеш чист в сметта-там вече са необходими твърд характер и мъжка воля.!

КОЙ Е СТРАХЛИВ

Така, значи слаб си, страхлив си! Така, така! Е, добре, такъв съм! Глупав съм, дете съм, дете съм.

В очите ти натякват: колко малко дете си още, като не смееш да се решиш на „това"! Така, право е, дете си! Но истината е, че тъкмо силна воля и въздържание означават мъжественост! И обратно, не е ли слаб, неразвит дух оня, който безгръбначно се превива под нагона на безправните полови инстинкти?

Бъди мъж, а не кукла! Кой прилича повече на възрастните, освен твърд младеж, който не се е изплашил от подигравките и шегите на другарите си и с непреклонна воля остава на същия път, на който е стъпил след трезви разсъждения! Аз свалям шапка пред такъв младеж и за него разбирам величествената слава на Св. Писание: *Fecit enim mirabilia in vita sua* - „чудно геройство показва с живота си".

Дори и всичките ми другари да са паднали в тоя грях, аз няма да падна. Нещо повече, само затова няма!

Душата ми се възмуцава, когато виждам младежи, които като овци отиват към гибел, водени от няколко бърбивци. Пък да се подражава във всичко е свойствено само на маймуните, а младеж с характер е само този, който се решава да плува срещу течението. Когато виждаш, че си на прав път, нека не те отклонява примерът на покварените, ризата си променяй, а характера - никога!

Не си ли спомняш от приказките колко много животните се смеят на човека, че ходи с изправена глава и не пълзи из праха като тях? Защото смешно им се вижда, когато някой ходи с изправена глава! А ако би могъл да видиш лудите в лудницата как крещат след лекарите! И мислиш ли, че лекарите им обръщат внимание? Затова не мисли, че си страхлив, когато избягваш удоволствията на падналите. Прочети само какво казва един мъдрец езичник: „Ако правиш такова нещо, за което си убеден, че трябва да го направиш, не се смущавай да го правиш открито, дори и хората да са на друго мнение. Ако вършиш нещо неуместно, тогава срами се от делото си, но ако го вършиш уместно, защо се страхуваш от ония, които без право те подиграват?" (Epiktetos)

Каж ми кое е по-лесно: с твърд характер ли да се бориш против слепите влечения на инстинктите, или да им се предадеш? Пък най-голямата борба между духа и тялото се развива на почвата на половия морал! Който оттук излезе победител, само той може да каже, че е истински мъжки характер.

ОСТАВИ ГИ ТАМ

Може да се случи и това, когато не ти остава друг избор, да скъсаш всякакви връзки с някогашния си другар. Това лесно ще стане, като в случая не се смееш на глупавите му вицове и духовитости. Колкото и „духовито“ той да ти разправя за такива работи, неподвижното ти и хладно лице много добре ще му докаже твоите схващания и че ти виждаш купа смет дори и тогава, когато е полят с парфюм. Можеш и да му кажеш, че накърнява моралното ти схващане и ти се вижда обидно да ти разправя такива работи. И че те обижда дори само да мисли, че всичко това ти харесва и на тебе. Не за такива нечисти разговори, а за по-малки грешки граф Сейчени изказа мнението: „Слабостта и грешките са неразделни от смъртния, но да се злоупотребява с тях е най-дълбока степен на поквареност.“ Александър Велики, когато правил най-геройските си завоевания, е бил пример на духовна чистота. И когато през похода му в Азия получил едно писмо, изпълнено с двусмислия, младият господар извикал: „какви ли унижителни работи знае този за мене, та се осмелява да ми пише такива неща?“ Същото се отнася и за тебе, когато някой иска да те занимава с такива неща му кажи решително, че такъв разговор дразни душата и благородните ти убеждения. Ако все пак не се вслуша в сериозните ти предупреждения, колкото и от отдавна да сте приятели, скъсай с него. Нека звучат в ушите ти думите на Христа:”и ако те съблазнява окото ти, извади го и хвърли от себе си: по-добре е за тебе с едно око да влезеш в живота, отколкото да имаш две очи, и да бъдеш хвърлен в геената огнена.(Матей 18,9). Ако те съблазнява другаря ти, остави го, защото сам по-лесно ще стигнеш във вечното щастие. Зная, може би мъчно ти е. Но разбери, оня който не уважава твоето най-свято убеждение и благородните ти схващания, а постоянно те изкушава с нечистите си уста, той е недостоеен да го наричаш свой приятел. Такъв няма право да се нарича човек, защото да бъдеш човек-значи във вериги да оковеш дивото животно, което се крие в тебе, със силна воля да заповядаш на всичките ти инстинкти.

Езичникът Плутарх пише за един философ, който запитал бягащ по улицата младеж: „От кого бягаш?“ „От един човек, който иска да ме подмами към лошо!“ „Засрами се - извикал философът, - че той не бяга от тебе!“ Не се плаши също и от силните гласове. Когато малкото бойци на Александър Велики се смутили пред многобройните персийци, знаеш ли как вожда им ги окуражил: „Защо се страхувате? - Наистина много са противниците ни там, но малко са войниците!“ Защо е казал той това? - Защото е знаел, че персийците живеят неморално. Да сине мой, бъди решителен! Бъди войник!

НА МЕН ТОВА НЕ ВРЕДИ

Не се успокоявай, че не може да ти навреди неморална книга, картина или приятел. Ако така мислиш, тогава не знаеш, колко човек е склонен към подражание. Има водовъртежи, които и най-опитния гребец се стреми да заобиколи. Но затова пък никой не казва, че той е страхлив. На света не съществува човек, който би могъл напълно да се освободи от влиянието на средата в която се намира. В огъня изгаря всяко дърво. Не си мисли, че лошият пример на приятелите ти няма да ти навреди! Един мелничар, който винаги е в мелницата, би ли могъл да каже, че няма да стане брашнен. Не бъди самонадеян! Истина казва една стара поговорка: "Силен е оня, който знае, че е слаб!"

ПОМЕТЕТЕ УЛИЦИТЕ

Сине мой, и ти можеш да направиш нещо против моралния метил. Знаеш ли що значи бойкот? Мислиш ли, че би останало без резултат - особено в помалките градове - ако по-волевите и по-благородни младежи се надигнат с лозунга „Пометете улиците?" Сега все пак сметта, гнилите плодове, остатъците от цигари се измитат по улиците. Но ние искаме такова почистване на улиците, щото голямата метла да помете будки и книжарници и да ги постави на заслужено място между всекидневната смет. Тая голяма метла би събрала всичката разлагаща се смет, която под знака на изкуството трови душите на хората. Ако някъде се появи чума, знаеш ли как се предпазват от нея? Веднага започват избиването на плъховете, защото те са разпространители на чумата. Също така би трябвало да се изчистват и плъховете на моралната чума!

Безсъвестната алчност за пари, която разчита на животинските инстинкти, излага по витрини разни илюстрирани списания, актове, които да се гледат безропотно, наистина е глупост. Дори и творбите на признатите класически художници служат за развращаване, когато са изложени на такива места, за каквито не са ги готвили творците им. Тогава защо да не посегнем към справедливото оръжие за самоотбрана: бойкот на всички улични пирати, от витрините на чиито магазини се тровят душите на честните хора?

Жалко, че добродетелта винаги е по-страхлива от безсрамието на греха. Най-последно ние имаме право над улицата! Законът признава правата ни над нея - в смисъл - като ни пази никой да не ни напада там. Но също така имаме право и да искаме прилично държане от всекиго на улицата. И ако някой би се държал на улицата приблизително така, както са изложените илюстрации или картини, за миг там е стражарят. Защо тогава по причина на жадни за пари хора, толкова много младежи, девойки, нормални мъже и жени трябва да минават край такива витрини? Как да не се възмущаваме от потъпкването на моралните закони, което нещо на търговски език наричат

„художествени работи"? За такива книжарници и будки е необходима полиция, улична метла и бойкот на морално здравото общество!

Сине мой, не отивай да кукуваш от там, където продават отрова за душата и морална поквара!

СРЕЩУ ТЕЧЕНИЕТО

Може би по причина на убежденията ти, често пъти ще трябва да плуваш срещу течението. За съжаление в днешното общество има твърде познато схващане, според което няма нищо осъдително при унижаването на женския пол. Зная, че е необходима революция, за да се променят днешните леки схващания. Но зная и това, че който иска да прави революция тук, трябва да има по-голяма храброст, отколкото на барикадите. Но имаме надежда, че ще дойде оная по-здравословна епоха, която ще спре крещящата безразборност в днешното обществено схващане. Истина е, че днес с голямо възмущение и жестокост се осъждат дори най-малкият злоупотребител или крадец, но същевременно се приемат, дори величат най-обикновените улични ловци, крадците на женската плът. Със собствения си пример работи за настъпването на такава епоха, когато понежни души ще дирижират, а не ония, които тънат в разврат. Бъди истински „джентълмен" или „благороден младеж", младеж, който в пикантните духовитости и дори в най-малките двусмислия вижда унижение на благородния си вкус.

Разсъждавай „благородно", т.е. „безупречно"; *adelig, das heiszt untadelig.*

Също и аз вярвам, както един измежду най-известните педагози на епохата ни, Foetster: „Сексуалните дела на много днешни младежи не напомнят ли в действителност делата на цигани чергари, които крадат и винаги прекарват на открито при днешните добре подредени културни условия? Ще дойде време, когато редът и чистотата ще спадат към понятието безупречен младеж и когато лекарят няма в интерес на хигиената да препоръчва на младежта извънбрачно съвкупление така, както за по-добро хранене не препоръчва на работника да краде." (*Erziehung und Selbsterziehung, Zurich, 1917. 230*).

ПОД ОГЪНЯ НА ПОДИГРАВКИТЕ

Може би ще се подиграват на свенливото ти държание и ти ще изчервиш при първата безсрамна дума. Сине мой, бъди горд! Бъди горд затова, че можеш да се червиш! Чувството на срам в нас не е дитинщина, а е с неоценима стойност. Това е оръжие, дадено ни от природата, с което да се борим против долните мисли. Срамът е най-ценното богатство на младежа, с което чувствителната душа, като най-точен компас безсъзнателно се отклонява от всяка душевна поквареност. Срамът е вълнолом против вълните, които нападат чистотата на душата.. Още езичникът Plautus е

разбрал, че:” Изгубен е оня, у когото липсва свян.” И по-добре претърпи, ако приятелите ти се подиграват, че си с изостанали схващания, набожен и глупав, отколкото с цената на душевната си чистота да заслужиш тяхното признание. Винаги си спомняй чудесната мисъл на св. Августин:”Не презирай хората заради техните грешки и заблуди, но и грешките и заблудите не обичай заради хората!”

Страхлив младеж е оня, който за убежденията си не може да издържи някои неприятности. А знаем, че дори малки деца са претърпявали жестоки наказания и смърт заради това, че са вярвали в Христа!

Но който държи на характера си и иска да се развие в хармонична личност, той пази като ценно съкровище телесната си и душевна чистота до светостта на брака, дадена му от Бога. Частите на тялото растят от само себе си, но истински мъжки характер никога не се създава от само себе си. За характера трябва да се бориш и с твърдо себеотрицание и съзнателна работа всеки ден трябва да изкореняваш една след друга своите слабости.

НЕ СИ ИГРАЙ С ОГЪНЯ

Който е от слама, да стои далеч от огъня. Истина е, че цевта на пушка с малък калибър ще се пръсне, ако с нея стреляме патрон с по-голям калибър. Истина е, че електрическите жици ще се разтопят, ако гръм премине по тях. Истина е, че струните на органа ще се скъсат, ако между тях забушува вихър. Истина е, че дори и най-кроткият кон ще се разлудее, ако му поставим зобница, пълна с жар. Истина е, че другарите ти, които сега ти разказват за своите „подвизи“, чрез дългия си греховен навик така са осакатили волята си, че сега вече чистият живот им се вижда невъзможен.

В Берлинската постоянна картинна галерия има една потресаваша картина и всеки, който я гледа, не може да не бъде обхванат от тъжни мисли. Дълбока пропаст, в дъното на която игриво се пени планинска река, а горе, между скалите минава мост, който става все по-тесен, докато в средата остане само една дъска. По моста с пламнало лице и с див разпален поглед минава конник.

Той не вижда пропастта, не вижда тясната дъска, а погледът му е отправен към отсрещните скали, откъдето му кима сирената на чувствените наслади. Само нея вижда, към нея се стреми без да забележи, че край него е студената смърт.

Истина е, че трудно можеш да се спреш по наклона на разврата! Има една приказка за ужасната магнитна планина, която се издигала нейде в средата на морето. Когато бури завличали някой параход близо до нея, тогава тя със страшна сила го привличала към себе си, разрушавала го на парчета и той потъвал в дъното на морето. Много се е приказвало някога и за омайните песни на сирени, които примамвали омаяния пътник на острова и там

жестоко го убивали. Магнитна планина не е имало. Нито омайна песен на сирени. Обаче на по-опасно загиване е осъден оня, който се подмамва по съблазните на развратния живот. Това е истина.

Също така истина е, че ако другарите ти при първите съблазни биха се показали по-неотстъпчиви, сега волята им не би се прегъвала и при най-малкото изпитание. Би трябвало в началото, когато половите влечения са още слаби, да се покажеш със силен дух и да не става нужда с разни измислици да прикриваш греховете си.

Не инстинктът е непобедим, а отслабналата воля не може да издържи на изкуствено възбуждения инстинкт.

Истина ли е, че щом като природата пробужда половите влечения, те не могат да се приспиват? Прочети само как отговаря на този въпрос Лео Либерман, професор в Будапещенския медицински факултет:

„И сега нека отговорим на ония, които доверявайки се безусловно на влеченията, дадени ни от природата, твърдят че задоволяването на онова нещо, към което природата ни влече, не може да бъде вредно.

На такива ще отговорим, че природата е надарила човека с твърде различни инстинкти, които служат за различни цели, защото за различните цели на природата един инстинкт не е достатъчен. Едната цел на природата е поддържането на човешкия род. Затова му е дала полов инстинкт. Другата цел е да се развиват здрави поколения. Индивидът като непосредствен техен творец, трябва да се пази непокътнат и здрав, понеже задоволяването на инстинкта, който служи за размножаване, много лесно може да стане вредно за втората цел. Природата ни е надарила и с трети инстинкт, който наричаме инстинкт на мисленето.

Да, животното върши всичко по инстинкт, който никога не го води по грешен път. Но у човека контролор на инстинкта е разумът и много често неговият глас се противопоставя на инстинкта.

ИЗПОЛЗВАЙ МЛАДИНИТЕ СИ

Да, младостта трябва да се използва, но не като отпуснем необуздани всички нейни инстинкти. Съзнавайки решаващото значение на младите години нека сериозно работим за оформянето на бъдещия ни мъжки характер. Ако кипиш с млади сили, тогава хвърли се в работа и използвай енергията си за изпълнение на всекидневните си задължения. Нека в тебе се развие и стигне до ръководно начало-разумът, а плътските влечения да се научат на отстъпчивост. „Свобода” и „Самостоятелност” са съблазнителни думи за младежта. Бъди свободен и самостоятелен и ти, но при това бъди умен и трезвен. Както в природата, така и в нравствения свят има закони, които не могат да се пренебрегват ненаказано. Когато си на излет из някоя планина и видиш край опасната пътека ограда, нали няма да прескочиш

тази ограда само затова, че ограничава свободата ти. Точно такава ограда са и моралните закони, които през младостта ти се виждат неприятни и неудобни, но в действителност предпазват моралното ти развитие от падение. Бъди свободен младеж, но такъв, който с установения си характер почита величествената воля на Твореца.

ЧИСТ ЖИВОТ И ЗДРАВЕ

Трябва да кажа нещо и за онези „добросъвестни“ твои другари, а дори и за някои лекари, които от лекомислие или от жажда за пари ви приказват за „вредата от чистия живот“. Някои младежи искрено вярват на приказките на такива, защото в тях намират оправдание за греховете си. Вярвам, че има такива недобросъвестни лекари, които сериозните им колеги ги наричат спекуланти. И почти невероятно е, че дори по-добродушни младежи се смущават от измислиците на ония, които твърдят, че който живее чист живот ще се разболее и ще стане нервен! Драги синко, не вярвай на тези глупости! Има хиляди научни работи, които се занимават с ужасните опустошения на развратния живот! А посочете ми само един добросъвестен лекар, който би могъл да ни посочи поне една болест, която да е последствие на морална чистота! И знай драги синко, че не здравето е най-голямото земно богатство, а честта и чистата душа!

КАКВО КАЗВА МЕДИЦИНСКАТА НАУКА

Когато един ученик от VII клас прочел книгата ми, неговият брат студент му казал: „Е, добре, добре, работата не е толкова страшна! Наистина, всичко, писано в книгата е хубаво, но това казват само поповете. Истина е, че преди време човек не трябва да започва тия работи, но щом като премине 20 години, тогава...“

Ако не ти е отегчително, прочети следните няколко извадки, за да видиш какво казват учени лекари с всесветска известност.

Според Krafft-Ebing, всеки нормално развит мъж може да живее чисто, без самовъздържанието да причини дори и най-малки промени в здравословното му състояние. (*Psychopathia sexualis* 1876.104).

Forel, известен цюрихски лекар психиатър, в своята книга „Die sexuelle Frage“, пише следното: „При обикновени условия за един нормален младеж, който прилежно работи умствено и физически, и се стреми да избягва изкуствените възбуди, а най-вече наркотичните средства, които парализират волята и разсъдъка, например алкохолът - за такъв младеж половото въздържание ни най-малко не е тежест... С това здравето му не страда никак... Никога не съм срещал такава нервна болест (*psychosis*), която да е следствие на чист живот, обаче съм срещал безброй болести, които са последствие на сифилис или други венерически болести. Най-

после трябва да останем на следното: чистият живот на младежта до брака не само от морално и естетично, но и от здравословно гледище е за препоръчване" (Wehener: *Wir junge Manner*. Dusseldorf, 1906. 152-3).

Доктор Rossier пише така: „И аз се чувствам щастлив, че мога да се наредя между тия, които поддържат, че действието на половото въздържание в никой случай не може да бъде вредно за младежта. Бих искал на всекиго поотделно да кажа, че оня лекар, който съветва преди брака да не се живее чисто, да му не вярва, защото съветът му е фалшив и вреден."

Доктор Herbst, нюрнбергски лекар, пише: „Пълното полово въздържане не причинява абсолютно никаква вреда. Който твърди противното или се мами, или пък търси оправдание за собствената си слабост." (D-r Herbst: *Ceschlechtstrieb und Sittlichkeit*, 5 и 6 стр.)

Доктор Surbled пише: „От развратния живот произхождат много болести, а от чистия нито една. Болестните последствия на развратния живот се описват в грамадни медицински томове, ония пък, които са следствие на чистия живот, очакват автора си." (Good Erkolcs es ero. Budapest, 1913, 53 стр.).

Доктор Ziemssen казва: „Всеки лекар, който съветва един младеж да търси публичния дом, прави подло престъпление. Науката не познава нито една болест, която да е причинена от чист живот. (Berger & Lebe rein! Tyrolia. Innsbruck 71).

„Сигурно зная, че съм виждал много, които развратният живот е унижил до най-голямо безсилие, идиотизъм и парализиране, а мога да наброя най-малко 20 различни болести като последици от развратен живот. Но досега не съм срещал нито една болест, която да е причинена от половото въздържане." (Mantegazza).

Същият този Mantegazza, италиански физиолог пише: „Благословията на чистия живот всеки човек, а особено младежта, сама може да почувства. Умствените способности стават бързи и трайни, мисълта остра и плодовита, волята силна, а характерът твърд като стомана... Нито една призма не може да покаже в такива божествени цветове околния свят, както призмата на чистотата, която хвърля цветовете на небесната дъга върху всички неща на света и им дава непомрачимо щастие". (Foerster: *Jugendlehre*, 1913, 625).

Osterlen в книгата си „*Handbuch der Hygiene*", казва така: „Младежът, а също така и девойката трябва да се научат на полово въздържане, докато им дойде времето. Не е мъчно да направят това, като имат предвид, че щастието им за в бъдеще зависи от живота на младини. Значи, младите трябва да разберат, че награда за временното самовоздържане е цветущо здраве, голяма творческа сила и мъжествено самосъзнание" (Szuszi: *A tiszta eletrol*. Budapest 1906. 174).

„Половото въздържане е възможно, пише гинекологът dr. E. Meyer - възможно е без вреда за здравето: това е доказано от стотици хиляди.“

Д-р Stark: „Аз не споделям мнението, че половото въздържане причинява нервни заболявания. Такъв случай не познавам.“

Д-р Kornig казва: „Нито една добродетел на земята не дава по-голяма награда отколкото чистотата и верността в брака.“ (Warnungszeichen am Lebenswege junder Manner, Neu-Ruppin 12).

Hersen, лозански професор, казва: „Непростимо лекомислие вършат ония лекари, които съветват младежта да търси полово удоволствие извън брака. Когато един младеж ни се оплаква, че страда от силно главоболие или сърцебиене, трябва да узнаем не пие ли много вино, бира, чай, кафе, не пуши ли много, не живеели заседнал живот и няма ли някоя друга причина за неразположението му? Но в никой случай не е позволено да му даваме такива безсъвестни съвети.“

Gruber Miksa, отличен мюнхенски професор, основавайки се на теории, наблюдения и статистики пише: „Няма дори следи на уверение, че половото целомъдрие било вредно за здравето. Напротив, оня, който извършва физическа работа, може да се убеди колко половата въздържаност увеличава работоспособността. Това се е знаело от древните атлети, знаят го и сегашните спортисти, знаят го и гениалните изследователи и художници.“ (Szuszi: Kalauz a krisztusi eletre. Kolozsvar. 1910. 82).

Д-р May: „През тридесетгодишната ми лекарска практика имах възможност да видя извънредно много жертви на разврата, но жертва на моралното въздържане не съм виждал.“ (E. Hammeltath: Teutonenkraft nnd sexuelle Frage. Trier, 1917, 65).

Paul, училищен лекар казва: „Правилата на религиозния морал напълно се съгласуват с тия на хигиената. Нещо повече, трябва да кажа, че религиозният морал тъкмо по половия въпрос получава най-бляскаво уверение за съгласуването му с хигиената.“

Приведох мненията на сериозни лекари. Повтарям: това не са имена на „попове“, а на лекари с всесветска известност! И сега направи едно сравнение между лекарските мнения и морето от мизерия, падение, болести, с което е придружен развратния живот. Факт е, че от проклятието на една-единствена нощ, хиляди и хиляди с години страдат или пък душевно и телесно съвсем се разоряват. После кажи това на другарите си, които ти приказват за невъзможността на половото въздържане и неговите вредни последствия. Посочи им препълнените болници и лудници, където се измъчват хилядите жертви на разврата. И после ги помоли нека и те ти посочат - ако могат - поне една болница, в която се лекуват жертвите на чистия живот. Само една-единствена нека ти посочат!

А това, което виждаме у единици, също така показва и съдбата на народите. Историята знае за велики народи, които са пропаднали по причина на развратен живот, но не знае нито един народ, който да е загинал по причина на чист живот.

БОГ И ПРИРОДА

Но другояче не може и да бъде! Виждаш, че светите закони на Твореца налагат пълно полово въздържание преди брака. Решително твърдя, че ако Бог би ни дал само закони, а с това не би мислил те да навредят на никого, който ги изпълнява добросъвестно, ако това би било така, тогава самия Бог би си противоречил, което е невъзможно. Извънредно интересно нещо са забелязали филолозите, които открили, че в стария тевтонски език, думите „здрав“ и „свят“ имали един и същ корен; или, каквото правя според волята на Бога, не може да е вредно за тялото ми. (Също и в днешния немски език: Heilem, heilsam и heilig). И ако чистият живот би бил вреден, тогава защо природата наказва с такива ужасни болести тъкмо развратния начин на живеене? Природата никога не си противоречи. Не е случайно, а е обикновено явление в природата, че между животните няма и следи от венерически болести, защото те не са способни на никакви полови нередовности. Такова тъжно изкупление е отредено само за свободната човешка воля.

Ние, хората, във всичко се стремим да бъдем над животните. Ние не преживяме, а се храним, не се зъбим, а се усмихваме, нямаме муцуна, а лице. Та защо само в едно отношение, в половия живот, да падаме по-долу от животните?

Измежду всички създадени същества на нито едно Бог не е дал по-превъзходно помощно средство, както са човешките ръце. Ако ръцете ни не биха били такъв съвършен уред, едва ли бихме могли да надминем животните. С ръцете приготвяме обяд, строим паметници, обличаме се в дрехи, приготвяме си лекарства, пишем книги, управляваме параходи, караме бързия влак - всичко на каквото животното не е способно. Ръцете говорят за голямото доверие, което Бог има към нас! Тогава всеки човек трябва да ги използва, за да се издигне над животните, а не за да се унижава под тяхното ниво с грешни дела и самозараза!

И не е ли ясно, че наказанието от Бога е тъкмо по направление на творческата сила, която, употребена според Неговата воля, би трябвало да бъде извор на нов живот. Но чрез грехопадение тъкмо тя става угасител на много човешки живота! Би ли могла по-разбрано природата да се противопостави на извънбрачното съвкупление, освен с ужасните болести на развратния живот? Природата се пази, пази законите си, както тя може.

КОЙ НЕ МОЖЕ ДА ОСТАНЕ ЧИСТ

Признавам, че който избягва само външни неморални дела, в мислите си обаче се отдава на неморални желаниа, той рано или късно ще падне и на дело. Душа и тяло си действат едно на друго, а душевната зараза разслабва и плътта. Тук не трябва да има отстъпчивост. Оня, който в мислите си е нечист, това е равносилно все едно на дело е извършил греха. Ето защо от голяма важност е и мислите да се държат чисти. Греховната мисъл може да доведе до възбуждане на целия организъм, защото раздразнението на главния мозък се предава на гръбначния, а чрез него и на половите органи. Възбудените инстинкти пък крещат за греховно дело.

Прочети само на какво мнение е професор Liebermann: „Непосветеният човек често мисли, че задоволяването на пробудения полов инстинкт е необходимо за запазване на здравето. Вярно ли е това?

Половото въздържание няма сериозни вредни последствия които биха могли да се вземат под внимание. Само удовлетворяването им и придружаващото го разстройство на нервната система може да има сериозни последици от промените, които стават в главния и гръбначен мозъци и се проявяват в отслабване на умствените функции.

Никой да не казва, че познава много хора, които въпреки лекия си живот са здрави и силни!

Такива примери не доказват нищо. Има хора, редки изключения, със силни организми, които до известно време видимо ненаказано газят здравето си. Но нека не забравяме, че никой не знае предварително какво може да издържи организма му. С право можем да се запитаем, видимо останал здрав човек, не би ли бил още по-здрав ако по-иначе живееше? На видимото здраве не може много да се отдава, защото хората не са склонни да известяват на света телесните си или душевни повреди. Нещо повече, стараят се да ги прикриват, а често пъти от суеверие и гордост се показват по-здрави, отколкото са в действителност.

Този, който живее трезво, който добросъвестно изпълнява задълженията си, който работи сериозно и избягва лекомислени компании, развращаващи четива, неприлични представления и др. подобни, които подготвят срамен пазар на човешките страсти. Този, който не занемарява спорта, той по-малко ще страда от възбудата на страстите и с малки усилия лесно ще ги победи. „

VI глава

БОРИ СЕ ТВЪРДО И ВЯРВАЙ

„Който победи само себе си, е по-голям герой от оня, който превзема крепости. По-високо стъпало от това добродетелта не може да постигне.”

Овидий

Повтарям това, което казах в миналата глава. Сине мой, дори и да чувстваш с по-голяма сила похотливия нагон на инстинктивните желания, дори и с голяма сила, като разярени вълци да те нападат, те няма да те победят, ако ти не искаш да станеш техен роб! Само ако характерът ти бъде твърд, ако волята ти бъде силна ще победиш! Бягай към едно по-светло бъдеще!

Нали знаеш, че се огражда с голяма ограда къща в която има голямо богатство. И колкото по-голямо е богатството, което пазим, толкова по-сигурно трябва да затваряме вратите от разбойници. *Твоето най-голямо богатство е чистотата на душата ти*, затова с непоколебима издържливост пази вратите, които противникът лесно би могъл да разбие и вземе съкровището от душата ти. Пази всичките си чувства!

Пази мислите, приказките, погледа, делата си, а най-важното знай, че трябва много да се пазиш от *първото подхлъзване*, защото след *първото морално падение* много лесно се редят и другите. Добре знаей, че в тази кипяща възраст трябва винаги да си буден ако искаш да запазиш равновесието в душата си. Ти знаеш, че сега се решава цялото ти бъдеще и в дългогодишната борба, която ти предстои ти трябва да се покажеш силен, за да бъде увенчана с победа и с формирането на твоя характер.

ЧИСТ ЖИВОТ! ЧИСТА ДУША

Зная, че си решен на всякаква борба, само да запазиш неопетнена душевната си чистота. Така както чистотата е необходима за тялото-чисто жилище, чист въздух, чисти дрехи, чиста храна-също така чистия морален живот е най-първата необходимост за душата ни.

Ако мием стълби, трябва да започнем най-отгоре, а ако искаме да пречистим душата си, трябва да започнем от най-дълбокото, от мислите си. Пази чиста душата си не само в приказки и дела, а и във всичките *си мисли*, защото оня, която макар и в мислите си само, започва да руши сградата, в която се съхранява богатството на душата, остава да дочака времето, когато тая сграда безвъзвратно ще се сгромоляса. „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога.” (Матей, 5:8). Душевната чистота е чувствителна, като така нареченото болонско стъкло, от което, ако капнем в студена вода,

като удивителен знак ни предупреждава да не чупим от него нито едно малко парченце, защото веднага, при първото нараняване, ще се разпадне на безполезен стъклен прах. *Или ще бъдеш напълно чист - дори и в мислите си - или ще пропаднеш!* Тук няма среден път. С целомъдрието също така не може да се пазари, както и с честта. Не можеш да бъдеш „горе-долу“ честен, не можеш да бъдеш и чист. Нещо повече, поквареността на мислите и фантазията често пъти е по-опасна за здравето, отколкото самото дело. „От всичко, що е за пазене, най-много пази сърцето си, защото от него са изворите на живота“. (Притчи 4, 23).

Свети Августин, който още през младини, преди да се покръсти, е имал големи телесни изпитания и дълбоки падения, ни обяснява това жалко положение така: „Преди първата човешка двойка да извърши греха на непослушанието, тя е била господар на половите си влечения, така както сега ние сме господари, например, на пръстите си. Човек движи пръстите си така и тогава, както иска, без волята му те не се движат. С половите инстинкти - за съжаление - днес не е така. И когато не искаме, те ни нападат с такива мисли, чувства и желания и не преминават, колкото и да бихме искали това. И колкото и да се стремя да ги изхвърля из главата си, не си отиват и не ме слушат! Хората в Рая - пише св. Августин - бяха толкова лекомислени, като не се подчиниха на нашия Господ. Сега отчасти за наказание, отчасти за поука Бог отреди същото и за нас; като - половият инстинкт - не се подчинява на човека, а на своя глава отива против неговия разум и воля“.

Какво следва от това? Че е запретиено безпричинно, умишлено да предизвикаш в себе си това опустошително наводнение, ако ли пък то само от себе си започне, *не е позволено да му разрешиш да ти стане господар*. В първите минути, то е само едно раздвижване, тогава още можеш да го избегнеш, можеш да отведеш вниманието си от него и - спасен си. Но, ако още на първата мисъл отстъпиш, изгубил си вече силата и не можеш да предвидиш какъв ще бъде краят.

АКО НЕ ИСКАШ, НЕ Е ГРЯХ

Може би тъкмо мислите ти и внезапно възкръснали, и разбунтувани желания ще ти причинят най-много неприятности, защото над тях най-малко сме господари. И точно затова искам да те предупредя, за да те предпазя от излишни неприятности. Самата склонност у човека към лошо още не е грях. Тя е във властта на волята; ако ти ѝ заповядваш, превръща се в характер; ако я оставиш тя да господства над тебе, превръща се в порок. *За мислите си сме отговорни само от тая минута, от която те са се обърнали в пълно съзнание*. Не по-рано!

През тази възраст на развитие много пъти ще бъдеш изкушаван, където и да се намираш - през време на учене, в игра, през време на четене - изведнъж в паметта ти ще дойдат такива мисли, които се отнасят за тоя грях и чувствителната ти съвест тревожно се запитва: дали тия мисли не са опетнили вече и чистотата на душата ти? Бъди спокоен! Докато не си ги забелязал, не си отговорен за тях. Ние не сме виновни, че врабците хвърчат над нас, обаче виновни сме, ако ги оставим да свият гнездо върху главите ни. Само сега, в тоя миг да можеш да си силен и веднага - без да се бавиш нито една минута -изгони из главата си тия неканени гости.

Но какво да правиш? Старай се по какъвто и да е начин да си зает с друго, на мястото на лошите мисли почти незабелязано да ти дойдат други. Вземи някоя интересна книга, иди да играеш, върти, дялай, работи, учи, моли се, само и само по някакъв начин да си зает с друго, докато фантазията ти се изчисти. Но всичко това върши спокойно, не уплашено, не развълнувано! Ще видиш, че тия мисли са като нахални мухи. Не се тревожи от тях. С вълнение не можеш да разгониш мухите, защото после се връщат с още по-голяма наглост! Не влизай в непосредствена борба с тия мисли, които, ако се обърнеш към тях - дори и с цел за борба - все повече се засилват. Най-умното е да им обърнеш гръб, да ги оставиш. Но нали хлопат, бият, шумят на вратата на душата ти? Не им обръщай внимание. Кажу си: „Тук не можете да влезете!“ Изпъди ги още при първото им идване, защото ако заприказваш с тях, стават нахални. Не се плаши от тях, а спокойно продължавай пътя си. И кучетата лаят толкоз повече подир пътника, колкото повече той се занимава с тях. Но когато с хладнокръвие минава край тях, те свиват опашки и засрамено се връщат по местата си.

Това величествено презрение употреби и срещу лошите мисли.

Добре е ясно да знаеш всичко това, защото тъкмо младежи със слаба съвест нетактично изразходват много енергия и изгубват в душевната борба. Половото зреене в тебе е свята Божия воля и ако тогава те обхващат такива мисли, то те са естествена последица на развитието ти, т.е. не са грях, нито изпитание. А да не станат такива след това, просто не им обръщай внимание. Но уплашено не се противопоставяй (защото така по-лесно те завладяват), а със спокойствие ги прогони от себе си. „Ох, моя главо, какви луди мисли се въртят в тебе! Господи Иисусе, помогни ми!“ Не се тюхкай: "Ах, може би съм се съгласил с тия мисли?" И не унивай, ако видиш, че всичко е напразно, не ти върви, не можеш да ги изгониш из главата си! Честото изпитание не е знак на поквареност, а на душевна непокътнатост, защото неприятелят, отново напада оная крепост, която още не е превзета. Не трябва да се срамува войник, който е нападнат от неприятел, а само она, който се е предал преди нападението. Нека те крепи мисълта, ако без да искаш си се отдал на такива мисли, че всичко зависи само от волята ти.

Докато се бориш, няма грях! Грехът започва от там, където волята отказва да се бори. Не си отговорен за блудните си сънищата само ако не си ги предизвикал с лекомисленото си държание предния ден.

Ако иде насреща ти бясно куче, отбий се от пътя му! Не обръщай внимание на желанията и прехвърли мислите си върху друго нещо. Защо? Тъкмо по този начин ще предпазиш от оскверняване, от опетняване възвишената свята мисъл на Бога Творец.

ЛЕГИТИМИРАЙ СЕ!

На южния край на Африка живее малко племе бури. Дълго време не се знаеше нищо за тях, докато преди няколко десетки години с геройството си в англо-бурската война те си извоюваха всесветска известност. Тая война започна, когато англичаните искаха да завладеят ценните диамантни мини на бурите. Бурите и не знаели какви природни богатства имат. Един английски пътешественик учудено забелязал, че малките бурски деца си играят с диамантени зрънца из улиците. Когато малкият юначен народ разбрал за своето голямо богатство, се надигнал на смъртна борба против великата английска сила.

Такъв богат диамантен рудник - о, как такъв, хиляди пъти по-богат! - се крие в душата на всеки младеж, лошото е само, че много младежи не знаят това и лекомислено си играят в уличната прах с безкрайно ценното си богатство, с душата си. Колко много са ония, които опетняват някога така чистите си души! Колко много са ония, които лекомислено се излагат на опасности! Колко много изгубват своето скъпо богатство през време на игра!

В големите градове има така наречените „преходни къщи“, които скъсяват разстоянието между две улици. Такива къщи никога не могат да се опазят чисти. Много народ влиза-излиза и оставя много смет след себе си. Колко много младежи има, чиито души са същински преходни къщи! Мисли, желаниа, приказки, зрелища, влизат - излизат в душите им на свобода; Чудно ли е тогава, че много смет се натрупва в тях?

Умният младеж пази къщата си! Пред вратата поставя страж(внимателната воля) и от всеки иска преди влизането да се легитимира. Например както си върви по улицата се спира до витрина с картини и изведнъж вижда неморална, срамна картина. Стражът заприкава: Легитимирай се! Ти нямаш право да влизаш в моята къща и отминава...Така искай да се легитимира всяка твоя мисъл, приказка, книга, пиеса преди да влязат в твоя малък храм, в душата ти. Ако в това си така добросъвестен, тогава не се бой от нищо: ти си чист младеж-герой, ако и да би трябвало сто пъти на ден да бягаш от лоши мисли. Храбър е оня, който веднага избяга!

Едно е важно: *никога съзнателно, дори и за минута не търпи в главата си нечисти мисли!* Във всяка друга работа постигаш успех, когато по възможност повече мислиш за нея; тук пък условието за успеха е по възможност по-малко да мислиш за тия работи. Нали, когато се разхождаш из градината и на ръката ти падне грозна зелена гъсеница, не я разглеждаш много, а веднага я изтърсваш, защото ще те омърси! И ако на дрехите ти падне искра, веднага я угасваш, защото иначе може и да пламне. Също така изтърси и угаси лошите мисли из главата си!

Искам да те предупредя още за една работа, която напразно те тревожи, ако още не си слушал за нея. През 16-18 годишната възраст в телесното си развитие стигаш до периода, когато - обикновено по време на сън - организмът сам отделя от себе си известни сокове, което е придружено с чувствена възбуда. Не се смущавай! Това -само ако не се случва често (по няколко пъти на седмица) - не е болест, нито грях, а е знак, че организмът ти се развива, зрее. Нещо повече, дори и да се случва извънредно често, все пак и тогава не може винаги да се отдаде на болест, защото може да се случи и от нервна слабост, или ако предния ден много си се преуморил (при учене за изпит) или пък някакво душевно събитие те е възбудило и т.н. Това отделяне на сокове не зависи от тебе, така както не зависи от тебе пулсирането на сърцето и дишането; това значи, че всичко е напълно естествена работа. Дивната мисъл на Твореца е наредила така, че каквото има излишно в организма (сега още е излишно, защото това семе, което се изхвърля със соковете, в тая възраст би дало живот на неразвити и незрели деца), само да се отдели.

Но не е ли грях плътското възбуждане, насладата, която придружава това? Не е грях, защото не си я предизвикал ти, но пази се, лесно може да стане грях, ако съзнателно му се радваш или умишлено го желаш или ти по някакъв начин го предизвикаш. Ако в този момент се събудиш, моли се, веднага мисли за друго и остани спокоен докато не заспиш наново, така душата ти остава неопетнена.

През пубертетната възраст с тебе често ще се случва през деня без особени причини да се възбуждаш. Ако това става така, от себе си, ни най-малко не му обръщай внимание, защото и това върви заедно с развитието ти. Стреми се само да избягваш тесни дрехи, необмислени излишни движения, излишно докосване, катерене и пързаяне да не предизвикат изкуствено това възбуждане, защото умишленото полово възбуждане би било тежък грях.

Повтарям това, което казах: всичко зависи от волята, от съзнателното съгласие. У човека съществува и така наречената плътска воля, на която душевната ни воля не винаги може да заповядва. Например, разглеждаш една художествена изложба и съвсем случайно погледът ти попада на

безсрамна картина. Ако веднага отвърнеш погледа си от нея и не мислиш повече за нея-не си съгрешил.

ПРИЛЕПЧИВОСТТА НА РАЗВРАТА

Фантазията е полесражение, където винаги стават боеве за душевна чистота. Тя е събирателната леща, която възпламенява първия огън. Приказките и делата са вече потоци, чиито извори започват от тайните пещери на мислите. Който е господар в собствената си къща, в мислите си, той по-добре ще пази други да не опустошават цветната му градина. Не забравяй, че прилепчивостта на разврата се разпространява много по-бързо и от най-заразните болести. От разврата трябва да се предпазваме както от болестите, за които най-доброто лекарство е чистотата, хигиената. Бих искал да напиша в душата на всеки младеж предупредителните правила за морална чистота: „Сине мой, пази се от бацилите, които разпространява разврата! Има ги навсякъде! Прилепчивостта на разврата е много силна! Знаете ли в какъв греховен свят живеем? И колко е трудно да опазим душите си чисти! Днес, когато в кината показват толкова много съблазни. Когато в баровете с такива цинични работи веселят публиката. Когато на улицата ни заобикалят паднали жени и ни влекат към греха.

Но колкото и много паднали младежи да познаваш, вярвай ми, има дори и днес много младежи с чист живот, които също като теб се борят. Половият инстинкт днес се пробужда много по-рано в младежите. Многото театри, кина и др., заседналият живот и липсата на физическа работа, силните ястия и др. пробуждат половите инстинкти на градския ученик. Селският младеж, живеещ по-прост живот и изморен от физическа работа е по-малко застрашен от това. Изпитанията са много по-големи за младеж, който се занимава с умствена работа, отколкото за младеж занимаващ се с физическа работа.

КНИГИ

Пази също очите си ! Никога, под никакъв предлог не им позволявай да гледат такова нещо, което дори и в най-малка форма би опетнило чистотата на душата ти. Не забравяй сине мой, че в днешно време те обкръжават много неприятели. Бъди внимателен при избора на четиво! Не търпи сред книгите си такива, които се подиграват с морала и учат на свобода от моралните схващания. Такава „литература” не допринася за културата, а отваря гробници в които са погребани много родителски надежди и благородни идеали на младежки души. С прискърбие трябва да признаем, че по-голямата част от днешната „модерна” литература възхвалява покварената любов, заблудата в половия живот. Ако тази група от романисти и поети би имала право, тогава трябва да признаем, че човек не

трябва да се гордее с възвишените си мисли и стремежи, а само с плътските си инстинкти и полови желания, чрез което напълно се приравнява с животните!

И така, бъди буден и предпазлив към четивото си! Един младеж ми писа с прискърбие: „Най-напред в романите търсих чувствени наслади, а след това и в действителността.“ Не подражай на младежи, които четат всичко, каквото им попадне в ръцете! Голяма глупост е да губиш ценното си време с пагубна литература! Искам да ти кажа нещо за всички онези срамни романи, брошури, които другарите ти четат с разгуптяни сърца, с възбудени фантазии..Такива четива вредят на нервната система също както алкохола, никотина и кофеина. Някои младежи безразборно прочитат всички книги попаднали в ръцете им, дори да знаят, че не трябва, просто от любопитство. Но нека твоята чувствителна съвест винаги бъде най-добрата мярка на четивата ти! Когато вече си в по-горните класове между многото романи и научни книги необходимо е да прочетеш и няколко сериозни и възпитателни книги, които каляват волята и характера. Особено хубав навик би имал, ако след вечерната ти молитва, всеки ден прочиташ по няколко изречения от Евангелията и помислиш малко върху тях докато заспиш. Само опитай какво дълбоко въздействие ще окаже на душата ти!

КАРТИНИ

Бъди предпазлив и при гледането на картини, статуи или др. Заслужава да се види това, което подбужда благородни мисли у тебе, а когато дори и най-слабо накърнява душевната ти чистота отмести погледа си!

Древните или средновековните класически художници наистина често пъти изобразяват голи човешки тела, но те не възбуждат чувствеността, както днешните, а от тях се излъчва величието на духа, който дава господство на човека над плътта. Чувствеността в тях се задушава от особено сериозното изражение на лицето. Но може и тези картини да разбунтуват спокойствието на твоята нежна душа-тогава и тях не гледай! Истина е, че човешкото тяло Бог е сътворил и то действително е чудесно художествено творение. Но грешката не е в човешкото тяло, а в собствената ни душевна слабост. Истинското изкуство е само онази творба, която не смущава душата ни, защото за естетичната наслада непременно е необходимо спокойствие на душата.

Да, за нас човешкото тяло е свято, може да служи и за предмет на вниманието ни, но само като средство на душата, чрез което се проявява свойствения живот на душата. Срам за човека е, че езичниците римски и гръцки скулптори в това отношение са се държали много по-добросъвестно, отколкото днешните християнски художници и скулптори. Статуите на древните, дори и голи, излъчват въодушевление в сравнение с „актовете

творби” на днешните художници, възбуждачи на развратни мисли и желания. Не гледай нищо, което те възбужда към лоши мисли и желания над, които после не можеш да останеш господар!

ТЕАТЪР И КИНО

Също така трябва да те предупредя за опасностите от театъра и киното. Много рядко днес се играят световноизвестните класически драми, обаче всеки ден се играят „модерни” пиеси, богати с неморалност, семейни изневери, съблазни и блудства. Това се харесва на тълпата и носи поголеми приходи. Някога театърът беше средство на културата, днес обаче е средство за развлечение, където още по-силно се разпалва огъня на човешките страсти. И Сенека основавайки се на наблюденията си пише: „Няма нищо по-вредно за морала от седенето в театъра. Там под булото на развлеченията, греховете ни завладяват много по-лесно.”

С това не искам да кажа, че днешната ни художествена литература и драматургия не създават ценни творби. Лошото е, че при липса на безпристрастна критика, много сериозни литературни произведения се губят между безбройните книги и пиеси, които са без всякаква стойност. Не забравяй нито за момент, че поставянето на чистите човешки идеали в робските окови на чувствеността с каквито и да било художествени средства не е култура, не е изкуство, а е безправно насилие над моралното човешко издигане.

ТАНЦ И КАВАЛЕРСТВО

След театъра и киното нека да кажа няколко думи за танца. При известни условия танца може да бъде приятно развлечение за младежи с характер. През време на танц много лесно проличава мъжкия характер или отвратителното сладострастие. От всички движения, погледи, приказки може да се разбере какъв е всеки. Младежът с характер никога не забравя, че той е кавалер на едно момиче, а кавалерът защитава дамата си не само от нападенията на други, а най-вече от своята собствена инстинктивна природа. Внимавай не само за правилните стъпки на танца, но и относно разговора, който водиш с дамата. Държанието на младежите по време на танц е най-добрата проба за твърдостта на характера и за благородните им мисли. Няма по-голям герой, по-велик победител от онзи, който може да подчини долните си инстинктивни желания на по възвишената си умствена природа. Показвай винаги кавалерския си дух спрямо жените! Кавалер е оня, който във всяка жена, дори и в падналата нещастница, познае пола на майка си и сестра си и няма нечисти намерения спрямо нея. Уважавай всяка жена, така както уважаваш майка си и сестра си! Ще бъдеш предпазнен от много падения, ако понякога мислиш за оная невинна девойка, на която

според плана Божий някога ще дадеш обет за вечна вярност. Пази всичките си сили, вички планове, всички мисли за тази единствена велика любов, чрез която до гроб ще свържеш към себе си бъдещата си годеница!

Образът на бъдещата ти годеница, като ангел-пазител нека трепти пред тебе и да пази душевната ти чистота, от която някога ще цъфнат цветята на любовта и ще започне извора на семейния ти живот. *Истинският мъж се стреми да завладее само една жена-бъдещата си съпруга.*

ОБИЧАЙ ВЪНШНАТА ЧИСТОТА

Покрай досегашните предупреждения нека ти дам и няколко напълно практически съвета. Обичай и външната чистота. Мий се по няколко пъти на ден и се къпи винаги, когато имаш възможност (най-малко един път седмично). Всяка сутрин се измивай до пояса с хладка вода. Външната спретнатост раздвижва и душевната прилежност. Факт е, че душата някак си действа и на външността; младеж с разрошени коси, изцапани дрехи, немито лице и с нечисти нокти е повече склонен към лоши мисли, безсрамни разговори и дела с тъжни последствия. И обратно, чистата външност много често е знак и за душевна чистота - засилва стремежа ни към всичко, което е чисто и ни прави по-предпазливи към онова, което би опетнило душите ни.

УМРИ И ВЪЗКРЕСНИ!

Не искам да те приспивам, сине мой, а искрено ти казвам, че пълното привикване на волята да се подчинява на разума ни е твърде тежка работа. С удоволствие трябва да посегнеш към всяко средство, което би ти помогнало да постигнеш целта си. В това отношение един от най-силните ни помощници е себеотрицанието.

Себеотрицание! - Бррр...! - извикват много младежи, когато чуят тая дума. Що за тъмна средновековна епоха! Днес живеем в епохата на „капризен живот“, днес приказваме само за „подобрение на живота“, днес всеки иска да „изживее живота си, а не да го опрости, понижи, да го отрече!“

Но чакай малко! Що е себеотрицание? Средство, стремеж към силна воля, от която безусловно имаме голяма нужда, ако искаме да облагородим характера си. Себеотрицанието е подтискане на нередовните и безразборни плътски желания и наклонности. Значи - добре запомни това - себеотрицанието не е унижение на нравите ни, не е насилие срещу нашата природа, нито пък срещу способностите ни (защото без тях бихме били без стойност), а е против нередовните ни и прекалени желания.

Себеотрицанието ни дава самообладание; а пък изгубен е оня младеж, който по липса на самообладание попада във властта на страстите си. Себеотрицанието дава търпение, както към самите нас, така и към другите,

а без него пък не можеш да преуспееш в обществото. Себеотрицанието дава самопобеда, без която не могат да се създадат благородни и възвишени идеали, личности, характери, култура, цивилизация и напредък.

Ето, всичко това може да се постигне само с усилие, което наричаме себеотрицание, не е цел а средство, само придружаващо явление, само преходно състояние към победа, към радост, която по-после изпълва щастливо оформения младежки живот. И обратно, тъкмо тези, които приказват „за свободно задоволяване на инстинктите“, за „изживяване на живота“ и страхливо се превиват пред всички ненормални желания, тъкмо те губят усета си към истинските радости и стават подкопвачи на собствената си воля, на характера си, на здравето си, а също така и на човешката култура.

„Трябва да подобряваме живота“, добре, но подобриенето на живота не значи да отпуснем юздите на похотливите инстинкти, а да ги държим със силна ръка. Така както водата под силно налягане придобива грамадна сила и хидравличната преса повдига като леки перца големи тежести, така и себеотрицанието издига нагоре човека.

Това е смисълът и на известната Гьотева фраза: *Stirb und werde!* Умри и възкресни!

АНГЛИЙСКАТА БОЛЕСТ НА ДУШИТЕ

Виждал ли си бледолики деца, на които краката, шията или гръбнака са стегнати в жезла и така плачевно се мъкнат на кълбо? Хората гледат съчувствено след тях: „Бедните, страдат от английска болест!“

Ех, ако бихме имали лампион, като приказния Аладин, с който да можем да надзърнем в душите на хората, тогава на всяка стъпка бихме се провиквали: „Бедните души, страдат от английска болест!“

Каква е тая английска болест на душите?

Такива души, които са изнежени от хилядите удобства на културния живот и леността, която се крие, вродена в нашата природа; души, които се ужасяват от всяко усилие и тръпки по гърбовете им, когато слушат за работа, за задължение, за самообладание, за себеотрицание. Такива души могат да растат, умът им се развива добре, обаче волята им - от която имат нужда на всяка крачка в живота - остава слаба, безсилна, малокръвна, неспособна за нищо.

Бедните души страдат от английска болест! Сине мой, и ти ли искаш да останеш такъв?

Английската болест на тялото - слава Богу - е доста рядка между децата, но английската болест на душата - тъкмо по причина на отслабената воля - е вродена у всекиго и от нея трябва да се лекуваме!

Ти имаш четири-пет годишно братче? Само наблюдавай държанието му и ще видиш, че у него плътският живот господства над душевния. Ако твоята баничка на закуска е малко по-голяма от неговата, как плаче, как крещи! И не може да заповяда на себе си, да се противопостави на желанията си. Волята му е още „болна“ от английската болест.

Ето, виждаш! Наистина силна воля дреме във всички ни, но тя е една способност, която трябва да се развива съзнателно, непоколебимо, с всекидневни упражнения! Колкото по-рано започнеш, толкова по-добре.

ЗАТВЪРДИ ВОЛЯТА СИ!

В моралното полесражение най-лесно падат ония, които се оставят безпомощни против чувствените желания. Искам да обърна вниманието ти на следното условие. *Привикни тялото си към малко себеотрицание.* Понякога опитай да се лишиш от работи, които много ти харесват и не са забранени.

Опитай например можеш ли четвърт час да не пиеш вода, когато си се върнал много жаден от екскурзия? Когато след обедата има най-любимите ти сладкиши, остави от тях, а ако понякога той не ти е вкусен, яж от него без да се сърдиш. И когато на обяд се връщаш от училище, не приказвай веднага на майка си, че ще умреш от глад, ако още не е готово за ядене. Колкото и гладен да си, когато ти даде супата, не се нахвърля, като животно на нея, а и стомаха си привикни към ред. Ако нещо те съблазнява от витрината на сладкарницата, научи се да се противопоставяш. Ако при миенето на ръцете ти се изплъзне сапунът, не се сърди, а се смей и се наведи да го вземеш. Ако книгите паднат из под мишницата ти, не псувай, а весело се наведи да ги събереш. Ако не можеш да развържеш някакъв канап, не грабвай веднага ножа, а търпеливо опитай да развържеш възела.

А когато майското слънце грее чудно приятно, можеш ли спокойно да останеш при книгите да учиш, вместо да отидеш да играеш? И сутрин, когато е време за ставане, можеш ли веднага да скочиш от леглото във весело настроение, а не да се прозяваш и изтягаш, колкото и да те блазни топлият юрган и меката възглавница? Можеш ли да не гледаш във витрината, която обикновено съблазнява погледа ти? Да си особено любезен към оня твой съученик, който ти е така антипатичен? Можеш ли, ако получиш заповед, която да не е по волята ти-веднага да я изпълниш? А можеш ли, когато те обиждат, да не се обиждаш? И когато някой те ядосва, да не се ядосваш?

Казваш: това всичко е дребнавости! Да, дребнавости! Но знаеш ли, че всяка голяма работа се състои от по-малки и стоетажните небостъргачи на Ню Йорк не са ли изградени от дребни тухли? Тия всекидневни малки победи ще повдигнат у тебе самоувереност и тогава няма да отстъпваш така лесно

пред трудностите, с които ще се срещнеш в живота. *Вярвай, че който е спечелил най-тежката борба-самопобедата, той ще излиза победител във всички житейски борби. И най-малкото себеотрицание с което привикваш тялото да се подчинява на душата е неоценимо във време на изпитание. В тия дребнавости ще се убедим, че душата все пак е способна да властва над материята.*

Чисто запазената младост е величествен идеал, но само с постоянен напредък, с много усилия може да бъде постигнат този идеал.

РАДОСТТА НА ПОБЕДАТА

Бори се против всички твои навици и слабости! Ако успешно победиш наклоността си към мързела и свикнеш с лишенията, проявиш търпение, ще победиш в борбата с похотливостта на инстинктивната си природа. *Колкото повече тренираме тялото си, толкова по-силно става то и колкото повече каляваме волята си, толкова по-големи господари ставаме над нея.* Ако можем да ограничим любопитството, лакомството и мързела, то ще победим и в ограничаването на нахалните инстинкти. Това наистина става с борба, но и самата борба е придружена с радости. Опитай всички упражнения на волята! Ще те обхване сладка радост след първата победа над твоята упорита воля, над страстите и похотливата ти плът.

Радостта от победата ще те подкрепя и в по-нататъшната ти борба - когато трябва да се бориш и против вкоренени греховни навици -най-умното е, ако в началото само за късо време, да кажем за 4-5 дни си поставяш за цел: „толкова късо време мога да прекарам без грях!“ След пет дни виждаш, че си успял... „Боже мой!... Все пак у мене има малко силна воля! Следващата седмица пак трябва да победя!“ Ако и тук успееш, тогава вече двуседмична победа те чака и тя ще те ободри, въодушеви в по-сетнешните ти борби.

Колкото пъти победиш половите си инстинкти, толкова пъти волята ти става по-силна. Защото, който веднъж е вкусил от радостите на победата, той чувства подтика на голяма енергия към още по-големи победи и сигурно е, че ще бъде много по-щастлив от оня, който безсилно, подобно тръстика при слаб вятър, трепери пред плътския инстинкт.

Най-красивата награда за целесъобразната ти работа е, че силната ти воля, дори и безсъзнателно ще брани, като невидим щит скъпото ти съкровище, чистота на твоята душа.

НА ЗЕМЯТА, НО НЕ В ЗЕМЯТА

Зная, че някои от вас си мислят: Да живееш в тоя бурен свят, да ходиш на училище и да се срещаш с много другари (схващането на които е може би съвсем друго), да ходиш на театър, кино, да стоиш в уличния шум и в

кипящия живот на модерния голям град - и да не паднеш в тоя хаос - кой може да направи това?"

Виж, сине мой, аз не искам да те изпратя в усамотение, но очаквам от тебе да направиш всичко, каквото писах дотук. Не се оттегляй от света, защото там ще бъдеш само пред лицето на Бога, а по-добре остани тук между нас, тук, между много греховни пострройки, тук, в шумния гръм на бурния живот, тук бъди благоуханната роза на мъжки характер и християнски морал.

Виждаш ли розата? Корена ѝ стои в тиня, в студ, в тъмно и все пак цветът ѝ е чист и свеж като сутрешна роса. Стои в кал, но самата не е окаляна; расте из прах, но самата не е прашна. Също и ти ходи по земята, но душата ти да няма мириса на земя; топлият слънчев лъч на твоя морален идеал нека накара да цъфне из душата ти надземната роза на непоколебим характер.

... Беше зимен следобед. Всичко беше покрито със скреж. Наблюдавах едно врабче, което чуруликаше върху оградата на бунара. Вън духаше студен вятър и при студ - 10о С трепереше целия свят, а тая малка птица сякаш се подиграваше на студеното време. Сякаш чувах думите ѝ: „духай ти, ветре, и ти снеже вали; дори и целият свят да замръзне, аз си имам вътре един отделен свят, едно малко огнено сърце, което ми дава живот."

КОЙТО НЕ ЗНАЕ ДА ЛЪЖЕ

Непоколебимата искреност също така може да ти помогне в борбата. Няма и съмнение колко много изисква характерът да казваш само истината. И колко е накърнена честта на онзи, на когото не може да се вярва. Трябва да отбележа, че който никога не лъже, по-трудно пада в тинята на развратния живот. Пътят на чистата съвест и на истината винаги е чист, отворен, светъл, а хитростта, прикритостта и лъжата служат за да се извинят и прикрият срамните дела. Който лъже, той осквернява себе си, характера си, душата си и не се страхува да унижи дори тялото си с развратни дела. Привикни никога да не казваш дори и най-малката лъжа и на твоята дума да може да се вярва, както на св. Писание. Стани младеж, който не знае да лъже и който не може да падне морално, защото би се пазил от всяка мисъл и дело по причина на които би трябвало да излъже.

КАЛЯВАЙ ТЯЛОТО СИ

Калявай и тялото си! Правилното поддържане на тялото може да помогне на душата ти. И обратно; колко често занемаряването на плътската чистота е причина и за морално падение (напр. нечиста плът, много меко и топло легло, силно хранене, отслабнали нерви). Обичай всички видове спорт, които не са опасни за здравето ти. Не седи продължително, защото това пречи на кръвообращението. Имай за девиз: всеки ден да измориш тялото

си! Лягай винаги изморен в леглото, за да заспиш колкото може по-бързо. Началото на много грехове започва тъкмо от будното оставане в леглото. Упражнявай някакъв спорт не само за развиване на мускулите, а още по-малко, за да станеш атлет, не и за победа над други, а с убеждението, че добре развитото тяло е много по-удобно средство за подкрепяне на душата към величествени стремежи, отколкото болнаво, слабо тяло и че който редовно се занимава с всекидневните си задължения има много по-малки неприятности с ненормалните желания. Жизнеспособно, привикнало към лишенията, калено младежко тяло се обръща в твърде полезно естествено средство против греха на изнежването. И при спорта по-важно от това да станеш шампион е това да засилиш тялото си толкова, че всяка негова частица да се подчинява на волята ти!"

Също така не се изнежвай и с дрехите. Каленото младежко тяло топли повече дори и от най-топлите шуби, но който прахосва младите си сили в разврат, нека не се чуди, че нервите му, кожата му, кръвоносните му съдове не работят както трябва и дори и в най-топлата дреха трепери от студ.

... Учудвам се на древните хора, какви чудесни дела са могли да вършат. Но откъде са имали мускули за това? Не са прахосвали в грях младите си сили! Знаеш ли от какъв младеж може да стане велик човек? И днес, от никой друг, освен от този, който - според рецептата на Хораций - търпи, прави, поти се, работи и се въздържа от разврат и вино.

Multa fluit fecitque puer, sudavit et alsit,

Abstinuit Venere et vino...

„Дай си меча!" - заповядали на победения Скендербег. „Меча си давам - отговорил той - но не в меча, а в ръката е тайната на моята сила, не и в ръката, а в кръвта ми!" В чистата, здрава кръв, още незаразена от разврата.

ПОНАСЯНЕ НА БОЛКИТЕ

Научи се великодушно да понасяш телесните и душевните болки и скъпби. Не бъди тъжен, ако си болен или не си успял в нещо, ако си претърпял някаква неправда, ако сате пренебрегнали или незаслужено обидили. Още езичникът Епиктет, че пътя към добродетелта са себеотрицанието и страданието. *Търпи и се въздържай.* — «лат. *Sustine et abstine*». Стреме се активно, с делова енергия да се намесиш във всички с живота си. Ако те постигне нещастие, ако са те пренебрегнали, ако са те обидили не се огорчавай, а се стреми да извлечеш някаква полза от това. Използвай скръбта за възпитание на душата си. Когато тежкия чук удря по нагорещеното желязо, тогава се оформя стоманата, и когато бруталните удари на живота се сипят върху тебе, не се измъчвай, а дигни високо челото си и използвай тези удари, за да оформиш своя характер. С каквато и работа да се захванеш, свърши толкова добре, колкото е по силите ти. Научи се

най-вече през капризната пуберитетна възраст да отстъпваш. Пази се, да не поставиш на трона у себе си плътската природа, която е призвана за подчинение вместо призованата за господство душа.

ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

Добре правиш, ако - доколкото зависи от теб - и храненето си разпределиш по-рационално. Изнеженото тяло се възбужда от преяждане и обратно, при умно и умерено хранене плътските желания по-слабо се пробуждат в тебе. Лютивата храна възбужда нервите, а пък възбудените нерви не се подчиняват така лесно. Не яж храни, които съдържат много белтъци и месо, а най-вече не ги употребявай вечер. По-добре е тогава да ядеш зелени варива, плодове, понякога и сладкиши. Особено при вечерята бъди строго умерен. „Който е умерен в яденето, той е добър лекар за себе си“, „medicuscibi, medicus sibi“. Не лягай с пълен стомах непосредствено след вечеря, а един-два часа по-късно. Прекъсни и по-тежките си занятия около един час преди лягане.

Не употребявай често спиртни питиета! Най-голяма част от развратните постъпки се причиняват от възбуждането с алкохол. Още римляните са знаели добре, че там където Бакхус, бог на виното, разпалва огъня, там се крие и Венера, богиня на разпътството. И колко много са младежите, които с години геройски са запазвали чистотата на душата си, а тъкмо тогава я изгубват, когато разпалените от виното страсти нападат отслабналата воля. Много младежи най-напред от пиене изгубват трезвостта си, а след това, още същата нощ и душевната си чистота.

Прочети само долния цитат, който взимам от книгата на един немски лекар: „ През първия ми университетски семестър във Фрайбург, бях на един патриотичен гуляй. Късно през нощта, хванати под ръка, си отивахме у дома с един приятел правист, също от първи семестър.

Мислите ми все още се въртяха около това първо университетско тържество, но забелязах, че у приятеля ми започва да се проявява действието на алкохола. Със забъркан и циничен от пиенето глас, той започна да приказва за жени и когато пристигнахме вече в квартирата, изведнъж със силен и малко смутен глас каза: „ Ела, да отидем в публичния дом "...

Исках да го разубедя. ..Но не ме послуша... Разделихме се.

И само след десет години ми каза какво се случило през тая нощ. Намерих го в Берлин. След свършване на правото станал юрисконсулт в една голяма банка, оженил се и имаше едно болно нещастно дете. А и той, също така беше душевно и телесно болен. Душата му постоянно се измъчваше от упрека: че като болен се оженил и направил нещастна една млада жизнеспособна жена и е дал живот на дете, което още от първия момент

носи наказанието за някогашните грехове на бащата. От няколко години вече и очите му са болни, напоследък пък го измъчват и страшни главоболия. Бедният, горчиво си призна, че никога през живота си не е развратничил, освен през оная единствена проклета нощ. Дълги години не е чувствал никаква болест и дори мислил, че не е болен, оженил се и ето сега избива в него и напразно останали всякакви опити за лекуване!"

Никога не забравяй, че прекалените грижи и обилното хранене засилват животинските инстинкти. От голямо угаждаме животното у човека става опасно.

Вечер не лягай, докато не си изморен, а сутрин, когато си отпочинал не оставяй в леглото. Леглото ти по-добре да бъде твърдо, отколкото меко, по-добре студено, отколкото топло. Дълбокият сън през нощта, сутрин преминава в дремене, и тогава идват сънищата, а волята е като разтопено масло. Който пък се излежава буден в леглото, той лежи на възглавницата на дявола. Когато се пробудиш веднага ставай от леглото! Изпълнявай това правило и през ваканцията, когато нямаш особени задължения. Ако е възможно прави гимнастика всяка сутрин на отворен прозорец и се мий със студена вода, всичко това каваля нервите ти.

НИКОГА НЕ БЪДИ БЕЗ РАБОТА

„Не напразно леността наричат възглавница на дявола. И аз не успявам достатъчно да те предупредя какво никога не бъди без работа.

Безделието и мързелът са знаците на смъртта в природата и помощници на падението в духовния живот. Докато младежа със сериозна работа разбива скалите, които стоят на пътя му в живота, докато с добросъвестна работа сам прави коритото на бъдещия си живот, дотогава и духовният му живот по-лесно може да остане чист. Но опасността на падението е близо, където вместо сериозна работа младата жизнена енергия безделно се губи в езерото на скуката и леността. „Wer raster., roster", който е ленив, ще го изяде ръждата. Не напразно латинският поет Овидий казва: „Venus otia amat", безделието е храна на разврата.

Когато те нападне много разпалено изпитание и се страхуваш, че не можеш да устоиш на греха, можеш да си помогнеш, като не останеш самичък. Ставай веднага, напусни стаята си и отивай между хора, при родителите, при братята ти.

Колко много младежи познават душевното падение през ваканцията, когато „не правят нищо". Чрез неправенето на нищо, се научават да правят лошо; Св. Писание казва: „Безделието учи на всичко лошо".

Защото който има много свободно време, винаги намира предлог за грях. Особено опасно е безделието през следобедната почивка защото

получената от обяда сила лесно води към грях. Не случайно унието и леността са обявени за грях в Светото писание.

Воденичният камък или мели добре пшеница, или ако няма пшеница, сам себе си свила, също и човешката душа сама се разваля, ако не е заета с работа. Не напразно народната поговорка казва: „Дяволът се грижи да даде работа на тия, които нямат никаква работа” „Работата е солта на живота, която го предпазва от разваляне” /Томпа/.

ОБИЧАЙ ПРИРОДАТА

Всеки човек може да намери неизчерпаем извор на радости в красотата на природата. Обичаш ли да дишаш чист въздух сред гората? Обичаш ли да слушаш шума на насекомите край брега на реката? Обичаш ли легнал върху зелената морава да се любуваш на слънчевите лъчи? Обичаш ли унесено да слушаш край храстите песента на чучулигата или славея? Обичаш ли да люлееш душата си на тихия ромон на потока? Обичаш ли природата?

Ученическият живот и без това е винаги ограничен в стаята. Постоянно затвореният живот пък разслабва и духът ти. Значи винаги, когато ти се отдаде случай , бягай въвн на открито, в гората, в планината!

Смешно е, когато един възрастен се държи като дете, но още по-смешно е, когато един младеж с въображаема зрялост подражава на възрастните. За мен са хиляди пъти по-симпатични ония младежи, които с разпалените си игри и весели песни нарушават покоя на горите, отколкото ония, които безцелно кръстосват улиците или тъжни и омърлушени си стоят къщи край прозореца. Излизай по възможност по-често сред природата! Заслушай се в шуртенето на потока, в шума на извора, бъди здрав и жизнерадостен, изпълнен със сили, чистосърдечен и весел младеж.

ПРИ ИЗВОРА НА ЖИВОТА

Има още едно неоченимо средство в борбата с греха през младите ти години: Изповедта и Причастието. Тук не искам да се спирам по-обширно върху това мощно и необоримо средство. Бих искал само и ти да мислиш за изповедта така както е достойно за един съзнателен младеж. Малкото дете се страхува от миенето; душевно малките пък от душевно пречистване. Още неразвитите умствено се ужасяват от него; но за тебе вече приемам, че знаеш да оцениш възпитателната сила на изповедта, която чертае дълбоки пътища. Не само да я цениш, но и да използваш непринудено. Отровеното тяло не може да се успокои, докато не изхвърли отровата от себе си. Така загива и душата, която търпи в себе си отровните материали, греха. Значи, колкото по-разгорещена е борбата ти, толкова по-често отивай да се изповядаш и по възможност при един и същи изповедник.

Изповядвай се искрено и със силна воля за разкаяние. От момента, когато изкажеш борбите си пред духовния ти отец, вече си направил и една голяма стъпка по пътя на разкаянието, защото си принудил бунтуващата се природа там, където по-рано не е искала да отива. Там намираш една бащинска ръка, която изважда тръна. Там намираш балсам, който е лек за раните ти. Там намираш един отец-укротител, който с голяма радост прегръща тебе, за когото е мислил, че вече е изгубен. Грешките са човешка работа, но да признаем грешките си със стремеж към поправяне е вече мъжественост, която ни подхожда. Какви ценни извори на енергия извира в тебе, когато разкриеше измъчената си душа! Когато разкрие и най-тайните прояви на страстите си, опустошенията на греха, бушуващия вихър на изпитанията и отворените си душевни рани пред изповедника, който не само с Христова смиреност и с любов, не само със съчувствие, милост и с опитност, посяга към раните ти, но и с по-висша божествена целебна сила!

„Ето, отец, това са грешките ми, толкова пъти паднах, това или онова опитах; какво да правя, за да бъда по-силен? Какво да правя, защото аз искам да се освободя!“ И тогава ще чуеш наставленията на един опитен духовен водач, ще се изправиш с щастливо усмихнато лице и ще си отдъхнеш, защото голяма тежест пада от душата ти: но слава Богу, от днес мога да започна нов живот! И никога вече няма да падна в старите си грехове! Никога!

Кой човек би могъл да знае какъв голям брой са ония, които чрез изповедта и своето причастие са изтръгнати от срамно робство?

Много бих искал сине мой, да запомниш следния ми съвет: *Младеж, който в младите си години започне, а по-късно като възрастен продължава, поне веднъж в месеца доброволно да се изповядва, за неговата душа аз не се страхувам!* Може да не успява в живота, може да падне, но отново се изправя, не остава потънал в греха.

Прочети какво писмо получих от един студент:

„Благоговейни Отче!

Едвам мога да захвана да пиша, защото трябва да Ви открива такава работа, която пред други и в съня се мъча да прикривам! Който би искал да ме познае, най-напред би трябвало да може да надзърне в душата ми и би се ужасил.

Преди три години в ръцете ми попадна „Чиста младеж“. Тогава бях в VII клас. Но какво бях? Един душевен парцал. С най-чисти мисли във фантазията и с проклетата тежест на самозараза в душата. Но какво приказвам? Все още съм в заразата, но слава на Бога, вече с надежди. Спомням си, при четенето на книгата ви и след това как ме болеше душата, съвестта ми само ме упрекуваше и аз се чувствах така нищожен,

какъвто може да се чувства само един такъв грешник при пробуждането. Но как попаднах тук?

Родителите ми са прости селяни. На 12-годишна възраст се записах в гимназията. Поради бедността ми попаднах на недобро място и без всякакъв контрол. Но мисля, че и без това човек не може да не се среща с такива нещастници, които са потънали в грехове и които биха искали да подмамат и други. Това представляваше опасност и за мене. Ти, нещастно момче, което за пръв път ми приказва по тия работи; ако не бях християнин, бих те проклет!

Падението ми стана през първата лятна ваканция. Най-напред ми се видя интересно и дори не мислех, че е грях! И нещастие то ми беше, че няха никой, който, гледайки преди това веселото, чисто с блестящ поглед момче, как стана омърлушено, с мътен поглед и тайнствено; който би погледнал в очите ми и би ми обяснил, би ме предупредил за опасността.

За мене такъв нямаше, защото между простите хора малцина са ония, които биха имали такава интелигентност, а преди всичко и време във всекидневната борба за изкарване на насъщния, за да забелязват и да се интересуват от подобни работи. Също и аз, както мнозина, се подхлъзнах надолу по наклона. В трети клас бележките ми за последен път бяха добри. В края на I срок в четвърти клас имах вече три тройки! На края на годината една тройка. През тази година уроците си учех изключително през междучасията в училището. И то какво учене! Между това страдах от тайния грях, който ми стана навик. Сега се учудвам колко издръжлив е един млад организъм! Когато помисля само колко енергия прахосах. Грехът ми беше винаги на дневен ред. Ужас! Колко безгранична е милостта Божия, това наистина само аз мога да зная. Как организма ми не се разруши напълно! Истина е, че тая скъпа енергия се изразходваше само за това. Станах мързелив в най-тесния смисъл на думата. Няха вече воля. По-късно разбрах, че съм грешил. Понякога, след някое душевно събитие, решавах: никога вече! Но когато настъпваше нощта, усамотението, полусънното състояние, всичката ми воля се разнасяше като мъгла, тогава ме обхващаше горчивина и стигах до положение да се примиря; но непобедимото ми религиозно чувство, с което съм напоен от дома, винаги ме спасяваше макар и временно, от униние. Но коя беше причината за всичко това?... Дълго време не знаех и искрено мога да каже: ваше благоговейство, една малка част от наказанието вече изтърпях. О, какво ли не би хдал, с кървава пот бих заплатил, ако бих могъл да си възвърна чистата душа! Сърцето ме боли, когато видя чистосърдечния си приятел, който не е паднал в тинята и с бодлив бич бих искал да бия моето грешно тяло, което стана гнездо на грозния грях. Сега вече мога да разбера средновековните монаси, които се самоизмъчваха. И

ако не бяха родителите ми, за които съм единствена надежда, без да му мисля много, бих отишъл в най-строгия манастир, за да се отплатя с воля за големия грях.

С надежда съм, че Божията милост ще ме изведе из заразата. Толкова по-добре, защото честото свято изповядване ми помага в стремежа. Не мога достатъчно да отдавам слава на Бога, че съм се родил християнин и ми е дал родители такива благочестиви християни, защото религиозното възпитание, което съм получил у дома, ме предпази да не падна по-дълбоко в заразата.

И най-после, с голяма благодарност трябва да мисля и за Ваше благоговейство, на когото дължа и най-голяма признателност, защото прочитането на „Чиста младеж“ беше точката, след като направих най-първите сериозни стъпки към поправяне и от тогава макар и бавно, но постоянно се движа напред. Извинете ме, че така дълго ви занимавам със себе си, но когато така добре става на човека, ако искрено разкрие душата си пред някого. Моля Ви, поминавайте ме в молитвите си, когато се молите на Господа Исуса за тия, които са паднали и жадуват за лилията на чистия живот.“

Ваш последовател: Един студент

Ах, сине мой, ако би могъл да видиш, когато получа такова писмо, с каква потресна душа падам на колене пред Исуса Христа и как моля великата Му милост, за тебе! „Господи, прегърни към Себе си борещата се душа!... Господи, дай му лъчезарен дух, щастлива, чиста мъжественост!“

С МЕН Е ГОСПОД

... Св. Терезия искала да строи манастир, но имала само три стотинки. И казала така: „три стотинки и Терезия - малко. Но три стотинки, Терезия и добрия Бог - това е много.“ И манастирът е бил изграден!

Искаш ли да изградиш в душата си най-красивия храм Божи? Може би много пъти си опитвал, но не си успял? Само ти не си достатъчно. Но твоята добра воля и милостта на Бога - ето, така ще успееш! Не напразно една стара поговорка казва: „Deo favente navigas vimine“ - ако Бог духа платната, и с кошница ще преплуваш океана. Значи, колкото може по-често, приемай в себе си „хляба на ангелите“, „хляба на силните“, Господа Исуса Христа в причастието. По възможност по-често приемай в твоето параходче Господа и какъвто вихър да бушува в тебе, моли Го сърдечно, както са Го молили апостолите в люлеещия се сред вълните кораб по бурното море: „Domine salva nos, perimus! - „Господи, спаси ни, загиваме!“ (Матей 8:25).

Дълбокото религиозно убеждение е най-силната подкрепа в борбата, която водим за духовната ни чистота. Пред всекиго се поставя въпроса: „Защо не

ми е позволено да правя това, което природата толкова пъти и така разпалено иска от мене?" На тоя въпрос утешителен отговор може да даде само този, който чувства, че оттатък природата стои свръхестественият ред, който е най-величествената задача на човешкия живот.

Моцарт на 25-годишна възраст пише:

„Природният инстинкт и в мене работи тъкмо така, както и в другите и може би по-силно, отколкото в простия прах. Но аз все още не съм способен да взема за пример живота на безброй мои връстници. Защото, от една страна, съм много по-религиозен, имам много по-голяма чест и много по-обичам ближния си, отколкото да измамя едно невинно творение. От друга страна, много повече обичам собственото си здраве, отколкото да го излагам на несигурност. Това, че досега в живота ми не е имало нито една слаба минута, мога да потвърдя с клетва.“

Така, както от центъра на кръга във всички въображаеми посоки води път към повърхността, тъкмо така постави всички прояви на живота си да бъдат отправени към центъра на света, към Бога. Стреми се да свържеш по възможност по-интимно и по-доверено приятелство с Иисуса. Във всичко се обръщай към Него с искрена, жива, импулсивна любов. Личността на Иисуса Христа не е някакъв исторически образ, а е твой Спасител, Който и днес и навеки излъчва животворна сила, обича душата ти и ти помага. Значи, Той не трябва да бъде пред тебе спомен, блед образ, а голяма животворна Действителност, с Когото най-напред се съветваш за плановете си, към Когото можеш да отправиш всичките си надежди, за Когото знаеш, че заедно с тебе се радва на всяка твоя победа и пак с тебе скърби за паденията ти.

През тия години всеки младеж копнее по някакво идеално приятелство; от това започва и първата любов. Ако е позволено да се изразя така, значи, бъди влюбен в Иисуса Христа, освен когато напразно ще търсиш на света по-благороден идеал, по-величествен приятел и по-енергичен помощник. *Привикни с мисълта, че Иисус всякога и навсякъде е с тебе. Придружава те навсякъде от ранна сутрин до късна вечер; на улицата, в игра, в училището, в киното. Там е и при учението ти, там е и когато си сам, там е и в развлеченията ти. И когато вечер си легнеш, там седи на кревата и гледа те с любящия Си поглед и те хвали: Сине мой, днес добре се бори!*

Научи се въодушевено да се молиш. Кажи, сине мой, привикнал ли си да се молиш? Редовно! Всяка сутрин и вечер и добре да се молиш? С огнена любов, със свежа душа, с удоволствие и предано! Когато не поливаш цветето - изсъхва. Цветята на моралния ти живот също така ще изсъхнат, ако не ги поливаш редовно от кристално-бистрия поток на молитвата. В такава молитва чувстваш близо до себе си вечната действителност, в такава

молитва коленичиш пред трона на Всемогъщия, където се успокоява всяка буря, където се успокоява разбунтувалата се душа и борбата става по-лека или поне по-уверена.

Сине мой, кажи, можеш ли ти така да се молиш? Никога не си ли знаел? Научи се! Отдавна ли си оставил? Започни пак. Но не утре! Още днес! Тая вечер. И след това винаги.

Един младеж искал да постъпи в един строг монашески орден. Но преди да го приемат, подложили го на изпитание да видят дали има призвание за монах. Завели го в черквата, където трябвало да се отдаде по цели нощи на бдение. Показали му обедната, където повече ще гладува, отколкото ще яде. Опитал твърдото легло, където повече ще се измъчва в безсъние, отколкото в почивка да прекарва нощите си. След всичко това го запитали: „Но сега как мислиш, имаш ли желание да постъпиш в ордена? Можеш ли да издържиш всичко това? Младежът само запитал: „Ще има ли разпятие в килията ми?“ -ще има! - Тогава вярвам, че ще издържа - отговорил и постъпил в ордена.

Едва ли е възможно, без помощта на религията, да прекараш младите си години в чистота. Старозаветният мъдър цар Соломон признава вече за себе си така: „Аз бях даровито дете и получил бях добра душа. Като разбрах, че иначе не мога да я овладея, освен ако Бог ме дари - и че беше работа на разума да се познае, чий е тоя дар - аз се обърнах към Господа и Нему се молих и думам от все сърце". (Прем. 8. 19, 21).

Много правдиво казва и Св. Августин, че в душите ни господарува или Бог, или пък чувствеността: „Regnat cernalis cupiditas, ubi pop est Dei caritas."

Не може да се живее чист живот по друг начин, освен чрез нашия Господ Иисуса Христа. Бъди красива птица на вечната Чистота, бъди човек на молитвите, винаги носи у себе си Христа и ще бъдеш радостен.

„И СЛЕД ТОВА?...”

И ако всичко дотук не би могло да ти даде сили да скъсаш с греха завинаги, прочети поне долната историйка, после затвори книгата и помисли малко върху нея.

Един ден при Св. Филип се втурнал запъхтяно един младеж.

- Но какво е това, на що се радваш така? - запитал светецът.

- Как да не се радвам? - Сега приказвах с татко и той ми разреши да стана адвокат!

- Значи ще станеш адвокат. И какво ще станеш след това?

- След това ще спечеля много пари!

- Добре, ще спечелиш много пари. И след това?

След това? - отговорил младежът. - Като имам много пари ще имам всичко, каквото е необходимо, за да живея на стари години в разкош.

- И след това? - запитал светецът. Тук младежът се замислил.
- След това! - отговорил бавно - след това... трябва да умра.
- И след това? - запитал за последен път светеца. - Какво ще стане с тебе след смъртта ти?

И след това Франциск Спазара (така се казвал младежът) живял благочестив живот до смъртта си, защото никога не могъл да забрави, че някога трябва да отговаря за целия си живот пред Бога.

Мили синко! Ако нищо друго не може да те изтръгне из греха, който ти е станал може би навик, мисли върху тоя извънредно сериозен въпрос: и след това? Какво ще стане с тебе след това? Тогава, когато се явиш да даваш сметка пред Всемогъщия, Който те вижда навсякъде! „Във всичките си работи помни за твоя край и во веки не ще съгрешиш" - пише Св. Писание (И. Сир. 7, 39). На един стар надгробен надпис стои написано следното: „Ut moriens viveret, vixit ut moriturus”-за да получиш живот след смъртта, живей като този, който знае, че ще умре!” Каква дълбока мъдрост в няколко думи! Не забравяй, че някога Бог ще иска да му даваш отчет не само за делата ти, но дори и за най-малката ти дума, за най-скритата ти мисъл. Тоя Бог, Който те е виждал както никой друг, слушал е тайните ти приказки, разбрал е мислите ти. Сине мой, искаш ли с нечиста душа да застанеш пред лицето Му. Нали не? Нали искаш да останеш младеж с чиста душа!

VII глава

Весела душа - огнен поглед

Чистата съвест е небесно чувство.

*Без нея царският трон е пустота,
а с нея дори и подсъдимата
скамейка не е страшна.*

Граф Ицван Сейчени

От рая Бог ни е оставил три спомена: светлината на звездите, красотата на цветята и блясъка в очите на душевно чистия младеж. Между тях най-красив е третият. *Защото душевно чистият младеж е герой!* Истински герой, който води борба по-твърда и от вихъра на сраженията, но лаврите му не са обагрени от червената кръв на противника, а са позлатени от светлите лъчи на победителя-човешки дух. Тия светли лъчи са отражение на спокойната съвест. От тясната връзка, която стои между душата и тялото, свежестта на душата се отразява върху тялото и погледа ни: веселата душа разпалва огнения поглед.

НАЙ-ГОЛЯМАТА ПОБЕДА

Най-голямата победа е да знаем, да владеем себе си. Още и езичниците са се отнасяли с най-голяма признателност и уважение към ония, които са могли да заповядат с твърда воля дори и на най-силните си инстинкти, на половите си влечения. И откакто съществуват писмени паметници, навсякъде у древните народи виждаме уважение на чистия живот. Цицерон въодушевено пише: „Nihil est virtute amabilius”, Няма нищо по-достойно за обич от добродетелта. В Рим са изградили храм на Pudicitia, богиня на чистотата, а книгата на Tibullus гордо известява: „Casta placent superis” - Душевната чистота е мила на боговете. Пред римската девственица Веста - в знак на голяма почит -са ходили ликтори, като пред консулите. И ако нейната кола случайно се срещнела с някой човек, осъден на смърт, то той бил помилван. Както девствената Веста в Рим, също така друидите в Галия, жреците на Нил в Египет, само по причина на самовъздържания им живот са били обкръжавани с такава дълбока почит. И старозаветният мъдър цар учудено се провиква: „Три неща са непостижими за мене, дори четири, които не разбирам: път на орел по небето, път на змия по скала, път на кораб посред море и път на мъж към девица. (Пр. Сол. 30:18, 19).

Също и днес, дори и пропаднал в разврата човек, без да иска, чувства някакво уважение и почит към победителите, създатели на чист морален живот. Големият немски поет Шилер пише:

Dem holden Zauber nie entweihter Junhend, Dem Talisman der Unschuld und der Tugend, Den will ich sehn. der diedem trotzen kann.

„Искам да видя този, който може да устои на прекрасния чар на младостта, която никога не е профанирала талисмана на невинността и на добродетелта.”

Дори и отрицателят на моралните ценности не може да се освободи от онова действие на морално превъзходство, което излъчва от себе си чистият по душа младеж. Защото няма по-голямо съкровище на земята от морално съвършения мъжки характер. Най-скъпата ценност на короната на човечеството е душевно чистия младеж, който е успял да победи сам себе си. Такъв младеж е най-здравия стълб на обществото. Такъв младеж е гаранция за едно по-красиво бъдеще на човечеството.

О, КОЛКО Е КРАСИВО ЧИСТОТО ПОКОЛЕНИЕ

Много се приказва в днешно време за красотата на човешкото тяло. Наистина, човекът е корона на творчеството, но не толкова с телесната си красота, колкото с духовната си мощ. Във всеки един човекхсе издига олтар, където Вечния Бог е приготвил убежище за Себе си! Една стара поговорка казва, че очите са огледало на душата. Душевната чистота се отразява в човешките очи! „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога”.(Мат.5,8). Какво умиление обхваща душите при наблюдаване на

девствените природни красоти, много по-силно е то обаче при вида на един младеж с девствена душа. Прекланяме се с благоговение, защото това е свято място, тиха, недокосната хармония между душата и тялото и между душата и Бога!

Непокътната запазената, победената и преведената в друго направление полова сила става грамаден източник на мъжествена творческа работа, на духовно творчество. Кипяща пролет възпява в него чара, надеждите и стремежите на един млад живот, докато бедните и пропаднали негови другари са прахосали мъжките си сили в неморален живот, сега разкъсани, в душевни дрипи, в отчаяно безразличие, живеят рано осакатения си живот. Половото злоупотребяване разрушава, а самовъздържанието дава ведрина и жизнена енергия на духа и на организма. Такъв младеж спазва голямата заповед на бога: "Обичай твоя Господ Бог с цялото си сърце и душа и с всичките си сили!"

С див рев бучи планинската река между скалите. Ако бихме я оставили свободна, би направила страшни опустошения. Обаче човешкият ум я ограничава със здрави бентове, вкарва я между твърдите стени на стоманени тръби, извежда я в турбини и ето-иначе рушителната примитивна сила се превръща в електрическа енергия, в енергия, която движи машини. Такава дива, естествена енергия в младежа е половата сила. Ако я отпуснеш свободно, преобръща в страшни развалини, тялото и душата ти. Обаче ако я вкараш между твърдите стени на самовъздържанието до времето, когато ще можеш да я използваш според плана на Бога в светостта на брака, тази иначе разрушителна полова сила се превръща в източник на щастлив семеен живот. Душевната чистота дава победоносна сила на волята против всички низости, затова тя е основа на твърд характер. Чистотата създава истински мъже. Който е победил себе си, него никой не може да го победи. Не случайно мъчениците - герои на първото християнство, са живели девствен живот и затова са получили чудесното обозначение: *Virgo ei martyr*.

В Люцерн се издига един прекрасен паметник (творение на Thorwaldsen) в памет на ония седемстотин швейцарци, които паднали бранейки френския крал Людвиг XVI: един умиращ лъв с дясната си лапа пази герба на Бурбоните и под него надпис: *Helvetiorum fidei et virtuti* - „за верността и храбростта на швейцарците“.

Мили сине! И в твоята душа благоухае лилията на чистотата, която ако пазиш, няма Thorwaldsen да ти издига паметник, а наградата за това ще бъде хармоничен, щастлив живот.

Дивен разцвет на един млад живот, изпълнен с надежди! Издигащи се към небесните висини надежди, желаниа и чувства на една човешка душа, родена за вечност! О, колко е красиво чистото поколение! Св. Писание

казва: „И няма достойна мярка за въздържаната душа (И. Сир. 26:19). „Душевната читота е източник на всичко красиво! (Граф И. Сейчени)

НЯМА ДА БЪДЕМ ВЕЧЕ РОБИ

Свободата много импонира на младежа! Така и трябва да бъде! Но има ли по-свободен човек от оня, който може да създаде ред в светилището на собствената си душа и да я запази чиста от долни настроения? И има ли на света по-достоеен за съжаление от оня, който е окован в тежките вериги на разврата и греха на слепите инстинкти? Не е свободен човек оня, който прави каквото си иска, а тоя, който знае да иска това, което трябва да направи. Който знае да заповядва на себе си, след това знае и как да се подчинява на тази заповед.

Да живееш развратно - това ли е свобода? Знаеш ли тогава кои създания са най-свободни? Едно стадо свине в средата на тинята. Такава свобода заслужено е осъдена от твърдите думи на Logau:

Wenn dieses Freiheit ist: frei tun nach aller Lust,
So sind ein freies Volk die Sau in ihren Wust.

„Ако това е свобода: да действаш свободно според желанията си, тогава един свободен народ е една свиня в нейната мърсотия.“

Истинска свобода може да разбере и да оцени само младеж, който живее чист живот, защото истинската свобода се крие в свободата на душата.

Мили сине, ако би могъл да пазиш така чиста душата си! Ако ти бе оставал винаги победител в това сражение за душевна свобода!

Пази тази книга и за по-късни години. Когато станеш студент или постъпиш на служба, носи я със себе си и щом те нападнат изпитания, прочитай по нещо от нея. Много младежи вече са черпили от нея сили, решителност и издръжливост в борбата за чист живот.

Сине мой, виж колко са тези, дето се измъчват, потъват, давят се в този ужасен грях! Може би познаваш някои от твоите съученици. Бъди техният Ангел-спасител! *Дай тази книга в ръцете по възможност на повече младежи! Кой знае колко души ще спасиш от падение чрез нея!* Пред тебе, като младеж по-лесно ще разкрие душата си друг на младеж. Щом почне да ти разправя за разврата, ти умело и решително го предупреди, може би да го спасиш от първото падение. Приказвай на другаря си с мек, топъл тон, но най-главно, дай му пример с чистия си живот. Бъди радостен, че с примера си, с думите си, и чрез книгата си спасил ценни синове на родината ни и безсмъртни души.

ВОЛЯ, СИЛА, ПОБЕДА

Душевното превъзходство и свободата дават на невинния детски поглед такава мощ, че и най-големите художници, когато рисуват ангели ги

изобразяват с и лица. Да, на лицата на младежи с чист живот, с чисти души се излъчва някаква небесна красота. Още езичникът Платон пише: „Какво е необходимо за да видим Бога? – Чистота и смърт.“

Не се усмихна така ясният небосвод в ранни зори, не светят така огнените звезди на нощта, не блести така бисерната утринна роса, не е чист така кристалният планински поток-да, наистина може би погледа на ангелите да е такъв, ако биха се появили в тяло!

През тези очи гледа една ангелска душа, свежа, неопетнена, блести в своята непокътност. И ако е красиво лицето на едно малко дете, колко по красиво е лицето на един младеж, който в мъжествена борба е извоювал моралната си чистота. Чистата душа е най-благородната ценност, основа на героически живот, небесна искра, най-красивото доказателство на подобие на Бога.

Едва ли има по-свято нещо на този свят от младежкото сърце, което не познава грях.

ОСТАНИ БУДЕН!

„И тъй, бъдете будни, защото не знаете ни деня, ни часа, когато ще дойде Син Человечески“ (Мат. 25:19)

Сине мой, може би да се връщаш от далечни съмнения и да те плаши страшилището на годините, прекарани в грях. Все едно! Мили синко, ако веднъж си намерил Бога, остани при Него! Ако си се пробудил от ужасни сън, остани буден! Прочети само каква неизмерима радост се излъчва от следното писмо, което ми писа един войник, мой читател, когато след дългогодишни падения най-после намерил Господа Исуса:

„... Щом излязох от болницата, най-напред отидох да се изповядам. Това беше моето възкресение. Боже мой! Каква изповед беше това! Всичкото щастие на един свят, омайните нощи на хиляди години не биха дали това щастие, което чувствах след светата изповед. Тежка работа свърших: три пъти се връщах към изповедника, но исках и трябваше да успея. Войник бях тогава, а и сега съм такъв, с твърдо сърце и все пак започнах да плача пред олтара. Плаках като малко дете.

Сега постигнах трайно щастие. И бих искал това мое щастие да накарам да почувстват всички мои млади братя, да го излея в душите им, за да видят с какво щастие се замениха фалшивите моменти удоволствия. Братя мои! Щастието, което чувствам сега е непоносимо. С нетърпение очаквам времето за светата изповед. Дотогава нищо не мисля, освен за най-достойното свято тайнство. И след това душата ми иска да пръсне в гърдите ми и коленопреклонно бих искал да кажа: Господи, тук ми е добре да бъда... Бих искал душата си да излея пред тебе, нещастни братко. Получавал ли си ти от света такива радости?

Сега вече само като лош сън ми се вижда скръбното минало. В такива мигове безгрижните весели черти изчезват от лицето ми. Но и тая болка не е като другите; добре ми става, че ме боли за някогашните грехове. Приличам на човек, който се пробужда от лош сън и казва: Боже мой, колко е хубаво, че се пробудих!... Мили братко, остани буден!

Остани буден и бъди щастлив! Истинската чиста радост е отлично оръжие в борбата против разврата. Там, където не огряват слънчевите лъчи, там всичко се покрива с мухъл, там въздухът е задушен, там се разхождат отвратителни дружини на стоноги гадини. За мухлясалия смрадлив въздух на греха по-лесно се развъждат разврата и нападат тъжната, невесела душа. Заблуда е, че грехът дава радости. Успокоение и тиха радост, обхваща душата само на чистия младеж, който със спокойна душа има храбростта да гледа в очите нашия Спасител.

НАЛИ ТАКА ЩЕ БЪДЕ

Последната дума, която отправям към теб сине мой, е да пазиш скъпото си съкровище, чистотата на младата си душа! Не забравяй думите ми, никой не е загубен безвъзвратно, освен оня, който се е отказал сам от себе си.

Сине мой, колкото и дълбоко да си паднал, има разкаяние! Пази чистата си душа като най-ценен бисер! В младите години развиващата се природа принуждава всекиго на борба. Някои младежи по-леко минават трудностите, други пък с цената на тежка борба. Но сине мой, ти знаеш, че може да победиш и с неопетнето тяло и душа да стигнеш до олтара. Може, само че струва голям труд! С въодушевено себеотрицание, с постоянно стоене на пост и с непоколебима издържливост. Имай за девиз писаното на герба на холандската провинция Зеландия, която вечно се бори с вълните на морето: „Luctor et emergo” –Боря се, и побеждавам!

Тази книга искрено ти казва: можеш да бъдеш с чист живот и трябва да бъдеш чист, но това няма да е леко! Разумът ти казва: остани чист! Но е трудно в днешния свят, с днешните леки схващания, с хилядите изпитания и наклонената към грях човешка природа. И при все това ти трябва да останеш с чист живот, защото наградата е голяма. Моралната енергия, която си запазил през младините си, с приятни радости позлатява годините ти като възрастен мъж. Дори и срещу най-разгорещените изпитания нека ти даде сили следната мисъл: Сега се боря не само за себе си, а и за наследниците си. И какво щастие ще е за мен, когато след 25-30 години моя развиващ се син ми каже: Благодаря ти татко, че на младини твърдо си се борил и си направил по-лека и моята борба. Благодаря ти, че си запазил чистота и в мен си разпалил светия огън на стремежа към чист живот.

Знаеш ли, коя е най-голямата гаранция за здравословен и дълъг живот-Младежки живот, прекаран в чистота и неопетнен от разврат!

От тази книга можеш да разбереш, че половият живот не е нечиста и дяволска работа, а обратното-величествен, свещен дар от Бога-Творец, знак на голямото доверие, което Той има в човека. Будното ти стоеие и тежката борба не е против половия живот, а за това да се запазиш чист до времето, когато според светата Божия воля ще ти бъде позволено да го консумираш в брака. След години с признателност ще си спомняш, че някога като младеж си чел тази книга, която те е предпазила от морално падение. Дори и да дойде най-тъжната епоха в историята ни, не се страхувам, че ще угасне светия огън на националния ни гений, докато в душите на нашата младеж гори пламтящия огън на чистия живот.

Мили и добри сине мой, дълги години съм прекарал между развиващи се младежи. Виждал съм как мнозина от тях само от незнание и от лекомислие са направили първите стъпки по пътя на греха, защото не са имали някой, който навреме да ги предупреди. Силно вярвам, че ще има младежи в живота на които тази книга ще направи обрат и те ще скъсат с греховете и ще започнат чист живот с идеалите на „Чиста младеж”.

НОВО ПОКОЛЕНИЕ

Ще дойде новото поколение! Едно младо поколение, което ще носи на челото си кръстния знак на душевна доброта и от погледа на което ще гори пламъка на морална чистота.

Може би ще дойдат приятелите ти, които са те подтиквали към грях и ще искат пак да те изкушават, ще ти казват:”Напразно се стараеш, на света няма младеж с чист живот...Един пада още в гимназията, друг в университета..., но днес вече никой не остава целомъдрен до венчавката. Но сине мой, повярвай ми има младежи, които победоносно изнасят всекидневните борби за чист живот без падение! Да, има такива и броят им от година на година се увеличава, които с неопетнена душа могат да преминат между хилядите изпитания на днешния свят. Да, все повече ще бъдат такива младежи. *Христовото благоухание все повече се чувства и от тебе сине мой зависи да бъдат ли христовите герои с един повече. Моралната чистота е най-блестящото украшение на човешката душа!*

Младежи, наредете се под знамето на чистия морален живот-за вашето телесно и душевно щастие, за бъдещето ви, за родината ни!

СВЕТАТА ВОЛЯ

Тая силна света воля е подкрепа на всеки младеж, който иска да остане чист и непобедим в борбите през младите си години. Такъв младеж заслужава да му се издигне тържествена арка на пътя, когато пристигне с неопетнена душа в родината на вечната чистота. Защото целият му живот е бил само борба за голямата победа, а именно- за чистата душа.

Сине мой, има ли в тебе тази „света воля“? Светата воля да се бориш с несломима издържливост в редовете на чистите младежи, които победоносно развяват бялото знаме на неопетнената чистота против всеки разврат и морално лекомислие... Или да се бориш в редовете на другата група, които искат да се поправят, които с цената на собствените си скръбни падения са се научили отново да обичат щастието на чистия живот, което няма равно на себе си.

Сине мой, ти ще бъдеш силен! Ще пазиш чистотата на душата си, защото чистият живот е сила, чистият живот е щастие, чистият живот е непоковареност, чистият живот е свобода, чистият живот е красота и заслужава да се бориш за него!

И сега, като предполагам големите морални бури, изкушения и изпитания, които ще те нападнат през младите ти години, от сърцето ми се откъсва една гореща молитва:

„Толкова си чист, красив, непокътнат, като един стрък роза. Душата ми плаче щом те погледна и очите ми се насълзяват. Поставям ръката си на твоята глава и моля небесния Отец, да пази в чистота и невинност твоята душа.”

Сине мой, аз вярвам в тебе! Силно вярвам! Сега дай си ръката и кажи:

**„Аз отсега и нататък ще вървя по пътя на чистия живот!
Или „Аз наново се нареждам в редовете на чистите
младежи! Аз искам, искам да бъда с чиста душа!”**

ПОСЛЕСЛОВ

Като преводач дължа да дам някои кратки обяснения, относно превода, който направих на тази ценна и настолна книга за младежта. Нейната поява на български език ще попълни една чувствителна празнина на този род литература у нас. Тази книга, чието съдържание е извор на благодат, светлина и знание ще продължи своето благородно дело, което е започнато на унгарска земя с толкова надежди, оправдани и дали златен плод и в нашата родина. Тя, чрез своите страници ще засили стремежа на нашата младеж към възход. И ако тази скромна наглед, но с високо възпитателно значение книга се прочете от хиляди и хиляди младежи, пръснати по широкия божи свят на тринадесетте езика на които е преведена, защо да не почерпи поука и знание от нея и нашата българска младеж?

Дължа особена благодарност на проф. Д-р Тот, който бе така любезен и внимателен към мен да ми позволи да поднеса на младите български четци неговите творби в превод.

Свещ. Н. Ничев